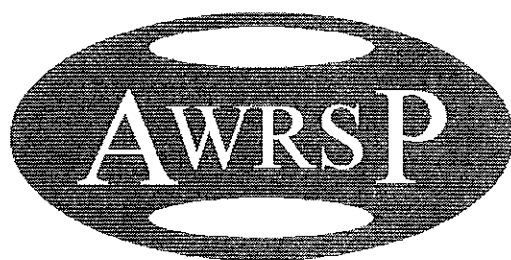

**AGENCJA WŁASNOŚCI ROLNEJ
SKARBU PAŃSTWA**

R A P O R T

**z działalności
Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa
w 1997 r.**

Warszawa, maj 1998 r.

**AGENCJA WŁASNOŚCI ROLNEJ
SKARBU PAŃSTWA**

R A P O R T

**z działalności
Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa
w 1997 r.**

Warszawa, maj 1998 r.

Spis treści

str

Reasumpcja

Wstęp

1.	Przejmowanie mienia do Zasobu WRSP	3
2.	Zagospodarowanie mienia Zasobu WRSP	6
2.1.	Sprzedaż	7
2.2.	Inne formy trwałego rozdysponowania mienia Skarbu Państwa	11
2.3.	Dzierżawa	12
2.4.	Program osadnictwa rolniczego	18
3.	Inne zagadnienia związane z zagospodarowaniem mienia Zasobu WRSP	21
4.	Gospodarka mieszkaniowa	28
5.	Zatrudnienie i aktywizacja zawodowa bezrobotnych	30
6.	Gospodarka finansowa	36
6.1.	Wpływy i wydatki	36
6.2.	Restrukturyzacja zadłużenia przejętego po zlikwidowanych ppgr	39
6.3.	Kredytowanie gospodarstw Skarbu Państwa oraz poręczenia i gwarancje udzielone przez Agencję	42
6.4.	Wyniki finansowe gospodarstw rolnych Skarbu Państwa	43
7.	Struktura i stan organizacyjny Agencji	45
7.1.	Zagadnienia organizacyjne	45
7.2.	Działalność szkoleniowa	46
7.3.	Bezpieczeństwo i higiena pracy	47
7.4.	Współpraca z zagranicą	48
7.5.	Działania Agencji na rzecz pomocy rodzinom pracowników byłych ppgr	49
8.	Kontrola wewnętrzna	50
9.	Działania Agencji na rzecz usuwania skutków powodzi	53
10.	Zadania Agencji, a społeczno-ekonomiczne warunki przekształceń rolnictwa państwowego	56

Załączniki

1.	Hodowla i postęp biologiczny w jednoosobowych spółkach Agencji	60
2.	Wyniki produkcyjne gospodarstw rolnych Skarbu Państwa w 1997 r.	71
3.	Wykaz gospodarstw Skarbu Państwa w administrowaniu	78
4.	Wykaz jednoosobowych spółek z o.o. AWRSP	81
5.	Aneks tabelaryczny	84

REASUMPCJA

1. Do końca 1997 r. Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa przejęła do Zasobu WRSP nieruchomości o powierzchni ponad **4 592 tys. ha**. Pochodziły one z 1666 byłych ppgr (3751 tys. ha), z Państwowego Funduszu Ziemi (579 tys. ha) oraz z innych źródeł (262 tys. ha). Wraz z gruntami Agencja przejęła także majątek trwały o wartości **7 341 mln zł**, majątek obrotowy o wartości **1 291 mln zł** oraz zobowiązania w wysokości **1 989 mln zł**.
2. W wyniku restrukturyzacji i prywatyzacji przejętego mienia do końca 1997 r. z Zasobu sprzedano grunty o powierzchni **581 tys. ha**, z tego 149 tys. ha w 1997 r. Przeciętnie na jedną umowę (ogółem zawarto 75 tys. umów) sprzedano 7,7 ha. Średnia cena uzyskana za 1 ha gruntów (bez gruntów zabudowanych, pod wodami itp.) w roku 1997 wynosiła 2 444 zł i była wyższa o 30% od średniej ceny z 1996 r.
3. Na koniec 1997 r. u **149 tys.** dzierżawców znajdowało się **2 889 tys. ha**, tj. 63% gruntów przejętych do Zasobu WRSP. Czynsz dzierżawny za 1 ha gruntów wydzierżawionych w 1997 r. wynosił przeciętnie równowartość 1,8 dt pszenicy rocznie.
4. Szacuje się, że większość gruntów zakupionych i wydzierżawionych w nieruchomościach do 100 ha trafiła do ponad 200 tys. już istniejących gospodarstw rolnych, dając im możliwość powiększenia obszaru średnio o 4 ha. Pozostała sprzedaż i dzierżawa umożliwiła działalność relatywnie dużych gospodarstw osób fizycznych i prawnych, o przeciętnej powierzchni 466 ha.
5. Wg stanu na koniec 1997 r. 138 spółek prawa handlowego (w tym 101 spółek zajmujących się hodowlą roślin lub zwierząt), w których Agencja obejmowała własność 100% udziałów dzierżawiło od Agencji 276 tys. ha gruntów. Gospodarstwa

Skarbu Państwa przekazane administratorom w celach produkcyjnych w końcu 1997 r. użytkowały grunty Zasobu WRSP o powierzchni 248 tys. ha.

6. Ogółem Agencja rozdysponowała nieruchomości Skarbu Państwa o powierzchni 3 942 tys. ha. Do rozdysponowania pozostało 650 tys. ha

7. Wg stanu na 30 września 1997 r. w gospodarstwach SP w administrowaniu oraz jednoosobowych spółkach Agencji pracowało 36 tys. osób. W przeliczeniu na 100 ha UR gospodarstwa w administrowaniu zatrudniały 4,7 osoby, a jednoosobowe spółki Agencji - 7,9 osoby. Szacuje się, że w gospodarstwach dzierżawców nieruchomości Zasobu WRSP zatrudnionych było 99 tys. pracowników, tj. 3,4 osoby na 100 ha UR. Krajowy Urząd Pracy określił liczbę bezrobotnych w sektorze publicznym rolnictwa, leśnictwa i łowiectwa w końcu 1997 r. na 36 tys. osób.

8. W 1997 r. wpływy Agencji z działalności statutowej wyniosły 1018 mln zł i były o 8% wyższe od wpływów roku poprzedniego. Z wpływów tych 619 mln zł (61%) pochodziło ze sprzedaży mienia Zasobu, w tym 296 mln zł (29%) ze sprzedaży gruntów. Wpływy z tytułu czynszów za dzierżawę i najem wyniosły 314 mln zł. Czynsze za dzierżawę uregulowane w 1997 r. stanowiły 72,4% czynszów wymagalnych w okresie sprawozdawczym, a uregulowane raty z tytułu wykupionego majątku - 84,1% rat należnych.

9. Z uzyskanych wpływów Agencja finansowała działalność statutową, w tym również regulowała zobowiązania przejęte wraz z nieruchomościami byłych ppgr. Stan tych zobowiązań na 31 grudnia 1997 r. wynosił 616 mln zł. Restrukturyzacją objęto 585 mln zł, w tym 468 mln zł w trybie bankowego postępowania ugodowego. Do końca 1997 r. uprawomocniło się 378 ugód bankowych; przeciętne umorzenie długu wynosi 61%.

Wstęp

Raport jest sprawozdaniem z realizacji w 1997 r. przez Agencję Własności Rolnej Skarbu Państwa zadań określonych w ustawie z 19 października 1991 r. *o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw, ukie-*
runkowanych w założeniach polityki społeczno-gospodarczej dla wsi, rolnictwa i gospo-
darki żywnościowej do roku 2000 oraz kierunkach prywatyzacji w 1997 roku - Prywaty-
zacja mienia rolnego Skarbu Państwa (załącznik Nr 12 do ustawy budżetowej na rok 1997). W oparciu o zapisy tych ustaw Agencja kontynuowała restrukturyzację i prywatyzację mienia rolnego Skarbu Państwa, służące poprawie efektywności gospodarowania i lepszemu wykorzystaniu mienia państwowego w rolnictwie. Podejmowane przez Agencję działania służyły także kształtowaniu struktur i upowszechnianiu mechanizmów rynku, wspomaganiu tworzenia efektywnych podmiotów gospodarczych, a także przeciwdziałaniu bezrobociu. Działania Agencji podejmowane w 1997 r. dotyczyły przede wszystkim:

- rozdysponowania mienia Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa w formie sprzedaży i dzierżawy, w tym na powiększanie istniejących gospodarstw rodzinnych i tworzenie nowych gospodarstw;
- administrowania nieruchomościami i innym mieniem Skarbu Państwa, które czasowo nie mogły być zagospodarowane w innych formach;
- rozwiązywania problemów zadłużenia i realizacji zawartych umów o spłatę zobowiązań;
- tworzenia nowych form aktywizacji zawodowej środowisk wiejskich i nowych miejsc pracy - w oparciu o rozdysponowane mienie Zasobu WRSP.

Zawarte w raporcie dane statystyczne obrazują działalność statutową Agencji w 1997 r. na tle wyników osiągniętych w 1996 r. oraz od początku jej działalności. W aneksie tabelarycznym dane prezentowane są w układzie oddziałów terenowych Agencji i w układzie województw, co daje możliwość dokonywania bardziej szczegółowych analiz porównawczych¹.

Zamiejscowy Zespół w Łodzi ds. Zagospodarowania Mienia jest w raporcie traktowany równorzędnie z oddziałami terenowymi, z uwagi na realizację celów i zadań właściwych dla oddziałów terenowych Agencji.

W związku ze zmianą (od połowy 1996 r.) terytorialnego zakresu działania Oddziału Terenowego Agencji w Warszawie i przekazaniem przez ten Oddział do kompetencji pozostałych oddziałów terenowych części nieruchomości i innego mienia Skarbu Państwa, należy uwzględnić to „przesunięcie” w interpretacji danych o wykonanych przez ten Oddział zadaniach.

---

¹ W związku z dokonywaną na bieżąco weryfikacją danych ewidencyjnych, stany podane na koniec 1997 r. nie zawsze są „prostą” sumą stanu na koniec 1996 r. (prezentowaną w „Raporcie z działalności AWRSP w 1996 r.”) i realizacji w 1997 r.

1. Przejmowanie mienia do Zasobu WRSP

Proces przejmowania do Zasobu WRSP mienia Skarbu Państwa pochodzącego z byłych ppgr został praktycznie zakończony już w roku 1995. W roku 1997 Agencja przejęła z tego źródła jedynie 2,1 tys. ha i były to przeważnie lasy, grunty leśne i zadrzewione. Do końca grudnia 1997 r. Agencja przejęła ogółem z 1666 zlikwidowanych byłych ppgr nieruchomości o powierzchni 3 751 tys. ha (tab. A. 1). W ogólnej liczbie przejętych ppgr 72 jednostki postawione były w stan likwidacji z przyczyn ekonomicznych przed 1 stycznia 1992 r., a w dalszych 69 ppgr, na mocy znowelizowanej 29 grudnia 1993 r. ustawy „o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa...”, umorzono postępowanie upadłościowe.

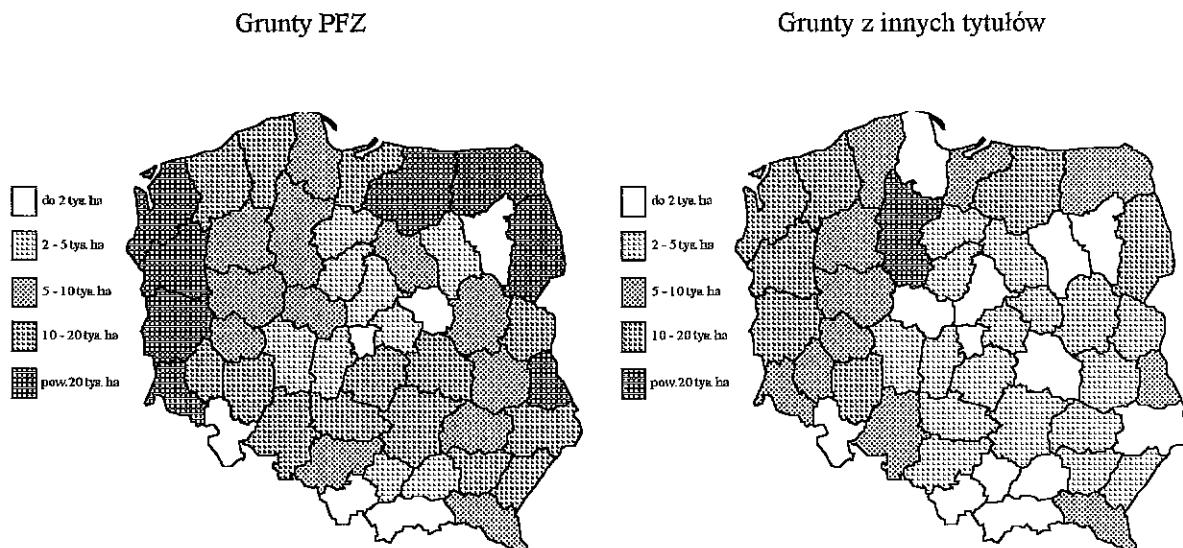
Agencja przejęła także do Zasobu **579 tys. ha** gruntów pochodzących z Państwowego Funduszu Ziemi, z tego blisko 30 tys. ha w 1997 r. (tab. A. 2), ale przejmowanie gruntów z tego źródła nie zostało jeszcze zakończone. Tempo przejmowania gruntów PFZ uzależnione jest od możliwości ich przekazywania przez organy rządowej administracji ogólnej. Tylko w części województw (tab. A. 3) proces przekazywania gruntów PFZ do Zasobu WRSP zbliża się do końca (w bydgoskim, elbląskim, gorzowskim, gdańskim, jeleniogórskim, koszalińskim, olsztyńskim, śluskim, suwalskim, szczecińskim, wałbrzyskim, zielonogórskim - przekazano ponad 80% gruntów). Na podstawie informacji urzędów wojewódzkich szacuje się, że do przekazania pozostało jeszcze około 70 tys. ha gruntów PFZ, mimo podejmowania przez Agencję i wojewodów wielokierunkowych działań w celu zakończenia tego zadania. Głównymi przyczynami wolnego tempa przekazywania gruntów PFZ do Zasobu WRSP są w szczególności:

- nieuporządkowany stan prawny nieruchomości;
- niezgodność stanu faktycznego na gruncie z danymi w rejestrach ewidencji gruntów oraz z ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- brak środków finansowych na przygotowanie dokumentacji pomiarowo-geodezyjnej.

Grunty PFZ i z innych tytułów przejęte do Zasobu WRSP

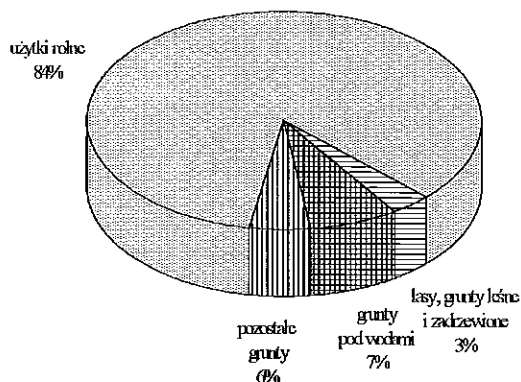
stan na 31.12.1997 r.

Poza mieniem pochodzącym ze zlikwidowanych ppgr oraz z PFZ Agencja przejmowała do Zasobu także grunty od państwowych jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej, państwowych osób prawnych oraz innych podmiotów. Łącznie od początku działalności Agencji przejęto z tych tytułów **247 tys. ha** gruntów, z tego 55 tys. ha w 1997 r. Ponadto, w ramach realizacji ustawy *o ubezpieczeniu społecznym rolników* przejęto prawie **15 tys. ha** gruntów, z tego 1,8 tys. ha - w 1997 r. (tab. A. 2).

Łącznie, od początku działalności Agencji do 31 grudnia 1997 r. do Zasobu

Struktura gruntów przejętych do Zasobu WRSP
stan na 31.12.1997 r.

WRSP przekazane zostało z wszystkich tytułów **4 592 tys. ha** gruntów, z czego 3 876 tys. ha stanowiły użytki rolne, 90 tys. ha - lasy, 331 tys. ha - grunty pod wodami, 115 tys. ha - inne grunty (tereny komunikacyjne, osiedlowe, użytki kopalne itp.) oraz 116 tys. ha - nieużytki. Najwięcej gruntów przejęto w województwie olsztyńskim (409 tys. ha) i szczeciń-

skim (386 tys. ha), a najmniejsze - w województwach: bielskim, łódzkim, nowosądeckim i ostrołęckim - po 7-8 tys. ha. W 1997 r. najwięcej gruntów przejęto w województwie wrocławskim i opolskim, a najmniej - w województwach: krakowskim, sieradzkim i wałbrzyskim. Z protokołów zdawczo-odbiorczych wynika, że do Zasobu WRSP przekazano 402 tys. ha gruntów odłogowanych i ugorowanych.

Poza gruntami przejęto także pochodzący z byłych ppgr i innych podmiotów majątek trwały o wartości księgowej netto **7 340,8 mln zł** i majątek obrotowy o wartości **1 290,9 mln zł**, jak też **1 989,3 mln zł** zobowiązań byłych ppgr, w tym zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek w kwocie 887,4 mln zł. W 1997 r. razem z gruntami przejęty został majątek trwały o wartości księgowej netto 37 mln zł².

Obok budynków gospodarczych, służących bezpośrednio produkcji rolniczej Agencja przejęła 332 tys. mieszkań, a także obiekty przemysłu rolno-przetwórczego, handlowe i usługowe, w tym m.in.: 857 gorzelni, winiarni i browarów, 269 masarni i rzeźni, 898 suszarni zbóż i zielonek, 716 mieszalni pasz, 31 młynów i kaszarni, 75 chłodni, a także 415 sklepów, 147 hoteli, zajazdów, restauracji i barów, 671 obiektów o charakterze socjalnym, kulturalnym i sportowym oraz 2 107 zespołów dworskich i pałacowo-parkowych (tab. A.18).

Część przejętego majątku stanowią obiekty wpisane do rejestru zabytków. Z ogólnej liczby ponad 3 tys. takich obiektów (dwory, pałace, zabudowania folwarczne, stanowiska archeologiczne i inne) większość znajdowała się w złym lub bardzo złym stanie technicznym. Praktycznie tylko co czwarty obiekt nie wymagał działań zabezpieczających lub remontowych. Najbardziej zniszczone obiekty znajdowały się w województwach: wrocławskim, koszalińskim, szczecińskim, bydgoskim, suwalskim i olsztyńskim.

---

² Stan zadłużenia i wartości majątku obrotowego przejętego do Zasobu WRSP protokołami zdawczo-odbiorczymi został zweryfikowany w oddziałach terenowych Agencji w Pile i Gorzowie Wlkp.

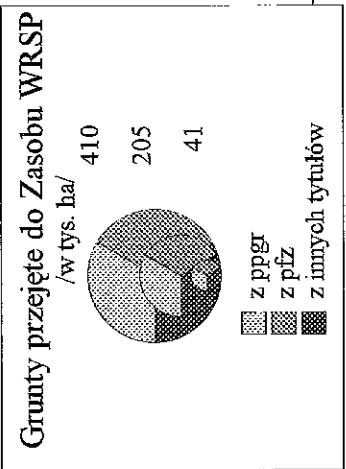
2. Zagospodarowanie mienia Zasobu WRSP

Podstawą zagospodarowania i rozdysponowania przejętego mienia były opracowane indywidualnie dla każdego przedsiębiorstwa programy restrukturyzacyjne. Miały one na celu m.in. przygotowanie możliwie szerokiej i zróżnicowanej oferty nieruchomości gruntów, które mogłyby służyć poprawie struktury obszarowej istniejących gospodarstw indywidualnych oraz ułatwić powstanie nowych, sprawnych ekonomicznie jednostek gospodarczych.

Zagospodarowanie gruntów Zasobu WRSP - tys. ha (stan na 31 grudnia 1997 r.)		Agencja zagospodarowuje nieruchomości i inne mienie Skarbu Państwa w różnych formach przewidzianych ustawą.
Grunty przejęte - ogółem	4 592	Trwałe rozdysponowanie mienia, polegające na przeniesieniu własności, następowało w drodze sprzedaży, nieodpłatnego przekazania uprawnionym podmiotom, a także poprzez wniesienie aportem do spółek prawa handlowego. Pozostające w Zasiębie nieruchomości rozdysponowywano głównie poprzez przekazanie w dzierżawę, a także w zarząd, użytkowanie wieczyste oraz w administrowanie przez osoby fizyczne i prawne.
w tym:		
z ppgr	3 751	
z PFZ	579	
z innych tytułów	262	
Grunty rozdysponowane - ogółem	3 942	
w tym:		
sprzedane	581	
w dzierżawie	2 889	
Grunty do rozdysponowania - ogółem	650	
w tym:		
powierzone gminom	209	
powierzone innym podmiotom „zewnątrzym”	38	
rozdysponowywane przez OT i jedn. w administrowaniu	403	

W okresie działania Agencji zorganizowano ogółem prawie **65 tys.** przetargów, z tego 13 tys. przetargów przeprowadzono w 1997 r. (w 1996 r. - 13,3 tys. przetargów). We wszystkich tych przetargach Agencja postawiła do dyspozycji nabywców i dzierżawców **6,1 mln ha** gruntów³, z tego 420 tys. ha w 1997 r. (tab. A.5).

³ Część gruntów była wystawiana do przetargów więcej niż jeden raz.

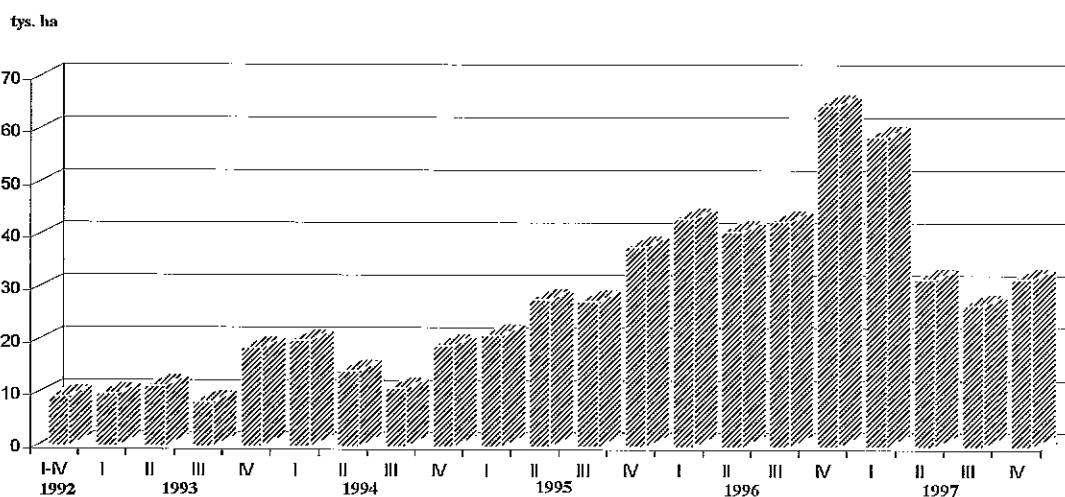

2.1. Sprzedaż

Do 31 grudnia 1997 r. Agencja sprzedała 581 tys. ha gruntów, w tym 149 tys. ha w 1997 r. W strukturze sprzedanych nieruchomości dominują grunty pochodzące z byłych ppgr; stanowiły one (pod względem powierzchni) 84% gruntów sprzedanych ogółem, podczas gdy sprzedane grunty, pochodzące z PFZ stanowiły 14% ogólnej sprzedaży gruntów. Około 2% powierzchni sprzedanych gruntów pochodziło z innych źródeł (innych tytułów).

Najwięcej gruntów sprzedano w oddziałach terenowych Agencji w Elblągu (77 tys. ha), Koszalinie (56 tys. ha), Olsztynie (55 tys. ha), Pile (52 tys. ha), a także we Wrocławiu (46 tys. ha) i Suwałkach (41 tys. ha). Najmniej gruntów sprzedały oddziały terenowe w Gorzowie Wlkp. (14 tys. ha) i Zielonej Górze (17 tys. ha). W 1997 r. najwięcej gruntów sprzedały oddziały terenowe Agencji w Elblągu (19 tys. ha), Olsztynie (17 tys. ha), Koszalinie (16 tys. ha) i Pile (15 tys. ha).

Sprzedaż gruntów Zasobu WRSP
wg kwartałów

W 1997 r. sprzedano mniej gruntów (o 22%) niż w roku 1996. Na ten fakt w pew-

**Sprzedaż gruntów z Zasobu WRSP
w latach 1992-97**

Rok	Powierzchnia sprzedana - tys. ha	Dynamika sprzedaży rok poprz. = 100
1992	9.5	100
1993	49.0	516
1994	65.4	133
1995	115.4	176
1996	192.6	167
1997	149.4	78

nym stopniu wpłynęła zmniejszona (ze względów proceduralnych) liczba przetargów zorganizowanych w III kwartale 1997 r, ale trzeba też zauważyć, że powierzchnia sprzedana w 1996 r, a szczególnie w jego IV kwartale (65 tys. ha) była wyjątkowo duża - największa w dotychczasowej działalności Agencji.

W ogólnej sprzedaży gruntów z Zasobu WRSP znaczący udział mają transakcje z dotychczasowymi dzierżawcami, którzy korzystają z przysługującego im prawa pierwokupu. Od początku działalności Agencji do końca 1997 r. w tym trybie sprzedano dotychczasowym dzierżawcom 188 tys. ha (32% sprzedanych gruntów), z tego 69 tys. ha (45% sprzedanych gruntów) w 1997 r.

W strukturze sprzedanych gruntów dominują - pod względem liczby zawartych umów - nieruchomości mniejsze obszarowo (tab. A. 7). Na ogólną liczbę 68,4 tys. umów sprzedaży zawartych do końca grudnia 1997 r. (bez gruntów pod budynkami, również mieszkalnymi, wyodrębnionymi obiektami, wodami itp.), ponad połowę (35,6 tys. umów - 52%) stanowią umowy zawarte na zakup do 1 ha gruntów, a kolejne 24,3 tys. umów (35%) zawarto na zakup gruntów w przedziale od 1 do 10 ha. Grunty o powierzchni od 10 do 100 ha zakupiło 7,8 tys. podmiotów (11%), a umów na sprzedaż nieruchomości o powierzchni przekraczającej 100 ha zawarto 720 (1%). Ogólna powierzchnia gruntów sprzedanych w grupach obszarowych do 100 ha wynosiła 291 tys. ha (53%), co w przeliczeniu na 1 umowę daje średnio 4,3 ha. Powierzchnia sprzedanych nieruchomości w grupach obszarowych powyżej 100 ha wynosiła 263 tys. ha - średnio 366 ha na 1 umowę.

Analiza zmian cen sprzedawanych gruntów wskazuje, że w kolejnych latach cena ta systematycznie wzrasta. W transakcjach zawartych w 1997 r. przeciętna cena za 1 ha gruntów wynosiła 2 444 zł i była wyższa od przeciętnej ceny dla transakcji

Tabela I

Powierzchnia gruntów sprzedanych z Zasobu WRSP
wg grup obszarowych
(w ha)

Wyszczególnienie	Do 31.12.1997			W tym w 1997		
	razem	z tego		razem	z tego	
		osoby fizyczne	osoby prawne		osoby fizyczne	osoby prawne
Grupa obszarowa w ha						
do 1,00	14 084	13 945	139	2 850	2 820	31
1,01 - 1,99	13 776	13 549	226	3 069	3 007	62
2,00 - 4,99	29 621	28 873	748	6 689	6 539	151
5,00 - 9,99	38 947	37 244	1 703	8 137	7 835	301
10,00 - 19,99	55 324	51 633	3 691	11 623	11 004	619
20,00 - 49,99	108 729	94 182	14 547	28 095	23 687	4 408
50,00 - 99,99	30 923	26 105	4 818	6 470	5 465	1 004
100,00 - 499,99	140 273	95 238	45 035	50 958	34 853	16 105
500,00 - 999,99	79 188	39 302	39 886	23 192	12 724	10 467
1000,00 i więcej	43 859	12 580	31 279	2 356	1 325	1 031
Razem	554 725	412 651	142 074	143 440	109 259	34 181
w tym do 99,99	291 406	265 532	25 874	66 933	60 356	6 577
100,00 i więcej	263 329	147 119	116 200	76 507	48 903	27 604
Pozostałe grunty*	26 589	X	X	6 411	X	X
Ogółem	581 314	X	X	149 851	X	X

* Grunty pod budynkami (również mieszkalnymi), wyodrębnionymi obiektami, wodami itp.

Tabela II

Liczba umów zawartych na sprzedaż gruntów z Zasobu WRSP*
wg grup obszarowych

Wyszczególnienie	Do 31.12.1997			W tym w 1997		
	razem	z tego		razem	z tego	
		osoby fizyczne	osoby prawne		osoby fizyczne	osoby prawne
Grupa obszarowa w ha						
do 1,00	35 606	35 324	282	7 082	7 015	67
1,01 - 1,99	9 578	9 424	154	2 151	2 108	43
2,00 - 4,99	9 194	8 960	234	2 115	2 067	48
5,00 - 9,99	5 489	5 254	235	1 158	1 116	42
10,00 - 19,99	3 931	3 679	252	830	786	44
20,00 - 49,99	3 424	3 007	417	855	737	118
50,00 - 99,99	450	381	69	94	79	15
100,00 - 499,99	576	408	168	200	148	52
500,00 - 999,99	119	60	59	38	20	18
1000,00 i więcej	25	9	16	2	1	1
Razem	68 392	66 506	1 772	14 525	14 077	448
w tym do 99,99	67 672	66 029	1 643	14 285	13 908	377
100,00 i więcej	720	477	243	240	169	71

* Bez umów na dzierżawę gruntów pod budynkami (również mieszkalnymi), wyodrębnionymi obiektami, wodami itp.

roku poprzedniego o 30% (tab. A. 8). Podobnie jak w latach ubiegłych, w 1997 r. najwyższe ceny uzyskiwano za działki do 1 ha (średnio 3 325 zł/ha), a także za nieruchomości o obszarach w granicach 10 - 100 ha (średnio 2 673 zł/ha). Szczególnie wysoki poziom cen uzyskiwano za działki położone w pobliżu lub na terenie aglomeracji miejskich. W 1997 r. najniższe ceny (średnio - około 1 tys. zł/ha) uzyskano w transakcjach na sprzedaż nieruchomości położonych w województwie białostockim i białoskopodlaskim.

Nabywcami nieruchomości Zasobu są zarówno osoby fizyczne, jak i prawne. Struktura udziału obu tych grup nabywców (tabela I i II) wskazuje, że osoby prawne stanowią mniej niż 3% ogółu nabywców oraz, że są one zainteresowane nieruchomościami większymi obszarowo. Do końca 1997 r. przeciętna powierzchnia nieruchomości sprzedanych osobom prawnym wyniosła 80 ha na 1 umowę, a w grupie osób fizycznych - 6 ha na 1 umowę. W transakcjach dokonanych w 1997 r. powierzchnie te wyniosły odpowiednio: 76 ha i 8 ha na 1 umowę.

Przedmiotem sprzedaży były także m.in. obiekty rolno-przemysłowe, usługowe i zabytki, a także jeziora i stawy. Do końca grudnia 1997 r. Agencja sprzedawała m.in. 141 gorzelni, winiarni i browarów (16%), 122 suszarnie zbóż i zielonek (14%), 105 mieszalni pasz (15%). Sprzedano także 47 obiektów hotelowo-restauracyjnych (32%), 236 sklepów (57%), jak również 325 zespołów dworskich i pałacowo-parkowych (15%). Z przejętych do Zasobu 248 tys. ha jezior sprzedano 778 ha, a z przejętych 41 tys. ha stawów sprzedano 1 928 ha (tab. A. 13, A. 17, A. 18).

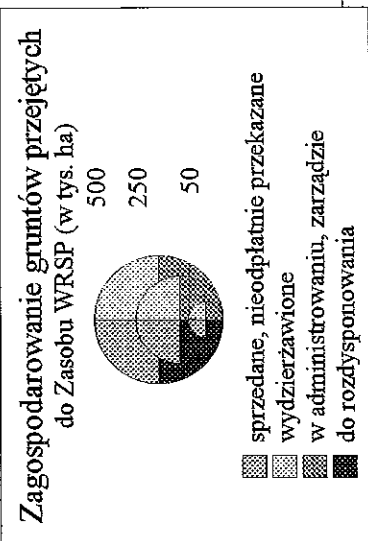
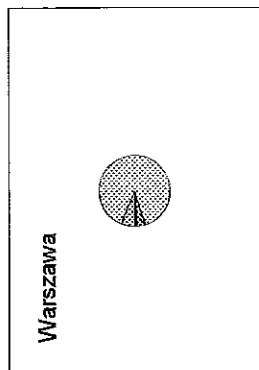
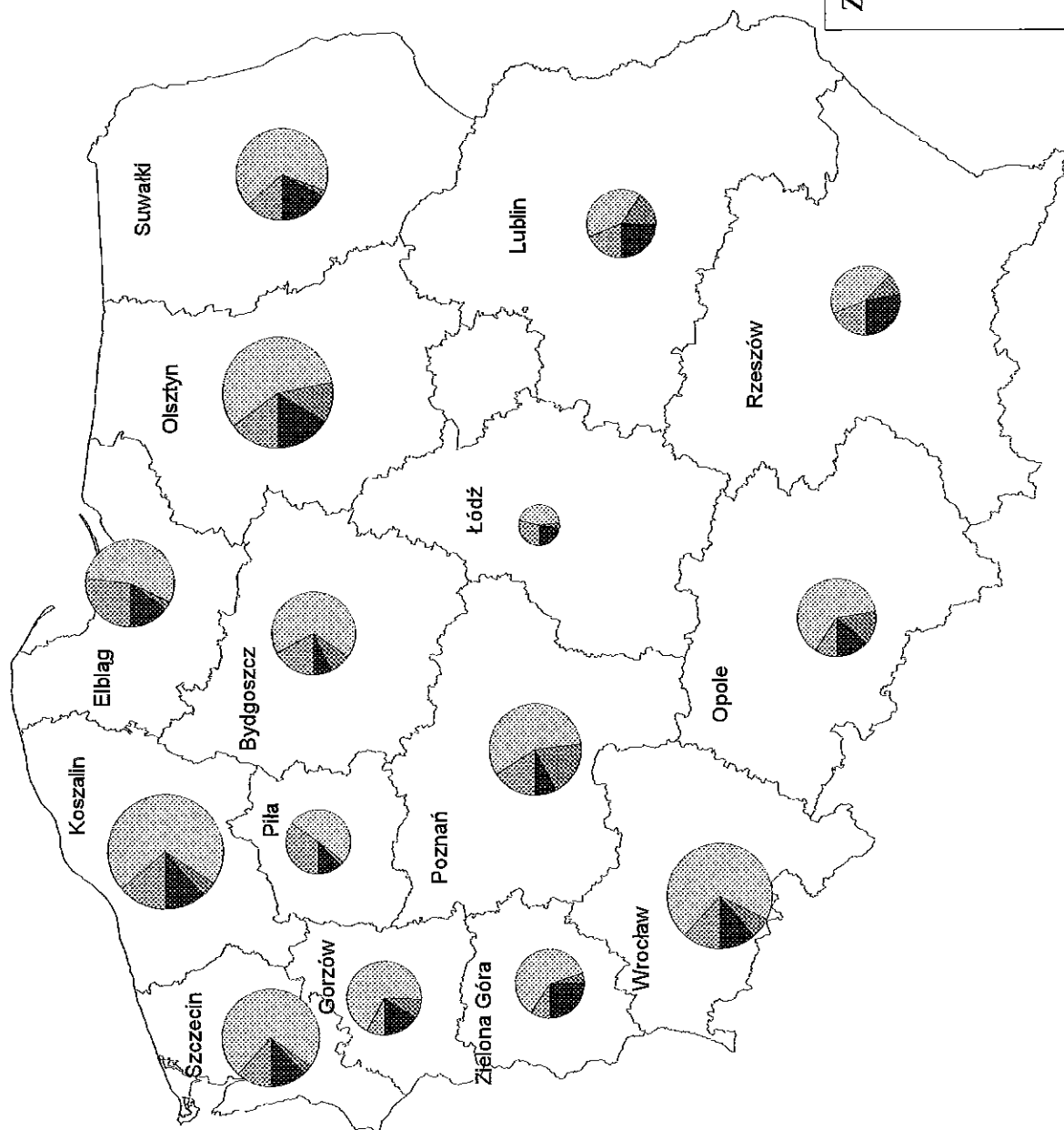
Zgodnie z obowiązującymi przepisami⁴ zarówno cudzoziemcy⁵ jak i spółki polskie z mniejszościowym udziałem kapitału zagranicznego mogą nabyć lub wydzierżawić nie-

⁴ Ustawa z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców oraz ustawa z dnia 14 czerwca 1991 r. o spółkach z udziałem zagranicznym.

⁵ W rozumieniu ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców, **cudzoziemcem** jest osoba fizyczna nie posiadająca obywatelstwa polskiego, osoba prawna mająca siedzibę za granicą lub osoba prawna mająca siedzibę na terytorium RP, kontrolowana bezpośrednio lub pośrednio przez te podmioty. W przypadku spółki prawa handlowego za kontrolowaną uważa się spółkę, w której osoby wymienione wyżej posiadają bezpośrednio lub pośrednio co najmniej 50% kapitału zakładowego (jednolity tekst ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców - Dz.U. Nr 54 z 11 maja 1996 r. poz. 245).

Wg stanu na 31.12.1997 r.

ruchomości Zasobu WRSP, pod warunkiem uzyskania stosownego zezwolenia. Od początku działalności do końca 1997 r. **Agencja sprzedała cudzoziemcom 166 ha gruntów, tj. około 0,03% wszystkich gruntów sprzedanych z Zasobu WRSP.** Najwięcej gruntów nabyli inwestorzy niemieccy i japońscy. W tym samym okresie spółki prawa handlowego z mniejszościowym udziałem kapitału zagranicznego zakupiły od Agencji 18,7 tys. ha, tj. 3,2% sprzedanych gruntów.

**Sprzedaż nieruchomości z Zasobu WRSP cudzoziemcom
według kraju pochodzenia kapitału⁶**

Kraj pochodzenia kapitału	Liczba zawartych umów		Powierzchnia sprzedana (w ha)	
	do 31.12.1997 r.	w 1997 r.	do 31.12.1997 r.	w 1997 r.
Belgia	2	-	8	-
Dania	2	-	2	-
Holandia	6	2	17	5
Japonia	1	1	34	34
Niemcy	4	-	88	-
Szwecja	2	-	1	-
USA	3	2	16	12
Razem	20	5	166	51

2.2. Inne formy trwałego rozdyponowania mienia Skarbu Państwa

Na mocy ustawy z 19 października 1991 r. oraz innych ustaw, część gruntów została **przekazana nieodpłatnie** uprawnionym podmiotom (tab. A. 14). Od początku działalności do końca grudnia 1997 r. oddziały terenowe przekazały nieodpłatnie blisko **107 tys. ha** gruntów, z tego 22 tys. ha gruntów w 1997 r. Najwięcej gruntów Agencja przekazała nieodpłatnie Lasom Państwowym (50 tys. ha), osobom prawnym kościołów (33 tys. ha) oraz gminom (9 tys. ha). Agencja przekazała także nieodpłatnie 1,5 tys. ha jezior i stawów, przejętych z byłych państwowych gospodarstw rybackich.

W **aporcie** do spółek prawa handlowego Agencja wniosła 9 tys. ha gruntów, z tego do jednoosobowych spółek Agencji - 6 tys. ha i do spółek z udziałem Agencji

⁶ W wyniku dokonanej weryfikacji udziałów w kapitale, niektórych inwestorów zagranicznych „przeniesiono” do grupy podmiotów (spółek) polskich z mniejszościowym udziałem zagranicznym.

(np. tworzących regionalne rynki hurtowe) - 3 tys. ha. Wraz z gruntami do spółek wniesiono obiekty rolno-przemysłowe, usługowe, mieszkania, obiekty zabytkowe itp. - m.in. 150 zespołów dworskich i pałacowo-parkowych, 156 obiektów socjalnych, kulturalnych i sportowych, 66 mieszalni pasz, 62 gorzelnie, winiarnie i browary, 40 suszarni zbóż i zielonek (tab. A. 18). Spółkom przekazano także 1 564 mieszkania.

Trwale rozdysponowanie nieruchomości z Zasobu WRSP (w tys. ha)

Wyszczególnienie	do 31.12.1997 r.	w 1996 r.	w 1997 r.	<u>1997</u> <u>1996</u>
sprzedano	581	193	149	77
nieodpłatnie przekazano	107	34	22	65
z tego: gminom	9	3	2	67
Lasom Państwowym	50	18	11	61
os. prawnym kościołów	33	9	6	67
innym	15	4	3	75
wniesiono aportami do spółek	9	1	0	x
z tego: do spółek Agencji	6	0	0	x
Razem rozdysponowano trwale	697	228	171	75

Ogółem w wyniku sprzedaży, nieodpłatnego przekazania i wniesienia gruntów do spółek, do końca 1997 r. trwale rozdysponowano **697 tys. ha** gruntów, czyli ponad 15% powierzchni przejętej. W 1997 r. rozdysponowano w tym trybie 171 tys. ha, tj. o 25% mniej niż w 1996 r. Według stanu na 31 grudnia 1997 r. w Zasobie WRSP pozostawało **3 894 tys. ha.** (tab. A. 14).

2.3. Dzierżawa

W dotychczasowej działalności Agencji najszerszej stosowaną formą zagospodarowania przejętych nieruchomości była **dzierżawa**, która cieszyła się znacznie większym zainteresowaniem niż kupno, głównie z uwagi na mniejsze wymogi co do zaangażowania kapitału. Praktyka pokazała, że forma dzierżawy stała się dla szerokiego kręgu rolników oraz innych podmiotów gospodarczych dogodnym i stosunkowo łatwo dostępnym sposobem użytkowania nieruchomości rolnych Skarbu Państwa.

Od początku działalności do końca 1997 r. Agencja wydierzała **3 633 tys. ha** gruntów, podpisując prawie **194 tys.** umów (tab. A. 9). W roku 1997 wydierzaiono 200 tys. ha gruntów (w 1996 r. - 411 tys. ha), z czego 153 tys. ha (76%) pochodziło ze zrestrukturyzowanych nieruchomości po byłych ppgr, a 32 tys. ha (16%) - z PFZ.

W strukturze wydierzawionych gruntów (bez gruntów pod budynkami, również mieszkalnymi, wyodrębnionymi obiektami, wodami itp.) dominują - pod względem liczby podpisanych umów - działki do 1 ha (48% umów) oraz nieruchomości o powierzchniach od 1 do 10 ha (40% umów). W grupie obszarowej od 10 do 100 ha zawarto 9% umów, a na nieruchomości przekraczające 100 ha - 3% umów (tab. A. 11). Ogólna powierzchnia gruntów wydierzawionych w grupach obszarowych powyżej 100 ha obejmuje 78% wszystkich wydierzawionych gruntów. Przeciętny obszar przypadający na 1 umowę dla nieruchomości do 100 ha wynosił 4 ha, a dla nieruchomości większych niż 100 ha - 483 ha. Podobnie jak przy sprzedaży dzierżawcami nieruchomości są zarówno osoby fizyczne, jak i prawne. Do końca 1997 r. osoby fizyczne wydierzały 55% powierzchni wydierzawionej ogółem z Zasobu WRSP. Osoby prawne (w tym spółki pracowników oraz jednoosobowe spółki AWRSP) częściej dzierżawią nieruchomości duże, a dominującym przedziałem obszarowym - pod względem liczby zawartych umów - jest dla tej grupy dzierżawców przedział 100-500 ha (tabela III i IV).

Poza gruntami i zorganizowanymi gospodarstwami, na koniec grudnia 1997 r. w dzierżawie z Zasobu WRSP znajdowało się 198 tys. ha jezior i 20 tys. ha stawów przejętych z byłych państwowych gospodarstw rybackich (tab. A. 17), a także liczne obiekty rolno-przemysłowe, usługowe i obiekty zabytkowe, w tym m.in. 1 227 zespołów dworskich i pałacowo-parkowych, 585 gorzelni, winiarni i browarów, 607 suszarni zbóż i zielonek, 445 mieszalni pasz, 155 masarni i rzeźni.

W przeciwieństwie do rosnących nominalnych cen sprzedaży gruntów, **czynsze**, wyrażone w dt pszenicy, za grunty wydierzawiane z Zasobu WRSP w kolejnych latach miały tendencję spadkową. O ile w umowach zawieranych w 1994 r. średni czynsz za dzierżawę 1 ha gruntów (bez gruntów pod budynkami, również

Tabela III

Powierzchnia gruntów wydierżawionych z Zasobu WRSP
wg grup obszarowych
(w ha)

Wyszczególnienie	Do 31.12.1997			W tym w 1997		
	razem	z tego		razem	z tego	
		osoby fizyczne	osoby prawne		osoby fizyczne	osoby prawne
Grupa obszarowa w ha						
do 1,00	46 810	46 705	105	4 988	4 982	6
1,01 - 1,99	52 074	51 848	226	5 544	5 523	21
2,00 - 4,99	81 594	80 718	876	11 049	10 917	132
5,00 - 9,99	88 807	87 078	1 729	10 622	10 393	229
10,00 - 19,99	112 475	108 610	3 865	14 124	13 727	397
20,00 - 49,99	198 451	183 226	15 225	25 463	23 038	2 425
50,00 - 99,99	166 445	144 656	21 789	18 842	16 538	2 304
100,00 - 499,99	901 519	610 398	291 121	56 202	38 667	17 535
500,00 - 999,99	897 028	387 650	509 378	23 658	11 645	12 013
1000,00 i więcej	848 772	157 956	690 816	22 793	7 120	15 673
Razem	3 393 976	1 858 845	1 535 131	193 286	142 551	50 735
w tym do 99,99	746 657	702 841	43 816	90 633	85 119	5 514
100,00 i więcej	2 647 319	1 156 004	1 491 315	102 653	57 432	45 221
Pozostałe grunty*	239 190	X	X	6 595	X	X
Ogółem	3 633 166	X	X	199 881	X	X

* Grunty pod budynkami (również mieszkalnymi), wyodrębnionymi obiektami, wodami itp.

Tabela IV

Liczba umów zawartych na dzierżawę gruntów z Zasobu WRSP*
wg grup obszarowych

Wyszczególnienie	Do 31.12.1997			W tym w 1997		
	razem	z tego		razem	z tego	
		osoby fizyczne	osoby prawne		osoby fizyczne	osoby prawne
Grupa obszarowa w ha						
do 1,00	92 863	92 680	183	10 415	10 399	16
1,01 - 1,99	37 499	37 381	118	3 951	3 937	14
2,00 - 4,99	26 586	26 354	232	3 546	3 504	42
5,00 - 9,99	12 682	12 438	244	1 496	1 464	32
10,00 - 19,99	8 206	7 943	263	1 018	990	28
20,00 - 49,99	6 404	5 942	462	822	748	74
50,00 - 99,99	2 407	2 105	302	272	240	32
100,00 - 499,99	3 681	2 660	1 021	257	184	73
500,00 - 999,99	1 300	584	716	35	17	18
1000,00 i więcej	499	120	379	16	6	10
Razem	192 127	188 207	3 920	21 828	21 489	339
w tym do 99,99	186 647	184 843	1 804	21 520	21 282	238
100,00 i więcej	5 480	3 364	2 116	308	207	101

* Bez umów na dzierżawę gruntów pod budynkami (również mieszkalnymi), wyodrębnionymi obiektami, wodami itp.

mieszkalnymi, wyodrębnionymi obiektami, wodami itp.) sięgał 2,3 dt pszenicy, w roku 1995 wynosił 2,0 dt/ha, to średni czynsz dla umów dzierżawy zawieranych w latach 1996 i 1997 wynosił 1,8 dt/ha (tab. A. 12). Ta spadkowa tendencja wynika z wielu okoliczności, w tym m.in. z tego, że oferowane przez dzierżawców na przetargach czynsze były bardziej adekwatne do możliwości produkcyjnych wydzierżawianych nieruchomości, a także z tego, że część nieruchomości wydzierżawianych w 1996 r. i 1997 r. charakteryzowała niższa jakość gruntów lub gorszy ich rozłóg.

Okres na jaki zawierane były umowy dzierżawy wynosił średnio 7 lat, z tym że na dzierżawę nieruchomości do 100 ha - 6 lat, a nieruchomości o powierzchniach powyżej 100 ha - 11 lat.

Rozdysponowanie gruntów Zasobu WRSP poprzez dzierżawę

Wyszczególnienie	do 31.12.1997	1996	1997
- Zaoferowano do dzierżawy (tys. ha)	5 185	531	259
- Wydzierżawiono (tys. ha)	3 633	411	200
- „Wycofano” z dzierżawy (tys. ha)	744	228	238
w tym w wyniku: wygaśnięcia	219	49	36
rozwiązania	324	103	115
w tym:			
z winy dzierżawcy	128	36	38
- W dzierżawie (tys. ha)	2 889	x	x
- Liczba zawartych umów	193 724	31 144	22 216
- Liczba umów rozwiązanych	45 014	12 371	11 411
w tym w wyniku: wygaśnięcia	30 353	7 503	7 320
rozwiązania	14 661	4 868	4 091
w tym:			
z winy dzierżawcy	510	147	210

Równolegle z procesem wydzierżawiania nieruchomości z Zasobu WRSP ma miejsce proces „powrotów” nieruchomości z wcześniej zawartych umów. Wiąże się to przede wszystkim z wygasaniem terminów dzierżawy określonych w umowach, ale także ze zjawiskiem rozwiązywania umów o dzierżawę. Do końca grudnia 1997 r. z dzierżaw „powróciło” 744 tys. ha, z tego 219 tys. ha - na skutek wygaśnięcia umowy i 324 tys. ha - na skutek rozwiązania umowy (w tym 128 tys. ha - z winy dzierżawcy).

Grunty „odebrane” dzierżawcom z ich winy stanowią dotychczas 3,5% powierzchni wydzierżawionej ogółem, natomiast liczba umów rozwiązanych z winy dzierżawców stanowi 0,26% liczby zawartych umów ogółem.

Kolejną przyczyną „powrotów” gruntów są wyłączenia części nieruchomości z trwających dzierżaw. Do końca 1997 r. „powróciło” w ten sposób do dalszego rozdystrybucowania 201 tys. ha, z czego 92 tys. ha w 1997 r. Wyłączanie części gruntów z istniejących umów wiąże się ze stosowaną przez Agencję zasadą „otwartości Zasobu” na ujawniające się stopniowo zainteresowanie rolników dzierżawą i nabywaniem gruntów Skarbu Państwa.

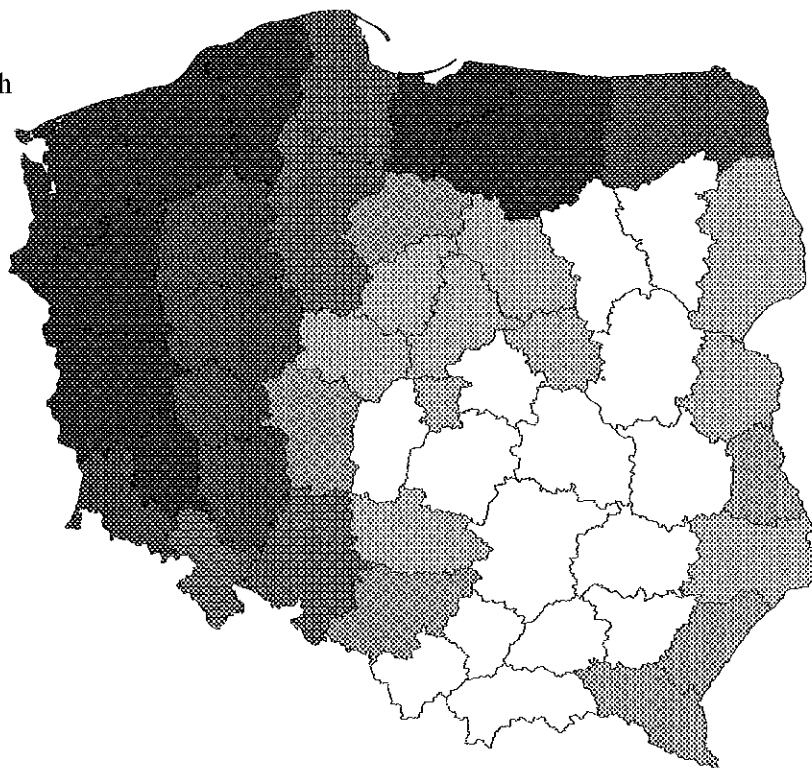
Według stanu na koniec grudnia 1997 r. w dzierżawie znajdowały się nieruchomości Zasobu o powierzchni **2 889 tys. ha** (tab. A. 10), o 39 tys. ha mniej, niż wynosiła powierzchnia dzierżawiona na koniec grudnia 1996 r.; oznacza to, że w 1997 r. z dzierżaw „powróciła” powierzchnia większa, niż została wydzierżawiona.

Wśród dzierżawców nieruchomości Skarbu Państwa znaczącą grupę stanowią spółki utworzone przez byłych pracowników ppgr. Według stanu na 31 grudnia 1997 r. 708 takich spółek dzierżawiło nieruchomości o powierzchni 575 tys. ha na podstawie 859 umów; w tej liczbie 194 umowy, obejmujące powierzchnię 144 tys. ha, zawarte zostały ze spółkami pracowników z udziałem osób nie będących pracownikami ppgr.

Relatywnie niewielką grupę dzierżawców nieruchomości Zasobu WRSP stanowią spółki z udziałem kapitału zagranicznego. Do końca grudnia 1997 r. oddziały terenowe Agencji wydzierżawiły takim spółkom 201 tys. ha gruntów na podstawie 461 zawartych umów, w tym 104 tys. ha, na podstawie 225 zawartych umów - spółkom z większościowym udziałem kapitału zagranicznego.

Z uwagi na wygaśnięcia umów dzierżawy, rozwiązanie umów oraz wyłączenie części gruntów z umów trwających, na koniec grudnia 1997 r. spółki z większościowym udziałem kapitału zagranicznego posiadały w dzierżawie 100 tys. ha (204 umowy), a spółki z mniejszościowym udziałem kapitału zagranicznego - 75 tys. ha (178 umów).

Udział ppgr
w użytkach rolnych
ogółem (w %)
rok 1990

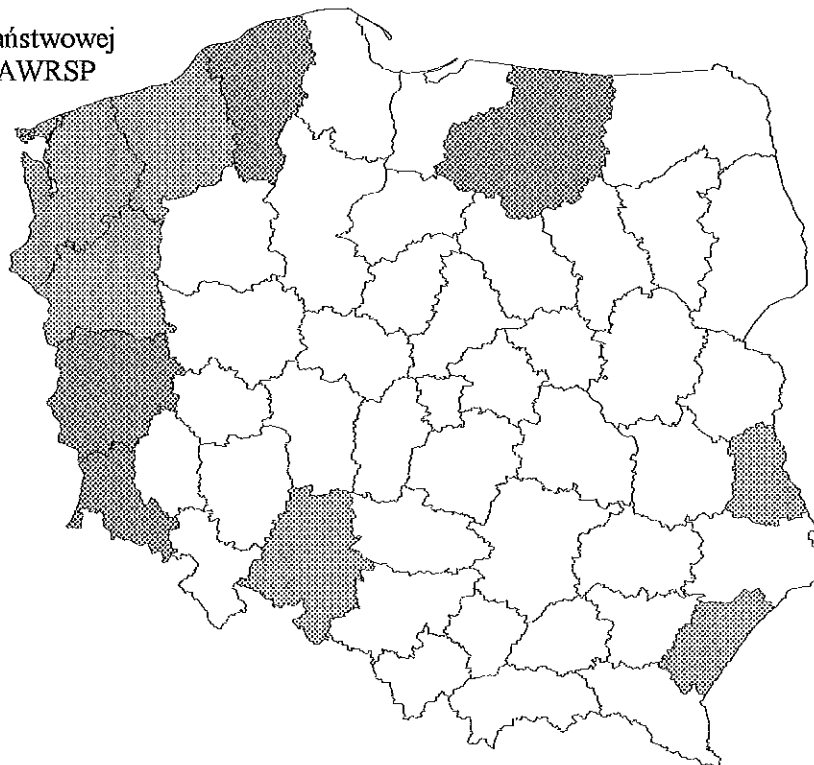

Udział w %

- powyżej 40
- 30 do 40
- 20 do 30
- 10 do 20
- 5 do 10
- 0 do 5

Źródło: "Rolnictwo i gospodarka żywnościowa 1986-1990". GUS, Warszawa 1992 (tab. 7(81))

Udział własności państwowej
użytkowanej przez AWRSP
w użytkach rolnych
ogółem (w %)
rok 1997

Udział w %

- powyżej 40
- 30 do 40
- 20 do 30
- 10 do 20
- 5 do 10
- 0 do 5

Źródło: "Wyniki spisu rolnego 1997" (tab. 3,6)

Dzierżawa nieruchomości z Zasobu WRSP
spółkom z większościowym udziałem kapitału zagranicznego
według kraju pochodzenia kapitału⁷

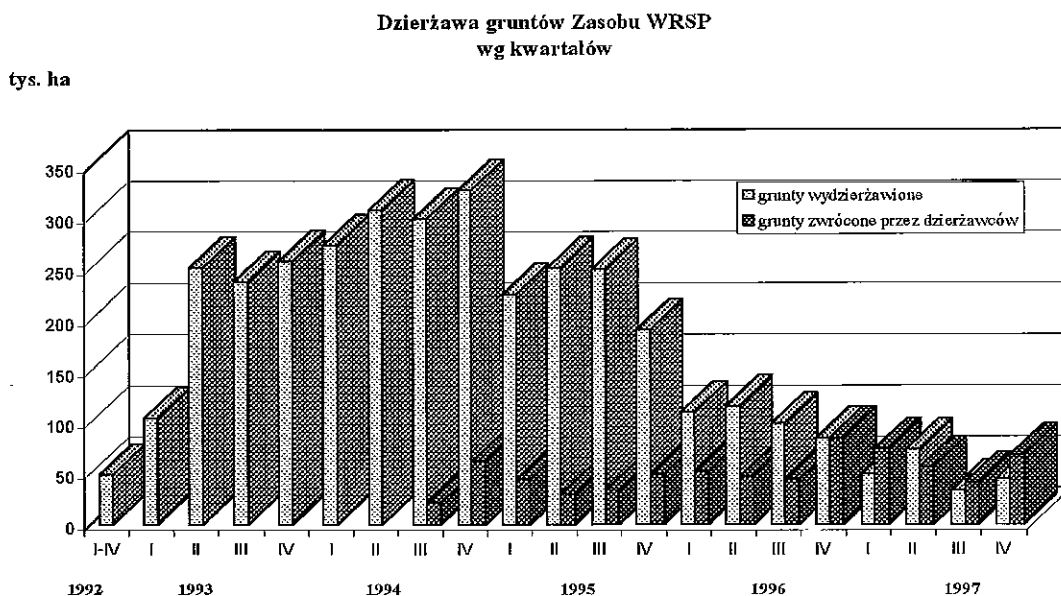
Kraj pochodzenia kapitału	Liczba zawartych umów		Powierzchnia wydzierżawiona (w tys. ha)	
	do 31.12.1997 r.	w 1997 r.	do 31.12.1997 r.	w 1997 r.
Austria	2	-	721	-
Belgia	2	-	1 430	-
Brazylia	7	3	99	14
W. Brytania	19	5	12 469	4 362
Dania	21	-	14 176	-
Francja	13	-	2 742	-
Holandia	59	9	23 063	2 250
Irlandia	1	1	1 222	1 222
Niemcy	88	13	33 463	3 521
Norwegia	1	-	4 513	-
Szwecja	8	1	8 127	0
Włochy	4	-	1 736	-
Razem	225	32	103 761	11 369

W procesie wydzierżawiania przez Agencję gruntów Zasobu w latach 1992-97 można wyróżnić dwa okresy. Do końca 1994 r. następował systematyczny wzrost powierzchni wydzierżawianej, przy stosunkowo małej skali „powrotów” gruntów z dzierżawy. Od roku 1995 przyrost wydzierżawianej powierzchni zmniejszał się, a równocześnie nasiliło się zjawisko „powrotu” gruntów z wcześniejszych dzierżaw. Z uwagi na wyczerpywanie się nieruchomości, które pozostały do rozdysponowania, a nadających się do wykorzystania na cele rolnicze, w kolejnych latach gruntami wydzierżawianymi będą przede wszystkim grunty, które „powracają” od dzierżawców.

Jak już zaznaczono wcześniej, w strukturze obszarowej nieruchomości rolnych sprzedanych i wydzierżawionych, dominują - co do ilości - umowy na kupno i dzierżawę gruntów o powierzchni do 100 ha. Można z dużym prawdopodobieństwem przyjąć, że w tej grupie obszarowej większość gruntów sprzedanych i będących w dzierżawie⁸ trafiła do ponad 200 tys. już istniejących gospodarstw rolnych, dając im

⁷ W wyniku dokonanej weryfikacji udziałów w kapitale, niektórych inwestorów zagranicznych „przeniesiono” do grupy podmiotów (spółek) polskich z mniejszościowym udziałem zagranicznym.

⁸ Przyjęto założenie proporcjonalnego zmniejszenia liczby umów i obszaru nieruchomości wycofanych z dzierżawy.

możliwość powiększenia obszaru średnio o około 4 ha. Pozostała sprzedaż i dzierżawa gruntów, o powierzchniach nieruchomości przekraczających 100 ha, umożliwiła działalność relatywnie dużych gospodarstw osób fizycznych i prawnych (w tym gospodarstw spółek Agencji i spółek pracowników), o przeciętnej powierzchni około 466 ha, podczas gdy średni obszar zlikwidowanych ppgr przekraczał 2 200 ha. Szacuje się, że dzięki tym gospodarstwom utrzymane zostało zatrudnienie ponad 100 tys. osób.

2.4. Program osadnictwa rolniczego

W I kwartale 1996 r. uruchomiony został „Program osadnictwa rolniczego na gruntach Skarbu Państwa”. Agencja aktywnie uczestniczy w tym programie, przede wszystkim poprzez przygotowanie odpowiednich nieruchomości rolnych z Zasobu WRSP, na których możliwe jest zorganizowanie gospodarstw osadniczych.

Program osadnictwa rolniczego na gruntach rolnych Skarbu Państwa jest realizowany przede wszystkim w regionach Polski o przewadze podaży ziemi nad popytem. Założono, że w okresie 5 lat (1996-2000) na realizację tego programu zostanie

przeznaczone około 210 tys. ha użytków rolnych, umożliwiając w ten sposób osiedlenie się i prowadzenie gospodarstw rolnych przez 2 - 3 tys. rodzin.

Nieruchomości objęte programem były oferowane do wydzierżawienia na warunkach określonych w ustawie o *gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (...)*. Dla osadników utworzona została linia kredytowa z dopłatami do oprocentowania ze środków Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Kredyty te mogły być przeznaczone na sfinansowanie nakładów inwestycyjnych, związanych z utworzeniem lub zmodernizowaniem gospodarstwa rolnego na gruntach Skarbu Państwa, nawet do 95% kwoty tych nakładów, jednak ogółem w wysokości nie przekraczającej 500 tys. zł.

Realizacja programu osadnictwa rolniczego
- stan na 31.12.1997 r. -

Oddział Terenowy	Zgłoszono do programu		Wydzierżawiono	
	gospodarstwa	obszar - ha	gospodarstwa	obszar - ha
Warszawa	7	1 251	6	1 080
Bydgoszcz	-	-	-	-
Elbląg	7	1 444	7	1 444
Gorzów Wlkp.	7	1 120	3	462
Koszalin	6	1 323	4	1 162
Lublin	-	-	-	-
Łódź	-	-	-	-
Olsztyn	27	4 001	18	2 806
Opole	1	202	-	-
Pila	3	176	1	37
Poznań	2	282	-	-
Rzeszów	1	373	1	373
Suwałki	21	3 100	13	2 375
Szczecin	13	2 572	7	1 557
Wrocław	3	977	1	403
Zielona Góra	18	3 565	10	2 177
Razem OT	116	20 386	71	13 876

Od początku programu do końca grudnia 1997 r. Agencja przygotowała i zaoferowała 116 nieruchomości o łącznej powierzchni 20 386 ha, w tym w 1997 r. 51 nieruchomości o powierzchni 7 111 ha. Do końca 1997 r. wydzierżawiono osadni-

kom 71 nieruchomości o powierzchni 13 876 ha, w tym w 1997 r. - 28 nieruchomości o powierzchni 5 222 ha.

W 1997 r. z programu wycofano 21 nieruchomości (3 446 ha) z uwagi na brak zainteresowania potencjalnych osadników. Na koniec 1997 r. do dyspozycji pozostawało nadal 45 nieruchomości o ogólnej powierzchni 6 510 ha.

Proces zagospodarowania nieruchomości Zasobu w drodze osadnictwa rolniczego jest stosunkowo powolny, pomimo, że nieruchomości te charakteryzowały się dość dużą różnorodnością obszaru i zabudowy. Oferta Agencji odpowiadała zatem zróżnicowanym oczekiwaniom potencjalnych osadników. Średnia powierzchnia gospodarstwa zgłoszonego do programu wynosiła 176 ha, przy czym gospodarstwo najmniejsze miało obszar 25 ha, a największe - 569 ha. Około 63% zgłoszonych gospodarstw posiadało zabudowania.

Dotychczasowe doświadczenia Agencji wskazują, że do głównych powodów spowalniających proces osadnictwa należy zaliczyć m.in.:

- brak wystarczających środków własnych u potencjalnych osadników na utworzenie gospodarstwa i uruchomienie produkcji;
- brak zabezpieczeń wymaganych przez banki przy zaciąganiu kredytów;
- brak ustawowych możliwości organizowania przez Agencję przetargów ograniczonych do osób zainteresowanych programem osadnictwa;

Wyniki sondażu przeprowadzonego wśród osadników w 1996 r. wskazują również, że napotykają oni na bariery „społeczne” (np. niechęć sąsiedzka), utrudniające adaptację w nowym środowisku.

3. Inne zagadnienia związane z zagospodarowaniem mienia Zasobu WRSP

3.1. W gospodarstwach Skarbu Państwa prowadzących działalność hodowlaną,⁹ którą Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej uznał za szczególnie ważną dla postępu biologicznego w całym rolnictwie oraz w tych gospodarstwach, które charakteryzowały się dużym i trudnopoziomym majątkiem (gdzie podział mógłby prowadzić do spadku efektywności ekonomicznej), tworzone były **jednoosobowe spółki** Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa. Do końca grudnia 1997 r. Agencja utworzyła 148 takich spółek, w tym 104 spółki specjalizujące się w hodowli roślin (38) lub zwierząt (66) oraz 3 spółki związane z treningiem koni¹⁰. Pozostałe (tzw. „komercyjne”) spółki Agencji (41) zajmowały się działalnością rolniczą, w zakresie przetwórstwa rolnego, handlu i usług.

W wyniku sprzedaży lub zmiany struktury własności udziałów, a także konsolidacji tych udziałów (połączenia spółek), wg. stanu na koniec 1997 r. Agencja wykonuje prawo własności w stosunku do 100% udziałów w 138 spółkach, w tym w 100 spółkach „hodowlanych” i 1 spółce zajmującej się treningiem koni (TWK Służewiec). Spółki te dzierżawią od Agencji 276 tys. ha gruntów¹¹.

3.2. W procesie restrukturyzacji gospodarstw Skarbu Państwa część nieruchomości Zasobu (głównie w postaci zorganizowanych gospodarstw rolnych, przetwórczych lub usługowych) została przekazana w **administrowanie**, w ramach którego zarządzający działa w imieniu i na rachunek Agencji. W administrowanie przekazano również niezagospodarowane nieruchomości, pozostałe po likwidacji tymczasowych zarządów.

Gospodarstwa w administrowaniu podlegają dalszym przekształceniom, m.in. z uwagi na pojawiające się możliwości innego sposobu rozdysponowania mienia, w szczególności w drodze sprzedaży lub dzierżawy. Z dniem 31 grudnia 1997 r. 47 gospodarstw Skarbu Państwa w administrowaniu oraz gospodarstwo w tymczasowym zarządzie za-

⁹ Zagadnienia wyników hodowli w jednoosobowych spółkach Agencji są omawiane w zał. 1 do „Raportu ...”

¹⁰ Były to: Tory Wyścigów Konnych (w Warszawie), Centrum Wyszczolenia Jeździeckiego - Hipodrom Wola (w Poznaniu) i Hipodrom Sopot (w Sopocie).

¹¹ Dzierżawiona przez jednoosobowe spółki Agencji powierzchnia jest wykazywana w ogólnej powierzchni dzierżaw z Zasobu WRSP.

kończyły działalność i zostały zlikwidowane. Według stanu na 1 stycznia 1998 r. działalność prowadziło 351 gospodarstw w administrowaniu, w tym 168 prowadzących działalność produkcyjną na nieruchomościach o powierzchni 248 tys. ha.

W gospodarstwach w administrowaniu poza gruntami znajdują się także obiekty rolno-przemysłowe, usługowe oraz zabytki. Na koniec grudnia 1997 r. w gospodarstwach tych znajdowało się m.in. 298 zespołów dworskich i pałacowo-parkowych, 110 suszarni zbóż i zielonek, 78 mieszalni pasz, 54 obiekty socjalne, kulturalne i sportowe, a także ponad 160 innych obiektów produkcyjnych, handlowych i usługowych (tab. A. 18).

3.3. Innymi formami użytkowania mienia Skarbu Państwa są: **zarząd i wieczyste użytkowanie**. Na koniec 1997 r. w zarządzie i wieczystym użytkowaniu pozostawały nieruchomości o powierzchni 107 tys. ha gruntów Zasobu, z tego w zarządzie państwowych jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej - 50 tys. ha, państwowych osób prawnych - 11 tys. ha oraz Parków Narodowych i Lasów Państwowych - 14 tys. ha (tab. A. 14).

3.4. Jednym z istotnych problemów Agencji są przejęte po zlikwidowanych ppgr **obiekty ujemnie oddziałujące na środowisko**. Pomimo znacznych nakładów, jakie Agencja sukcesywnie ponosi na likwidację istniejących w Zasobie źródeł zagrożeń dla środowiska, nadal pewna liczba obiektów nie spełnia wymaganych norm.

Realizacja przez Agencję przepisów o ochronie i kształtowaniu środowiska wymagała ustalenia ilości i stanu przejętych obiektów, jak również rozpoznania rozmiaru ewentualnych zagrożeń. W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji ustalono, że wg stanu na 31 marca 1995 r. w Zasobie WRSP znajdowało się 3 887 obiektów (łącznie z obiektami wydzierżawionymi), których działalność naruszała obowiązujące normy ochrony środowiska. Stwierdzono, że głównymi czynnikami ujemnie oddziałującymi na środowisko są:

- wadliwa gospodarka ściekowa;
- niewłaściwa gospodarka gnojowicą;

- niesprawne oczyszczalnie ścieków lub ich brak;
- niesprawnie funkcjonujące kotłownie, itp.

Dotychczasowe działania Agencji, zmierzające do sukcesywnego eliminowania ujawnionych zagrożeń oraz zagospodarowania obiektów ujemnie oddziałujących na środowisko obejmowały, między innymi:

- ścisłą współpracę ze służbami ochrony środowiska;
- rezygnację z produkcyjnego wykorzystania lub zmianę sposobu wykorzystania obiektów;
- podejmowanie zadań inwestycyjnych;
- zinwentaryzowanie oraz zabezpieczenie składowisk przeterminowanych środków ochrony roślin i opakowań po tych środkach;
- uzyskiwanie lub aktualizację pozwoleń wodno-prawnych dla ferm hodowlanych;
- przeprowadzanie szkoleń dzierżawców, administratorów, tymczasowych zarządców i innych użytkowników nieruchomości Zasobu w zakresie problematyki ochrony środowiska;
- przekazywanie zmodernizowanych oczyszczalni ścieków i kotłowni osiedlowych spółdzielniom mieszkaniowym, gminom, itp.

W wyniku podjętych działań doprowadzono do wyraźnego zmniejszenia ilości obiektów ujemnie oddziałujących na środowisko. Do końca grudnia 1997 r. ich liczba uległa zmniejszeniu do 2 332, tj. o 40%. Obiekty ujemnie oddziałujące na środowisko występują przede wszystkim w osiedlach mieszkaniowych i w zakładach rolno-przemysłowych (tab. A. 19). Aktualnie 629 osiedli mieszkaniowych, zakładów rolno-przemysłowych i przemysłowych ferm produkcji zwierzęcej wymaga budowy oczyszczalni ścieków, a 583 oczyszczalnie ścieków i 852 lokalne kotłownie powinny być zmodernizowane.

W 1997 r. na finansowanie inwestycji i modernizację obiektów ujemnie oddziałujących na środowisko Agencja wydatkowała ponad **50 mln zł**, z czego 36 mln zł pochodziło ze środków własnych oddziałów terenowych, a pozostała kwota - z redystrybucji scentralizowanych środków finansowych Agencji.

3.5. Wraz z innymi nieruchomościami Agencja przejęła do Zasobu WRSP **116 tys. ha nieużytków i 402 tys. ha odlogów i ugorów**. W wyniku restrukturyzacji i prywatyzacji przejętego mienia część odlogów i ugorów, a także nieużytków rozdysponowano i zagospodarowano w różnych formach. Według stanu na koniec grudnia 1997 r. do rozdysponowania pozostawało 27 tys. ha nieużytków i 249 tys. ha odlogów oraz 89 tys. ha innych gruntów (skażonych chemicznie, o nieuregulowanych stosunkach wodnych itp.), których rolnicze wykorzystanie jest niemożliwe lub nieopłacalne. Szacuje się, że z ogólnej powierzchni gruntów pozostających w Zasobie WRSP do rozdysponowania (650 tys. ha) rolniczo może być zagospodarowane około 346 tys. ha (tab. A. 15). Część gruntów będzie przeznaczana na cele nierolnicze - np. pod zalesienia i zadrzewienia, pod budownictwo, usługi, cele związane z rekreacją i ochroną przyrody itp. Szacuje się też, że z uwagi na strukturę gruntów pozostających aktualnie do rozdysponowania około 200 tys. ha kwalifikuje się do odlogowania (grunty rolne) lub nie nadaje się do zagospodarowania (skarpy, uskoki, grunty zalewowe itp.).

Warunkiem racjonalnego zagospodarowania części gruntów o silnie rozdrobnionej strukturze jest przeprowadzenia prac scaleniowych. Agencja, w porozumieniu z Ministerstwem Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, inicjowała działania zmierzające do zintensyfikowania przez rządową administrację ogólną prac scaleniowych. Należy jednak podkreślić, że są to prace czasochłonne i w 1997 r., w skali całego kraju, objęto nimi około 10,5 tys. ha gruntów.

Działania na rzecz scalania gruntów Agencja podejmuje nie tylko z uwagi na możliwość ich późniejszego przekazania Lasom Państwowym. Scalanie gruntów ma również znaczenie dla rolniczego wykorzystania nieruchomości pozostających jeszcze w Zasobie, a także dla kompleksowego kształtowania rolniczej przestrzeni produk-

cyjnej (m.in. na terenach, przez które będą przebiegały pasy drogowe autostrad). Biorąc te względy pod uwagę do 31 grudnia 1997 r. oddziały terenowe Agencji zgłosiły do urzędów rejonowych:

- 49 wniosków o wszczęcie postępowania scaleniowego z urzędu, obejmując nimi 38 724 ha gruntów Zasobu i 50 582 działki,
- 88 wniosków o wszczęcie postępowania scaleniowego, obejmując nimi 8 157 ha gruntów Zasobu i 8 472 działki,
- 247 wniosków o wszczęcie postępowania wymiennego obejmując nimi 2 342 ha gruntów Zasobu i 2 248 działek.

3.6. Przekazywanie nieruchomości na rzecz **Lasów Państwowych** odbywa się z uwzględnieniem przepisów ustawy *o lasach* oraz z uwzględnieniem „*Krajowego programu zwiększania lesistości*”. Realizując ten rządowy program Prezes Agencji podpisał porozumienie z Dyrektorem Generalnym Lasów Państwowych, w ramach którego ustalono, że Lasy Państwowe do 2000 r. przejmą z Zasobu WRSP 100 tys. ha gruntów w celu zalesienia.

Do końca grudnia 1997 r. Agencja zaoferowała Lasom Państwowym do przejęcia około 127 tys. ha gruntów. Z zaoferowanej powierzchni zakwalifikowano do przekazania około 83 tys. ha, z czego faktycznie Lasy Państwowe przejęły około 50 tys. ha.

3.7. Obowiązkiem Agencji jest sprawowanie **nadzoru właścicielskiego** nad mieniem Skarbu Państwa pozostającym w Zasobie WRSP. Agencja wykonuje ten obowiązek poprzez komórki organizacyjne oddziałów terenowych, a w przypadkach, które wymagają wiedzy specjalistycznej - we współpracy z odpowiednimi służbami (np. służbami ochrony środowiska, konserwatorami zabytków itp.). Funkcje związane z nadzorem właścicielskim realizowane są w stosunku do wszystkich użytkowników mienia Zasobu - gospodarstw Skarbu Państwa, dzierżawców, spółek Agencji, podmiotów, którym przekazano nieruchomości w zarząd itp.

Zakres stosowanych form i metod nadzoru właścicielskiego jest szeroki. W stosunku do jednostek gospodarczych Agencji nadzorowi podlega mienie Skarbu Państwa, zarówno co do stanu, jak też sposobu i zakresu postępowania z nim w procesie gospodarowania. Ważnym narzędziem kontroli wykorzystywanym przez wszystkie komórki organizacyjne Agencji jest ewidencja i sprawozdawczość wewnętrzna (rzeczowa i finansowa), a także sprawozdawczość statystyki publicznej. Niezależnie od analizy dokumentacji pracownicy oddziałów terenowych Agencji dokonują w jednostkach gospodarczych wizytacji kontrolnych i na ich podstawie formułują wnioski do realizacji.

W spółkach Agencji funkcje nadzorczo-kontrolne spełniają rady nadzorcze oraz zgromadzenie wspólników. Określone w regulaminie pracy rad nadzorczych zakresy kompetencyjne (oparte o przepisy kodeksu handlowego) pozwalają na bieżącą i okresową kontrolę wszystkich istotnych dziedzin działania spółek.

Przedmiotem szczególnej uwagi Agencji są nieruchomości Skarbu Państwa w dzierżawie. W zawartych umowach dzierżawy zostały określone warunki dotyczące użytkowania mienia Skarbu Państwa; Agencja zastrzega sobie prawo do kontroli przestrzegania przez dzierżawców wywiązywania się z tych warunków. W ten sposób zawarte w umowach odpowiednie zapisy pozwalają podjąć nie tylko właściwe czynności kontrolne, ale także działania interwencyjne. Kontrolami obejmuje się zwłaszcza realizację tych umów, w przypadku których pojawiają się sygnały o niewłaściwym gospodarowaniu. Kontrole obejmują m.in. wywiązywanie się dzierżawców z obowiązków podatkowych, obowiązku ubezpieczenia mienia Skarbu Państwa, sposób wykorzystywania wydzierżawionej nieruchomości, zasobność gleb w składniki pokarmowe, stopień zanieczyszczenia gleb substancjami szkodliwymi itp. Stosownie do stwierdzonych uchybień Agencja podejmuje odpowiednie działania - od sformułowania zaleceń pokontrolnych, do rozwiązania umowy włącznie.

Służby finansowe Agencji prowadzą bieżącą kontrolę wywiązywania się dzierżawców (i nabywców) nieruchomości i innego mienia Skarbu Państwa ze zo-

bowiazań finansowych wobec Agencji (spłaty czynszów i rat za wykupione mienie Zasobu WRSP).

W wyniku realizowanego w 1997 r. przez Agencję nadzoru właścicielskiego stwierdzono pogłębianie się niektórych problemów, m.in.:

- pogarszanie się sytuacji ekonomicznej użytkowników mienia Skarbu Państwa (głównie dzierżawców); może to implikować powstawanie opóźnień w płatności rat czynszów i rat za wykupione mienie, a także wywiązywania się z niektórych warunków umowy (np. dokonywania remontów budynków i budowli, ubezpieczenia mienia Zasobu, regulowania opłat publiczno-prawnych itp.);
- pojawianie się trudności ze sprzedażą mieszkań, szczególnie w województwach o relatywnie dużym bezrobociu. Narasta tam również zjawisko niepłacenia czynszu przez najemców mieszkań, a także nierealizowania zadań remontowych przez spółdzielnie mieszkańców (wspólnoty mieszkaniowe);
- wzrost kosztów utrzymania niektórych obiektów infrastrukturalnych, będących w szczególnie złym stanie technicznym. Spółdzielnie mieszkańców i gminy nie są zainteresowane przejmowaniem takich obiektów, nawet po uprzednim ich wyremontowaniu lub zmodernizowaniu przez Agencję;
- występowanie problemów z rozdysponowaniem części obiektów zabytkowych; dotyczy to w szczególności obiektów będących w złym stanie technicznym, częściowo zamieszkałych oraz takich, w stosunku do których zgłoszono roszczenia reprivatyzacyjne.

W 1997 r. dokonano łącznie 2 990 kontroli w 2 856 jednostkach¹², z czego 117 kontroli - w 110 gospodarstwach SP w administrowaniu oraz 2 871 kontroli - u 2 744 dzierżawców. Rady nadzorcze jednoosobowych spółek Agencji odbyły 520 posiedzeń. W ogólnej liczbie przeprowadzonych kontroli 467 miało charakter sprawdzający wykonanie zaleceń pokontrolnych. W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości łącznie w 1 876 jednostkach gospodarczych, w tym u 1 786 dzierżaw-

---

¹² Nie obejmuje kontroli prowadzonych przez Zespół Kontroli Wewnętrznej AWRSP, które omówione są w punkcie 8 „Raportu...”.

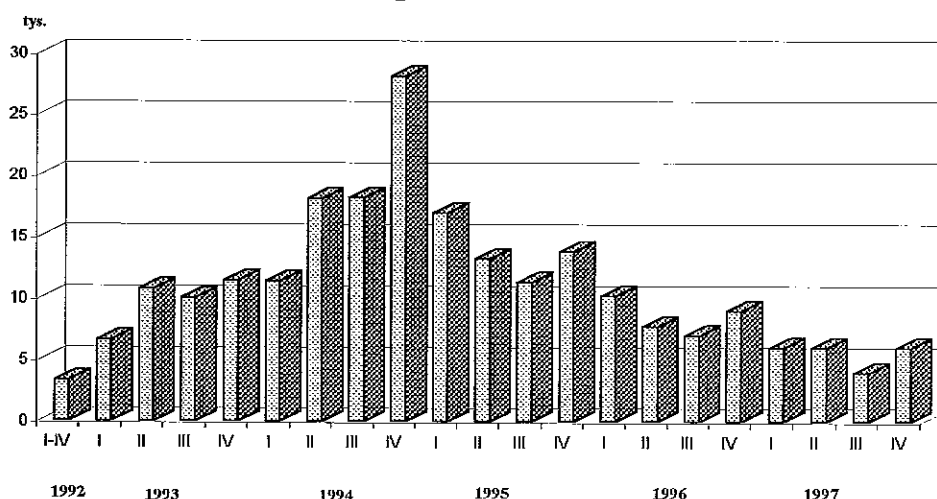
ców mienia Zasobu. W 1 370 przypadkach zwrócono uwagę na potrzebę większej dbałości w gospodarowaniu majątkiem Zasobu WRSP (w tym u 1 341 dzierżawców), a w 711 przypadkach - na konieczność uregulowania obowiązków podatkowych i ubezpieczenia mienia. Skutkiem przeprowadzonych kontroli w 1997 r. w jednostkach nadzorowanych przez Agencję było m.in. odwołanie lub zwolnienie 3 osób z zajmowanych stanowisk, a wobec stwierdzonych uchybień w wykonywaniu warunków umowy dzierżawy 193 umowy zakwalifikowano jako zagrożone rozwiązaniem.

4.   Gospodarka mieszkaniowa

Podczas restrukturyzacji przejętego mienia wyodrębniony został majątek służący celom socjalnym, w tym także mieszkania, które najemcy mogą wykupić na dogodnych, preferencyjnych warunkach.

Do końca 1997 r. Agencja przejęła **332 tys. mieszkań** z czego 948 mieszkań w 1997 r. Do końca grudnia 1997 r. sprzedano **229 tys. mieszkań**, czyli 69% ogółem przejętych. Niezależnie od tego przekazano nieodpłatnie innym podmiotom około 1,6 tys. mieszkań (gminom, byłym właścicielom itp.) oraz wniesiono około 1,6 tys. mieszkań jako aport do spółek (tab. A.13).

**Sprzedaż mieszkań Zasobu WRSP
wg kwartałów**

W 1997 r. sprzedano 22 tys. mieszkań (w 1996 r. - 34 tys. mieszkań), co świadczy o utrzymującym się zainteresowaniu najemców nabyciem mieszkań na własność, jakkolwiek - w porównaniu do lat wcześniejszych, a szczególnie do 1994 r., w którym sprzedano 76 tys. mieszkań - zainteresowanie to jest aktualnie mniejsze.

W stosunku do ilości przejętych mieszkań najwyższe wskaźniki sprzedaży (na koniec 1997 r.) osiągnęły oddziały terenowe Agencji w Rzeszowie (86%), Szczecinie (83%), Koszalinie (82%), Zielonej Górze (78%), Lublinie (77%) i Suwałkach (75%), natomiast najwięcej mieszkań sprzedały oddziały w Koszalinie (27 802) i we Wrocławiu (25 454).

Z liczby blisko 100 tys. mieszkań, jakie na koniec grudnia 1997 r. pozostały w Zasobie - 23% zamieszkiwali pracownicy gospodarstw, 30% emeryci i renciści, 41% inni najemcy, a pozostałe 6% to mieszkania nie zasiedlone.

Nabywcy i lokatorzy 79 tys. mieszkań, korzystając z doradztwa pracowników Agencji, zorganizowali 595 spółdzielni mieszkańców, z tego najwięcej na terenie województwa szczecińskiego (64 spółdzielnie, 12 tys. mieszkańców) i poznańskiego (41 spółdzielni, 19 tys. mieszkańców). Na administrowanie 97 tys. mieszkań Zasobu podpisane zostało 947 umów, z których m.in. 358 (52 tys. mieszkań) podpisano ze spółdzielniami mieszkańców, a 371 (16 tys. mieszkań) podpisano z dzierżawcami nieruchomości rolnych Zasobu WRSP.

Pomimo sprzedania już 69% przejętych do Zasobu mieszkań „gospodarka mieszkaniowa” jest dla Agencji nadal źródłem wielu problemów nie tylko natury organizacyjnej (administrowanie rozproszonym terytorialnie majątkiem), ale także finansowej. Zapoczątkowane w 1993 r. i kontynuowane w następnych latach prace, mające na celu uporządkowanie stanu formalno-prawnego mieszkań, zwiększenia ich sprzedaży oraz poprawę organizacji zarządzania zasobami mieszkaniowymi, choć przyniosły efekty w tych dziedzinach, nie spowodowały zadowalającego rozwiązania szeregu innych problemów; jednym z nich są wysokie koszty obsługi zasobów mieszkaniowych.

W 1997 r. wydatki statutowe, jakie poniosły oddziały terenowe Agencji w tym zakresie wyniosły 93,7 mln zł. Główne tytuły tej grupy wydatków wiążą się z koniecznością pokrycia części kosztów związanych z utrzymaniem mieszkań, których najemcami są emeryci i renciści zwolnieni z opłacania czynszu najmu, finansowaniem skutków obowiązywania cen urzędowych za energię ciepłą dostarczaną do mieszkań oraz z faktem, że część lokatorów uchyla się od płacenia czynszu lub ponoszenia opłat za świadczone usługi (kanalizacja, wywóz śmieci itp.).

5.   **Zatrudnienie i aktywizacja zawodowa bezrobotnych**

Na koniec września 1997 r.¹³ w 1 gospodarstwie rolnym Skarbu Państwa w tymczasowym zarządzie pracowały 42 osoby, w gospodarstwach administrowanych - 14 630 osób, a w jednoosobowych spółkach Agencji - 21 487 osób. Łącznie we wszystkich tych jednostkach było zatrudnionych 36 159 osób.

Na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego wśród dzierżawców nieruchomości Zasobu o powierzchni 100 i więcej ha, bądź dzierżawiących wyodrębnione obiekty rolno-przemysłowe lub usługowe oszacowano, że na koniec września 1997 r. zatrudniali oni 99 tys. osób (tab. A. 20). Uwzględniając dane i szacunki z obu tych źródeł, łączne zatrudnienie w gospodarstwach podległych Agencji i u dzierżawców nieruchomości Zasobu we wrześniu 1997 r. wynosiło około 135 tys. osób, czyli o blisko 9 tys. osób więcej niż w grudniu ubiegłego roku.

W porównaniu do stanu w grudniu 1996 r. zatrudnienie zmniejszyło się w gospodarstwach administrowanych, utrzymało się na zbliżonym poziomie w jednoosobowych spółkach Agencji i wzrosło (o 12%) u dzierżawców. Według stanu na 30 września 1997 r., w przeliczeniu na 100 ha, w gospodarstwach produkcyjnych w administrowaniu pracowało 4,7 osoby, w innych jednostkach administrowanych - 5 osób, w jednoosobowych spółkach Agencji - 7,9 osoby i u dzierżawców - 3,4 osoby.

¹³ Na podstawie sprawozdania GUS - Z-01. W 1997 r. badanie zatrudnienia GUS przeprowadził wcześniej niż w latach poprzednich t.j. według stanu na 30 września. AWRSP dostosowała odpowiednio termin badania zatrudnienia u dzierżawców.

Badania ekonomicznej aktywności ludności (BAEL) realizowane przez GUS wykazują spadek liczby bezrobotnych, których poprzednie miejsce pracy znajdowało się w sektorze publicznym rolnictwa, łowiectwa i leśnictwa. Liczba ta zmniejszyła się znacznie z najwyższego poziomu 99 tys. osób notowanego w lutym 1994 r. do 51 tys. w lutym 1997 r. i 46 tys. w listopadzie 1997 r.¹⁴ Krajowy Urząd Pracy, biorąc pod uwagę bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy, określił ich liczbę w sektorze publicznym rolnictwa, leśnictwa i łowiectwa na koniec grudnia 1997 r. na 36 005 osób.

Z punktu widzenia możliwości przezwyciężania bezrobocia „popegeerowskiego” problemem jest nie tyle odsetek bezrobotnych w sektorze publicznym rolnictwa, który biorąc pod uwagę powyższe dane wynosi ok. 2,5% ogólnego bezrobocia w kraju i ok. 6% bezrobocia na wsi, lecz duża koncentracja tego bezrobocia w województwach i gminach o ogólnie wysokim bezrobociu strukturalnym (np. koszalińskie, słupskie czy suwalskie). Problemem jest także izolacja przestrzenna i społeczna większości osiedli „popegeerowskich”.

Agencja stosuje różnorodne instrumenty oddziaływania na zachowanie istniejących miejsc pracy i tworzenie nowych w procesie przekształceń podległych jej gospodarstw. Jednym z nich jest zawieranie przez oddziały terenowe Agencji umów dzierżawy z klauzulą przewidującą obowiązek zatrudnienia przez dzierżawcę na dotychczasowych warunkach określonej liczby pracowników (z reguły na okres 2 lat). Agencja stosuje także liczne udogodnienia i preferencje mające na celu pełne wykorzystanie pozostałych gruntów i niezagospodarowanych obiektów w celu tworzenia nowych miejsc pracy. Wymienić tu można objęcie preferencjami w procedurach przetargowych spółek pracowników, stosowanie m.in. kryterium wielkości zatrudnienia przy wyborze oferty przetargowej, rozkładanie na korzystne raty w okresie do 15 lat należności z tytułu sprzedaży nieruchomości, jeśli nabywca tworzy na nabytym mieniu nowe miejsca pracy, możliwość zwolnienia dzierżawcy z opłat czynszowych

---

¹⁴ Definicja bezrobotnego przyjęta w badaniu BAEL obejmuje osoby w wieku 15 lat i więcej nie wykonujące żadnej pracy zarobkowej i aktywnie poszukujące pracy.

na okres do 5 lat, w przypadku m.in. realizacji inwestycji tworzących nowe miejsca pracy.

W 1997 r. Agencja kontynuowała współpracę z instytucjami i organizacjami zajmującymi się zwalczaniem bezrobocia oraz udzielała szerokiego wsparcia inicjatywom regionalnym i lokalnym w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy. W szczególności należy wymienić działania podejmowane w ramach współpracy z Ministerstwem Pracy i Polityki Socjalnej oraz Krajowym Urzędem Pracy jak również z Wojewódzkimi i Rejonowymi Urzędami Pracy, oparte na zawartym 6 stycznia 1995 r. porozumieniu *w sprawie współdziałania w zakresie łagodzenia bezrobocia wśród byłych pracowników ppgr*. Zgodnie z tym porozumieniem Agencja udzielała poręczeń pożyczek z Funduszu Pracy (do wysokości 50% kwoty pożyczki) udzielanych bezrobotnym byłym pracownikom ppgr podejmującym działalność gospodarczą bądź zatrudniającym ich pracodawcom. Na koniec 1997 r. poręczenia czynne pożyczek z Funduszu Pracy wynosiły 410,3 tys. zł (na koniec 1996 r. - 476,5 tys. zł). Zainteresowanie pożyczkami nie jest jednak duże, m.in. z powodu zbyt wysokiego ich oprocentowania oraz obowiązującego wymogu przedstawienia zabezpieczeń materialnych.

W ramach współpracy z urzędami pracy oddziały terenowe Agencji uczestniczą w opracowywaniu programów specjalnych przeciwdziałania bezrobociu (w związku z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 15 listopada 1995 r.), szczególnie w gminach, w których znajdują się gospodarstwa powstałe na mieniu Zasobu WRSP i „popegeerowskie” osiedla. Z dotychczas zatwierdzonych wojewódzkich programów specjalnych, program „olsztyński” został opracowany ze szczególnym uwzględnieniem problemów bezrobocia „popegeerowskiego”, przy ścisłej współpracy z Oddziałem Terenowym AWRSP w Olsztynie. Program ten funkcjonował w okresie od lipca 1996 r. do czerwca 1997 r. i został w pełni zrealizowany. Uczestniczący w nim dzierżawcy i nabywcy nieruchomości Zasobu WRSP utworzyli w tym okresie 260 nowych miejsc pracy. We współpracy z OT AWRSP w Olsztynie realizowany był również lokalny program specjalny na obszarze gmin: Działdowo i

Lidzbark Welski w woj. ciechanowskim. W ramach tego programu utworzono (głównie na nieruchomościach Zasobu WRSP) 134 nowe miejsca pracy.

Wśród 140 zatwierdzonych lokalnych programów specjalnych (dla gmin), 21 programów dotyczy wyróżnionej grupy *ryzyka długotrwale bezrobotnych w wyniku likwidacji ppgr*. Programy te były realizowane na terenie 13 województw. Z aktywnych form zwalczania bezrobocia (takich jak zwrot składek na ZUS, obniżenie o połowę oprocentowania pożyczek z Funduszu Pracy, refundacja kosztów przyuczenia do zawodu i szkoleń) skorzystało do końca 1997 r. ponad 750 osób, na co wydano z Funduszu Pracy kwotę blisko 3,5 mln zł. Szczególnie aktywnie przygotowywały i realizowały programy specjalne te oddziały terenowe Agencji, na terenie działania których bezrobocie jest dużym problemem społecznym. W ramach programów realizowanych z udziałem tych oddziałów utworzono 642 nowe miejsca pracy (w tym 265 z dotacją z Funduszu Aktywizacji Bezrobotnych).

W 1997 r. funkcjonowały trzy współtworzone przez AWRSP programy lokalne, tj. w gminach rejonu Nidzicy, Działdowa i Białogardu. Głównym zadaniem tych programów jest tworzenie funduszy poręczeniowych dla pracodawców tworzących miejsca pracy dla bezrobotnych byłych pracowników ppgr. W efekcie działalności tych funduszy w 1997 r. powstało około 300 nowych miejsc pracy.

W latach 1996-97 rozszerzyła się znacznie działalność Oddziałów Terenowych AWRSP w zakresie organizowania kursów i szkoleń dla bezrobotnych byłych pracowników ppgr. Działalność taką (wspólnie z Rejonowymi Urzędami Pracy, fundacjami i organizacjami społecznymi) prowadziły prawie wszystkie OT. W 1997 r. kursami i szkoleniami objęto 1 967 osób, z których około 700 - po przeszkoleniu - podjęło pracę.

W 1997 r. Agencja uczestniczyła w programach przezwycięzania bezrobocia wiejskiego koordynowanych przez rząd i odpowiednie resorty - np. w *programie pilotażowym ograniczania bezrobocia na wsi*, koordynowanym przez Ministerstwo Rol-

nictwa i Gospodarki Żywnościowej. W programie tym uczestniczyło 48 gmin; w kilkunastu z nich występował problem bezrobocia byłych pracowników ppgr.

W 1997 r., podobnie jak w latach poprzednich, przedstawiciele oddziałów terenowych Agencji uczestniczyli w komisjach ds. *programu ośłonowo-aktywizującego dla byłych pracowników pgr*, koordynowanego przez MPiPS i uruchomionego w dziewięciu województwach. Program ten, finansowany ze środków budżetowych i realizowany przez organizacje pozarządowe, polega na aktywizacji zawodowej aktualnych i potencjalnych klientów pomocy społecznej, m.in. poprzez użyczenie działek ziemi pod uprawę, zakup narzędzi i inwentarza oraz inicjowanie innego rodzaju działalności gospodarczej. W 1997 r. działaniem tego programu objęto ogółem 113 rodzin (618 osób) z 44 gmin w woj. elbląskim, gorzowskim, koszalińskim, słupskim, krośnieńskim, olsztyńskim, pilskim i suwalskim, na co rozdysponowano dotację budżetową w wysokości 1,1 mln zł (w latach 1995-96 koszty programu przekroczyły 3 mln zł). Oddziały Terenowe Agencji w Elblągu, Koszalinie, Olsztynie i Rzeszowie użyczyły uczestnikom programu działki gruntu, a także wspierały ich dotacją z FAB.

W grudniu 1997 r. zakończyło się dwuletnie funkcjonowanie **Funduszu Aktywizacji Bezrobotnych**.

W dniu 6 listopada 1995 r. Komisja Unii Europejskiej zatwierdziła i podpisała Protokół Porozumienia (Memorandum of Understanding) w sprawie uruchomienia Funduszu Aktywizacji Bezrobotnych (FAB), obsługiwanego przez Agencję. Fundusz ten służył realizacji celów statutowych Agencji, a przede wszystkim:

- tworzeniu nowych miejsc pracy dla bezrobotnych byłych pracowników ppgr;
- prywatyzacji majątku Zasobu WRSP.

Zgodnie z regulaminem FAB beneficjentami Funduszu były osoby bezrobotne, tj. bezrobotni byli pracownicy ppgr, mieszkańcy osiedli po byłych ppgr i pracownicy gospodarstw rolnych Skarbu Państwa oraz przedsiębiorcy tworzący nowe miejsca pracy na majątku Zasobu WRSP.

Dotacje FAB były przeznaczone na sfinansowanie zakupu, leasingu lub dzierżawy nieruchomości z Zasobu WRSP, zakupu ruchomych środków trwałych i majątku obrotowego oraz na utworzenie przez pracodawców nowych miejsc pracy na majątku pochodzącym z Zasobu WRSP. Wysokość dotacji zależała od jej przeznaczenia. Dotacja na zakup mienia z Zasobu wynosiła 2800 ECU, ale nie więcej niż 50% ceny zakupu nieruchomości, na dzierżawę - 1000 ECU, ale nie więcej niż 20% 5-letniej wysokości czynszu dzierżawnego. Na utworzenie nowego miejsca pracy przez pracodawców, zatrudniających bezrobotnych w okresie nie krótszym niż 18 miesięcy dotacja wynosiła 1000 ECU na osobę. Dotacje były przyznawane uprawnionym beneficjentom w połączeniu z jedną z form kredytowania, to znaczy: z kredytem bankowym, pożyczką z Funduszu Pracy lub rozłożonymi na raty zobowiązaniami wobec Agencji z tytułu zakupu nieruchomości ruchomych środków trwałych i majątku obrotowego.

W okresie 1996 - 1997 program Funduszu objął swym zakresem działania obszar 10 oddziałów terenowych Agencji, tj. w: Suwałkach, Olsztynie, Elblągu, Koszalinie, Szczecinie, Pile, Gorzowie Wlkp., Wrocławiu, Zielonej Górze i Rzeszowie. Komisje FAB powołane przy OT przyjęły i zarejestrowały ponad 1000 wniosków o dotacje. Pozytywnie rozpatrzonych zostało 840 wniosków, z których do końca 1997 r. zrealizowano 750.

Ze środków PHARE w kwocie 3 840 tys. ECU przekazanych Agencji na realizację celów FAB, do końca 1997 r. wykorzystano 3 820 tys. ECU, tj. 99,5%. Większość środków (93%) zostało wykorzystane przez pracodawców na tworzenie nowych miejsc pracy na mieniu z Zasobu WRSP, a 7% środków przeznaczone zostało na tworzenie własnych przedsięwzięć gospodarczych przez bezrobotnych. W wyniku wykorzystania dotacji FAB pracodawcy **utworzyli ponad 3 580 nowych miejsc pracy i ponad 90 beneficjentów utworzyło własne warsztaty pracy.**

Zwraca uwagę wysoka efektywność wykorzystania pomocy Unii Europejskiej polegająca na „mnożnikowym” działaniu udzielanych dotacji. Wymóg wiązania do-

tacji z udziałem środków własnych beneficjentów oraz kredytów i pożyczek sprawił, że 1 zł dotacji powodował uruchomienie 12,4 zł nakładów inwestycyjnych ze strony beneficjentów. W strukturze nakładów na podejmowane przedsięwzięcia z wykorzystaniem dotacji FAB, przyjmując nakłady ogółem = 100, **dotacja finansowała 8% tych nakładów, środki własne beneficjentów - 42%, natomiast kredyty i pożyczki (w tym rozłożenie na raty spłaty za zakup mienia Agencji) - 50%.**

Agencja inspirowała też i wspierała finansowo przedsięwzięcia badawcze dotyczące problemów przekształceń byłych pgr i związanych z nimi problemów społecznych. Dofinansowanie ze środków Agencji uzyskało kilka konferencji i prac naukowych. Na zlecenie Agencji realizowano też niektóre badania w zakresie problematyki bezrobocia. Wymienić tu należy m.in. *Badania nad populacją aktualnie bezrobotnych byłych pracowników pgr na terenie województw: wałbrzyskiego, wrocławskiego, legnickiego i jeleniogórskiego*, zrealizowane przez Ośrodek Analiz i Doradztwa Personalnego „Mediator” we Wrocławiu, *Badania ankietowe w środowisku byłych pracowników pgr województw: pilskiego i gorzowskiego*, zrealizowane przez spółkę „Verum” z Poznania i *Bezrobocie na wsi w województwach: ciechanowskim, elbląskim, olsztyńskim, ostrołęckim i suwalskim ze szczególnym uwzględnieniem bezrobocia postpegeerowskiego*, zrealizowane przez Pracownię Analiz Społecznych i Marketingowych w Olsztynie. Oddziały terenowe, w celu bliższego poznania problemu bezrobocia, organizowały także badania ankietowe bezrobotnych własnymi siłami lub we współpracy z urzędami pracy.

6. Gospodarka finansowa

6.1. Wpływy i wydatki

Zgodnie z art. 20 ustawy z 19 października 1991 r. podstawowym źródłem dochodów Agencji są wpływy z tytułu sprzedaży oraz czynsz za dzierżawę, najem i użytkowanie mienia wchodzącego w skład Zasobu WRSP. W 1997 r. wpływy Agencji z działalno-

ści statutowej wyniosły **1 017,5 mln zł** i były o 8% wyższe od wpływów roku poprzedniego (tab. A. 21). Z uzyskanych wpływów 619,1 mln zł (61%) pochodziło ze sprzedaży mienia Zasobu, w tym 296,2 mln zł (29%) ze sprzedaży gruntów, 52,5 mln zł (5%) ze sprzedaży mieszkań, 57,3 mln zł (6%) ze sprzedaży innych nieruchomości, 69,8 mln zł (7%) ze sprzedaży ruchomych środków trwałych oraz 125,4 mln zł (12%) ze sprzedaży majątku obrotowego.

Wpływy ze sprzedaży mienia Zasobu uzyskane w 1997 r. były nieznacznie niższe (o 1%) od wpływów z tego tytułu uzyskanych w roku 1996.

Wpływy z tytułu czynszu za dzierżawę i najem w 1997 r. wyniosły 314,0 mln zł i w stosunku do roku poprzedniego wzrosły o 26%. Ich udział we wpływach ogółem w porównaniu do roku poprzedniego wzrósł z 27% do 31%. Wpływy z tytułu przekazania mienia w zarząd i użytkowanie wieczyste wyniosły 2,0 mln zł.

Dzierżawcy i nabywcy nieruchomości i innego mienia Zasobu WRSP w 1997 r. uregulowali w terminie 79,5% czynszów i rat wymagalnych w okresie sprawozdawczym, tj. o 5 pp. mniej, niż w roku 1996. Biorąc pod uwagę szczególnie trudne warunki pogodowe w roku 1997 oraz klęskę powodzi, wskaźnik ten należy ocenić jako bardzo dobry. Szczególnie wysoki wskaźnik uregulowanych zobowiązań wobec Agencji (84,1%), choć również niższy, niż w roku ubiegłym, dotyczy spłaty rat za wykupione mienie (w 1996 r. - 90,0%). Również nieznacznie zmniejszył się (do 72,4%) wskaźnik regulowania zobowiązań przez dzierżawców z tytułu czynszów (w 1996 r. - 73,6%).

**Windykacja należności z tytułu czynszu dzierżawnego
i rat za wykupione mienie Zasobu WRSP w 1997 r.**

Należności wobec Agencji	z tyt. czynszu		z tyt. rat	
	mln zł	%	mln zł	%
wymagalne w okresie sprawozd.	427.3	100.0	662.0	100.0
z tego: uregulowane	309.4	72.4	556.7	84.1
prolongowane	46.6	10.9	39.1	5.9
umorzone	38.4	9.0	0.9	0.1
nieuregulowane	32.9	7.7	65.3	9.9

Dyrektorzy oddziałów terenowych Agencji, w zakresie swoich uprawnień, prolongowali spłatę rat za wykupiony majątek na kwotę 39,1 mln zł oraz umorzyli spłatę rat na kwotę 0,9 mln zł.

Dzierżawcom mienia Zasobu prolongowano termin spłaty czynszu na kwotę 46,6 mln zł

oraz umorzono czynsz w wysokości 38,4 mln zł. Umorzenia i prolongaty należności z tytułu czynszów i rat za wykupione mienie stosowane były przez Agencję w związku z trudnościami finansowymi części dzierżawców i nabywców, powodowanymi słabymi wynikami produkcji, jak też okolicznościami losowymi (tab. A. 22).

Z uzyskanych wpływów Agencja ponosiła wydatki związane z realizacją celów statutowych, a także inne wydatki, w tym związane z kosztami swego funkcjonowania (tab. A. 23). W 1997 r. wydatki na realizację celów statutowych wyniosły 854,6 mln zł i były o 7% wyższe od ich poziomu z roku poprzedniego. Połowa z tych wydatków (49,5%) została przeznaczona na obsługę zobowiązań przejętych wraz z mieniem zlikwidowanych ppgr. Z uwagi na zmniejszanie się długu Agencji z tego tytułu wydatki te również były niższe - o 71 mln zł - niż w 1996 r. Ponadto 15,7 mln zł przeznaczono na pokrycie kosztów prac geodezyjnych, czynności notarialnych i prawnych oraz 19,6 mln zł - na wycenę majątku i inne prace związane z przygotowaniem i wdrażaniem programów restrukturyzacji mienia byłych ppgr. Stosunkowo znaczne wydatki Agencja poniosła w 1997 r. na obsługę zasobów mieszkaniowych (93,7 mln zł - o 42% więcej, niż w 1996 r.), a także na remont mienia oraz ochronę zabytków (19,4 mln zł - o 49% więcej, niż w 1996 r.) pozostających w Zasobie. Zmniejszyły się natomiast do kwoty 68,8 mln zł wydatki na zasilanie finansowe gospodarstw SP.

Koszty funkcjonowania struktur organizacyjnych Agencji (czyli 15 oddziałów terenowych i Biura Prezesa wraz z Zamiejscowym Zespołem w Łodzi ds. Zagospodarowania Mienia oraz Zamiejscowym Zespołem ds. Osadnictwa w Szczecinie) w 1997 r. wyniosły 83,6 mln zł (w 1996 r. - 73,2 mln zł). Z kwoty tej 40,7 mln zł przeznaczono na wynagrodzenia pracowników Agencji (w 1996 r. - 37,6 mln zł), co stanowiło 4% wpływów z działalności statutowej Agencji.

Agencja realizowała w 1997 r. zadania związane z przejmowaniem nieruchomości rolnych na rzecz Skarbu Państwa od rolników, którzy nabyli uprawnienia do

renty lub emerytury¹⁵. Do końca 1997 r. Agencja przejęła 14,7 tys. ha takich nieruchomości, z tego około 1,8 tys. ha w 1997 r. (tab. A. 2).

Z przejmowaniem nieruchomości rolnych z tego tytułu wiązała się w 1997 r. dotacja celowa w wysokości 700 tys. zł¹⁶; dotacja ta (a także przejściowo własne środki oddziałów) sfinansowała wykup 1 708 ha od rolników, średnio po 414 zł za 1 ha.

6.2. Restrukturyzacja zadłużenia przejętego po zlikwidowanych ppgr

Wraz z mieniem 1666 zlikwidowanych państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej, Agencja przejęła ich nie spłacone zobowiązania w ogólnej kwocie **1 989 288 tys. zł**, z czego kredyty i pożyczki stanowiły 887 354 tys. zł, zobowiązania wobec ZUS - 154 152 tys. zł, zobowiązania wobec budżetów - 293 583 tys. zł oraz zobowiązania wobec pozostałych wierzycieli - 655 199 tys. zł. Łącznie zlikwidowane ppgr zadłużone były w stosunku do ponad 30 tysięcy wierzycieli.

Według stanu na 31 grudnia 1997 r., wielkość tych zobowiązań obniżyła się do kwoty **615 596 tys. zł**, z czego kredyty i pożyczki stanowią 389 381 tys. zł, zobowiązania wobec ZUS - 52 456 tys. zł, zobowiązania wobec budżetów - 31 822 tys. zł, zobowiązania wobec pozostałych wierzycieli - 141 937 tys. zł. Z aktualnej sumy zobowiązań 584 576 tys. zł objęte jest formami ich restrukturyzacji i spłacane na warunkach i w terminach uzgodnionych z wierzycielami (tab. A. 25). Największa kwota zobowiązań (467 923 tys. zł) regulowana jest w ramach bankowych postępowań ugodowych. Zobowiązania spłacane są także w układach ratalnych z ZUS (52 456 tys. zł), z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Agencją Rynku Rolnego, gminami (łącznie 20 974 tys. zł), w ugodach cywilnych przy wykorzystaniu instytucji potrącenia (29 689 tys. zł) oraz w indywidualnych ugodach cywilnych (13 534 tys. zł).

¹⁵ Na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jednolity: Dz.U. nr 71/1993, poz. 342, z późniejszymi zmianami).

¹⁶ Razem z oprocentowaniem oraz zwrotem należności z tytułu uchylecia decyzji o przejęciu nieruchomości Agencja dysponowała kwotą 708 tys. zł

Głównym instrumentem restrukturyzacji były bankowe postępowania ugodowe (bpu) zawierane w trybie określonym ustawą *o restrukturyzacji finansowej przedsiębiorstw i banków*. Od początku obowiązywania przepisów ustawy Agencja złożyła 530 wniosków o wszczęcie bpu, z których banki przyjęły 392 i rozpoczęły postępowania ugodowe. Wszystkie otwarte postępowania objęły (narastająco, od początku wdrażania bpu) łącznie **1 294 197 tys. zł** zobowiązań. Do końca 1997 r. uprawomocniły się wszystkie z 378 zawartych ugód bankowych, które objęły łącznie **1 264 820 tys. zł** zobowiązań. Średnie umorzenia w zawartych ugodach wyniosły 61,09%, przy ich realizacji w okresie 4 lat od daty zawarcia ugody bankowej. Do końca 1997 r. zakończona została realizacja 86 bpu, w ramach których uregulowano 335 846 tys. zł zobowiązań. W ramach realizowanych aktualnie bpu pozostaje do spłaty 467 923 tys. zł zobowiązań, z tego wobec banków prowadzących postępowania - 330 429 tys. zł, wobec pozostałych banków uczestniczących w ugodach - 16 622 tys. zł oraz wobec pozostałych wierzycieli - 120 872 tys. zł.

Spłata zaległych zobowiązań zlikwidowanych ppgr wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych dokonywana była w ramach układów ratałnych udzielanych przez właściwe terytorialnie oddziały ZUS. Na podstawie porozumienia Agencji z ZUS zawartego w 1994 r., ZUS wydał 776 decyzji o ratałnej spłacie zaległych składek na ubezpieczenia społeczne, dotyczących poszczególnych przejętych przedsiębiorstw. Ogółem udzielone układy objęły całość przejętego długu w kwocie 154 152 tys. zł. Wszystkie układy ratałne spłacane są terminowo, nie są odnotowywane problemy we współpracy z ZUS. Realizacja przez Agencję tych układów pozwoliła obniżyć zadłużenie w ZUS na koniec 1997 r. do poziomu 52 456 tys. zł.

W ramach ratałnej spłaty obsługiwane są także inne zobowiązania Agencji nie objęte bpu. Ugody i porozumienia o ratałnej spłacie dotyczą przede wszystkim zobowiązań z tytułów publiczno-prawnych wobec gmin, z którymi zawarto dotychczas ok. 400 umów. Również Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wydał decyzję w sprawie ratałnej spłaty zobowiązań, zgodnie z którą Agencja zobowiązana została do spłaty w całości należności głównej, przy umorzeniu części odse-

tek. Ugody ratualnej spłaty zawarte z Agencją Rynku Rolnego objęły wszystkie zobowiązania Agencji przejęte po zlikwidowanych pgr.

W stosunku do zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek, które nie mogły być objęte bpu, Agencja zawierała ugody cywilne. Ogółem w ramach tych ugód pozostaje do spłaty 20 974 tys. zł zobowiązań.

Jedną z pierwszych form restrukturyzacji długu, jaka została uruchomiona w Agencji, były transakcje zamiany długu na mienie Zasobu WRSP (tzw. umowy swapowe). Transakcje tego rodzaju zawierane były z największymi wierzycielami Agencji, którzy w przypadku wygrania przetargu mogli dokonać potrącenia swoich wierzytelności przy zakupie nieruchomości Zasobu. Umowy takie podpisano m.in. z Agrosem S.A., Animexem S.A., Rolimpexem S.A., Bankiem Handlowym w Warszawie S.A., Rolpaszem Sp. z o.o., Polcoopem S.A., BGŻ S.A., Zakładami Azotowymi we Włocławku, Zakładami Energetycznymi w Elblągu. Podpisane umowy umożliwiły zwolnienie się Agencji z długu w wysokości ponad 200 000 tys. zł (z kwoty tej wierzyciele umorzyli ok. 40% wierzytelności). Nie bez znaczenia pozostaje przy tym fakt, że Agencja, obok znaczących kwot, jakie wpłynęły na jej rachunek (głównie z tytułu wpłaty wadium), pozyskała poważnych inwestorów, którzy zagospodarowali „popegeerowskie” mienie.

Odrębnymi instrumentami zamiany długu na mienie, umożliwiającymi zwalnianie się z długu przy wykorzystaniu instytucji potrącenia, były porozumienia zawierane indywidualnie z dłużnikami Agencji (zobowiązanymi wobec niej z tytułu czynszu, wykupu majątku bądź kupna nieruchomości w ramach pierwokupu). W ramach tych porozumień, przy zakupie nieruchomości Zasobu rozliczono przez potrącenie ok. 152 mln zł długu.

Do końca 1997 r. wszystkie przejęte po zlikwidowanych ppgr zobowiązania, poza zobowiązaniami spornymi bądź wykupionymi przez wtórnych nabywców (w łącznej kwocie 31 020 tys. zł), zostały zrestrukturyzowane. Tym samym zakończyły się prace nad wdrażaniem instrumentów i form ich restrukturyzacji.

6.3.   Kredytowanie gospodarstw Skarbu Państwa oraz poręczenia i gwarancje udzielone przez Agencję

Według stanu na koniec 1997 r. zadłużenie jednostek gospodarczych Zasobu WRSP z tytułu zaciągnięcia kredytów oraz pożyczek długoterminowych wynosiło 6 433 tys. zł. W 1997 r. jednostki te zaciągnęły zobowiązania długoterminowe w kwocie 4 800 tys. zł, a spłaciły 800 tys. zł. Kredyty długoterminowe przeznaczone zostały głównie na przeprowadzenie modernizacji gospodarstw rolnych poprzez zakupy nowoczesnych maszyn i urządzeń oraz poprawę technologii produkcji. Pożyczki długoterminowe, zaciągane w Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, przeznaczone zostały na sfinansowanie kosztów remontów i modernizacji infrastruktury negatywnie oddziałującej na środowisko naturalne.

Według stanu na koniec 1997 r. zobowiązania Agencji z tytułu czynnych poręczeń i gwarancji kredytowych wynosiły 14 334 tys. zł (tab. A. 24). W ciągu 1997 r. Agencja udzieliła poręczeń i gwarancji spłaty zobowiązań dla 22 podmiotów na kwotę 11 400 tys. zł, (z czego w IV kwartale na kwotę 9 700 tys. zł). Podmiotami, na rzecz których udzielono poręczeń były banki i rejonowe urzędy pracy. Zobowiązania, które zostały poręczone przez Agencję, przeznaczone były głównie na sfinansowanie kosztów modernizacji i urządzenia gospodarstw rolnych, zakupu inwentarza i maszyn do produkcji rolnej, skup materiału siewnego i zbóż, budowę obiektów rynku hurtowego. W 1997 r. wygasły zobowiązania z tytułu 5 udzielonych poręczeń o wartości 537 tys. zł. W 1997 r. Agencja wykonała zobowiązanie z tytułu poręczenia za spłatę zobowiązań dzierżawców mienia Zasobu w kwocie 199 tys. zł, a także zostały rozliczone należności z tytułu wykonania jednego z poręczeń. Zwindykowanie należności z tytułu wykonania drugiego z poręczeń zostanie dokonane w 1998 r.

6.4. Wyniki finansowe gospodarstw rolnych Skarbu Państwa

Analiza wyników finansowych gospodarstw Skarbu Państwa¹⁷ wskazuje, że ich działalność w 1997 r. przyniosła stratę *per saldo* w wysokości 56 mln zł. Na wynik składa się kwota zysku w wysokości 35,2 mln zł oraz kwota straty w wysokości 91,2 mln zł. Przewaga zysku nad stratami została osiągnięta w gospodarstwach Skarbu Państwa jedynie w 4 oddziałach terenowych, tj. w Lublinie, Łodzi, Poznaniu i Szczecinie. W pozostałych OT odnotowuje się przewagę strat nad zyskami.

Również w gospodarstwach w administrowaniu utworzonych w oparciu o art. 25 ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, które sporządziły bilans na 31 grudnia 1997 r. (tj. w 179 jednostkach) odnotowano stratę na prowadzonej działalności w wysokości 1,6 mln zł, z tym że relacja straty do zysku nie była tak wysoka (strata - 27,1 mln zł, zysk - 25,5 mln zł), jak obliczona dla wszystkich gospodarstw Skarbu Państwa (tab. A. 26).

Jednoosobowe spółki Agencji, które złożyły bilanse na 31 grudnia 1997 r. (137) uzyskały dodatni wynik finansowy na poziomie 10,9 mln zł. Na ten wynik złożył się zysk netto w wysokości 29,2 mln zł (113 spółek) oraz strata netto - 18,3 mln zł (24 spółki).

Z danych bilansowych wynika, że również 1 gospodarstwo w tymczasowym zarządzie (zlikwidowane z dniem 31 grudnia 1997 r.) wykazało stratę na działalności w wysokości 44 tys. zł.

Pogorszenie się wyników finansowych gospodarstw Skarbu Państwa, w stosunku do wyników osiągniętych w 1996 r. odzwierciedla także pogorszenie się relacji między kategoriami kosztów do przychodów. W 1997 r. na jednostkę przychodów (obejmujących także zyski nadzwyczajne) przypadało 1,06 kosztów ogółem (obejmujących także straty nadzwyczajne), podczas gdy w 1996 r. relacja ta wynosiła jak 1 : 1,14, ale w gospodar-

---

¹⁷ t. j. gospodarstw w administrowaniu (179), utworzonych w oparciu o art. 25 ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, innych gospodarstw w administrowaniu (205), które zostały powołane w celu rozdysponowania mienia Zasobu WRSP (w tym 140 samodzielnych zakładów gospodarki mieszkaniowej), gospodarstw w administrowaniu (99) i w tymczasowym zarządzie (3) zlikwidowanych w ciągu 1997 r. oraz (1) gospodarstwa w tymczasowym zarządzie zlikwidowanego 31 grudnia 1997 r.

stwach „produkcyjnych” przychody przewyższały koszty (o 4,9%). W 1997 r. nawet w tej grupie gospodarstw koszty przewyższały przychody - o 0,2%.

Struktura rodzajów kosztów w latach 1996 i 1997 jest generalnie zbliżona, z wyjątkiem amortyzacji, która wykazuje niewielki spadek udziału - z 12,0% do 8,9% w gospodarstwach ogółem, a w gospodarstwach „produkcyjnych” - odpowiednio - z 7,7% do 6,7%. Wiąże się to zarówno z procesem rozdysponowania mienia Zasobu WRSP, jak też z fizycznym likwidowaniem obiektów niesprawnych lub nie dających się racjonalnie wykorzystać.

Należy także zauważyć, że w 1997 r. zmniejszył się wskaźnik zobowiązań gospodarstw Skarbu Państwa na jednostkę przychodów, z poziomu 0,88 do poziomu 0,53, z tym że w gospodarstwach „produkcyjnych” nieznacznie wzrósł - z poziomu 0,22 do poziomu 0,23.

W miarę stabilizowania się części jednostek gospodarczych Zasobu WRSP w formie organizacyjnej gospodarstw administrowanych, problem ich ekonomicznej efektywności nabiera coraz większego znaczenia. Agencja stosuje dostępne jej narzędzia ekonomiczne i organizacyjne, których celem jest sukcesywne usprawnianie zarządzania majątkiem Skarbu Państwa przez administratorów. Należy jednak zauważyć, że niezależnie od podejmowanych przez Agencję działań gospodarstwa te podlegają ogólnym mechanizmom rynkowym, które w konsekwencji determinują ich sytuację produkcyjną i ekonomiczną.

Egzekwowanie od gospodarstw rolnych Skarbu Państwa racjonalności działania i osiągania rentowności stanowi jedną z ważniejszych dziedzin sprawowania nadzoru właścicielskiego. Oddziały terenowe Agencji kontrolują i dyscyplinują gospodarstwa Skarbu Państwa w dziedzinie gospodarki finansowej przede wszystkim poprzez system parametrów ekonomiczno-finansowych. Słabsze gospodarstwa, ale mające perspektywy poprawy swej sytuacji ekonomicznej, są zasilane dodatkowymi środkami, redystrybuowanymi w ramach Agencji. Wielkość ponoszonych na ten cel

wydatków jest monitorowana i analizowana przez Biuro Prezesa Agencji w oparciu o kwartalne sprawozdania sporządzane przez oddziały terenowe AWRSP.

7. Struktura i stan organizacyjny Agencji

7.1. Zagadnienia organizacyjne

W 1997 r. w strukturze organizacyjnej Agencji działało Biuro Prezesa i 15 oddziałów terenowych. W skład Biura Prezesa wchodziło 10 Zespołów, w tym 2 Zespoły Zamiejscowe (ZZ ds. Osadnictwa w Szczecinie i ZZ w Łodzi ds. Zagospodarowania Mienia).

Oddziały terenowe Agencji i Zespoły Zamiejscowe obejmowały swoim działaniem następujące województwa:

Oddział Terenowy	województwa
– w Warszawie	warszawskie + wszystkie w zakresie spółek hodowli roślin i zwierząt
– w Bydgoszczy	bydgoskie, toruńskie, włocławskie
– w Elblągu	elbląskie, gdańskie
– w Gorzowie Wlkp.	gorzowskie
– w Koszalinie	koszalińskie, słupskie
– w Lublinie	bialskopodlaskie, chełmskie, lubelskie, radomskie, siedleckie, zamojskie
– w Olsztynie	ciechanowskie, olsztyńskie, ostrołęckie
– w Opolu	bielskie, częstochowskie, katowickie, krakowskie, opolskie
– w Pile	pilskie
– w Poznaniu	kaliskie, konińskie, leszczyńskie, poznańskie
– w Rzeszowie	kieleckie, krośnieńskie, nowosądeckie, przemyskie, rzeszowskie, tarnobrzeskie, tarnowskie
– w Suwałkach	białostockie, łomżyńskie, suwalskie
– w Szczecinie	szczecińskie
– we Wrocławiu	jeleniogórskie, legnickie, wałbrzyskie, wrocławskie
– w Zielonej Górze	zielonogórskie
– ZZ w Łodzi	łódzkie, piotrkowskie, płockie, sieradzkie, skierniewickie
– ZZ w Szczecinie	wszystkie - w zakresie problematyki osadnictwa rolniczego

Według stanu na 31 grudnia 1997 r. w Biurze Prezesa Agencji zatrudnione były (w przeliczeniu na pełne etaty) 123 osoby, natomiast w zamiejscowych zespołach w Łodzi i w Szczecinie zatrudnione były 33 osoby. Oddziały terenowe Agencji zatrudniały 809 osób.

7.2.   Działalność szkoleniowa

W 1997 r. Agencja kontynuowała prowadzoną w poprzednich latach działalność szkoleniową dla pracowników Biura Prezesa i oddziałów terenowych, a także dla innych grup zawodowych i społecznych, związanych z Agencją wspólnymi zadaniami lub użytkujących nieruchomości i inne mienie Zasobu WRSP. Szkolenia obejmowały szeroki zakres zagadnień prawnych, ekonomiczno-finansowych i informatycznych.

W 25 szkoleniach zorganizowanych dla pracowników Biura Prezesa i oddziałów terenowych uczestniczyło ogółem 828 osób. Tematyka szkoleń obejmowała głównie: zmiany w aktach prawnych dotyczących Agencji i jej działalności, ocenę biznes planów, szacowanie nieruchomości oraz wybrane aspekty prywatyzacji. Tematyka szkoleń obejmowała również zagadnienia nadzoru właścicielskiego nad mieniem Skarbu Państwa oraz przedsięwzięć na rzecz aktywizacji zawodowej bezrobotnych byłych pracowników ppgr.

Agencja, z udziałem Związku Zawodowego Rolników „Samoobrona”, Krajowego Stowarzyszenia Sołtysów, Fundacji Kasa Nadziei NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”, Krajowego Związku Rolników Kółek i Organizacji Rolniczych, wychodząc na przeciw zapotrzebowaniu społeczności wiejskiej współorganizowała i przeprowadziła cykle po 30 szkoleń dla rolników w różnych województwach. Tematem tych szkoleń były zasady i warunki kupna i dzierżawy mienia z Zasobu WRSP, a także założenia programu osadnictwa rolniczego na gruntach Zasobu WRSP i możliwości uczestniczenia w tym programie. W 1997 r. w tych szkoleniach uczestniczyło 3 095 rolników.

Niezależnie od organizowanych przez Agencję szkoleń grupowych 182 pracowników Biura Prezesa i oddziałów terenowych uczestniczyło w szkoleniach indywidualnych, związanych tematycznie z wykonywanymi przez nich w Agencji zadaniami. Ponadto oddziały terenowe Agencji w 1997 r. zorganizowały 121 szkoleń dla 4 399 osób (pracowników administracji, samorządów terytorialnych, działaczy związkowych itp.), m.in. na temat prawa pracy, wyceny nieruchomości, scalania i wymiany gruntów, zasad funkcjonowania jednostek podległych Ministerstwu Skarbu Państwa i problematyki prawa spółdzielczego, obrotu wierzytelnościami, podatków oraz systemów informatycznych wdrażanych i wykorzystywanych w Agencji.

7.3. Bezpieczeństwo i higiena pracy

Podobnie jak w latach ubiegłych Agencja prowadziła działania na rzecz poprawy warunków pracy w gospodarstwach oraz spółkach rolnych, hodowlanych i rybnych Zasobu WRSP. Działania te polegały m.in. na wdrażaniu postępu technicznego w dziedzinie bezpieczeństwa pracy, likwidacji występujących zagrożeń i zaniedbań, poszukiwaniu najskuteczniejszych metod zapobiegania wypadkom przy pracy, poprawy stanu urządzeń higieniczno-sanitarnych.

Podległym jednostkom zalecono opracowanie programów poprawy do 2000 r. warunków pracy, jak też wzmocnienie nadzoru nad warunkami pracy przez służby BHP oraz wdrożenie przepisów Kodeksu Pracy w części dotyczącej BHP. W oddziałach terenowych Agencji odbyły się narady kadry kierowniczej i służb BHP, z udziałem państwowych inspektorów pracy, przedstawicieli Związku Zawodowego Pracowników Rolnictwa i NSZZ „Solidarność”, na których oceniono i przyjęto konkretne plany działania z zakresu ochrony pracy i wytyczono zadania dla zakładowych komisji BHP.

Oddziały terenowe Agencji, wspólnie ze Stowarzyszeniem „Rolnicy - Rolnikom” udzieliły pomocy gospodarstwom Skarbu Państwa, dzierżawcom i rolnikom

indywidualnym objętych powodzia, w zapewnieniu właściwych warunków sanitarnych i higienicznych.

Podjęto działania w celu wyeliminowania z użycia najbardziej toksycznych środków ochrony roślin i częściowo zlikwidowano w jednostkach gospodarczych podległych Agencji zgromadzone zapasy przeterminowanych pestycydów.

W gospodarstwach rolnych, hodowlanych i rybackich, wskutek m.in. podejmowanych przedsięwzięć, sprzyjających poprawie warunków pracy, zmniejszyła się liczba wypadków przy pracy z 1 427 w 1996 r. do 1 017 w 1997 r.

7.4. Współpraca z zagranicą

W 1997 r. Agencja prowadziła współpracę z zagranicą, koncentrując się w szczególności na następujących kierunkach działania:

- kontynuacji projektów finansowanych ze środków programu PHARE, takich jak:
  - system finansowej informacji zarządczej,
  - szkolenie dla kadry kierowniczej, hodowlanej i technicznej spółek hodowli roślin i zwierząt AWRSP,
  - zagospodarowanie gruntów marginalnych znajdujących się w Zasobie WRSP,
- realizacji zadań w zakresie współpracy z Urzędem Komitetu Integracji Europejskiej;
- współpracy bilateralnej z krajami Unii Europejskiej.

Jednocześnie w 1997 r. zakończono realizację dwóch projektów PHARE, pn. „Analiza efektywności gospodarowania podmiotów gospodarczych zależnych od AWRSP i utworzonych na mieniu Zasobu WRSP” oraz „Wykorzystanie obiektów AWRSP do celów turystycznych”.

W 1997 r. do FAPA zgłoszony został projekt pn. „System ewidencji gruntów w AWRSP”, który został uwzględniony w przygotowywanym przez FAPA „Planie Strategicznym”.

W ramach kontaktów z inwestorami zagranicznymi przekazywano informacje o uregulowaniach prawnych w zakresie sprzedaży i dzierżawy nieruchomości rolnych w Polsce oraz o związanej z tym ofercie Agencji. Dokonano też uaktualnienia przewodnika nt. inwestowania w polskim rolnictwie, opracowanym w angielskiej wersji językowej. Przewodnik spotkał się z dużym zainteresowaniem zagranicznych przedstawicielstw handlowych, jak również polskich biur radców handlowych za granicą.

W ramach projektów bilateralnych Agencja nawiązała współpracę z francuską organizacją CNASEA (Generalna Agencja Krajowa ds. Zarządu Struktur Gospodarstw Rolnych i Rozwoju Obszarów Wiejskich). W grudniu 1997 r. została przeszkolona we Francji grupa pracowników Agencji, realizujących zadania związane z przejmowaniem nieruchomości rolnych pod budowę autostrad.

7.5. Działania Agencji na rzecz pomocy rodzinom pracowników byłych ppgr

Wzorem lat ubiegłych, w związku z trudną sytuacją materialną rodzin pracowników byłych ppgr wynikającą m.in. z bezrobocia związanego z restrukturyzacją, Agencja z własnych środków prowadziła akcje socjalne na rzecz rodzin wiejskich. Prowadzone akcje w szczególności organizowane były na rzecz dzieci z wielodzietnych rodzin, znajdujących się w wyjątkowo trudnej sytuacji materialnej. W 1997 r. Agencja organizowała i finansowała kolonie letnie, zimowiska, leczenie sanatoryjne oraz dożywianie i dowożenie dzieci do szkół. W związku z klęską powodzi zorganizowano pomoc na rzecz dzieci z terenów powodziowych. Akcją dożywiania i dowożenia dzieci do szkół, organizowaną zarówno przez Biuro Prezesa jak i OT, objęto w 1997 r. 14 gmin.

Łącznie, w organizowanych przez Agencję różnych formach wypoczynku i leczenia dla dzieci i młodzieży uczestniczyły 3 624 osoby, a wydatkowane przez Agencję na te akcje środki finansowe wyniosły 1 834 tys. zł.

8.   Kontrola wewnętrzna

System i sposób funkcjonowania kontroli wewnętrznej określa Statut Agencji oraz stosowne zarządzenie Prezesa AWRSP. Zgodnie z przyjętymi zasadami kontrole przeprowadzane są według planu kontroli oraz na polecenie Prezesa Agencji. Planowanie działalności kontrolnej odbywa się w okresach półrocznych.

System kontroli wewnętrznej w AWRSP obejmuje działalność Zespołu Kontroli Wewnętrznej, jako kontroli instytucjonalnej oraz czynności kontrolne wykonywane z urzędu w zakresie swego działania m.in. przez dyrektorów zespołów Biura Prezesa i dyrektorów oddziałów terenowych Agencji, stanowiących formę kontroli funkcjonalnej.

Generalnie, w 1997 r. działalność kontrolna w Agencji obejmowała: kontrole wykonywane zgodnie z planem kontroli, kontrole realizacji wniosków pokontrolnych, badanie skarg i wniosków przesyłanych do Biura Prezesa AWRSP oraz inne kontrole i badania dotyczące działalności oddziałów terenowych w wybranym zakresie.

W pierwszym półroczu 1997 r. kontrolą wewnętrzną objęto następujące tematy planowe:

- prawidłowość postępowania przy zawieraniu umów sprzedaży nieruchomości, w wykonaniu przysługującego dzierżawcom prawa pierwokupu;
- zasadność decyzji o odraczaniu terminów płatności należności AWRSP;
- prawidłowość postępowania przy zapłatach przez potrącanie wzajemnych wierzytelności;

- sprawowanie przez oddziały terenowe nadzoru właścicielskiego nad mieniem Zasobu WRSP, wykorzystywanym przez podmioty z udziałem zagranicznym, w tym zgodność informacji przekazywanych do Biura Prezesa, z posiadaną dokumentacją;
- wykorzystywanie przez oddziały terenowe AWRSP oprogramowania komputerowego;
- sprawowanie przez oddziały terenowe AWRSP nadzoru właścicielskiego nad mieniem Zasobu powierzonym gminom i innym podmiotom do rozdysponowania;
- rozdysponowanie i wykorzystanie środków Funduszu Aktywizacji Bezrobotnych;
- fizyczna likwidacja i sposób jej rozliczenia, wybranych obiektów budowlanych u dzierżawców;
- bezumowne użytkowanie nieruchomości - przyczyny i bariery w ich likwidacji;
- gospodarowanie lasami nie wydzielonymi geodezyjnie z nieruchomości rolnych Skarbu Państwa znajdujących się w Zasobie WRSP;
- udzielanie przez OT AWRSP subwencji i pożyczek dla gospodarstw Skarbu Państwa, w tym samodzielnych zakładów gospodarki mieszkaniowej;
- racjonalność wydatkowania środków GOCS.

Każdy z tematów kontroli wykonywanych w tym okresie został zrealizowany przez Zespół Kontroli Wewnętrznej w 3 - 6 oddziałach terenowych. W drugim półroczu 1997 r. kontynuowano kontrole z pierwszego półrocza w kolejnych oddziałach terenowych, a także objęto kontrolami nową tematykę, w tym w szczególności taką jak:

- windykacja przez OT AWRSP należności z tytułu umów sprzedaży zawartych przez gminy oraz inne podmioty, na zlecenie Agencji;
- wykorzystanie oraz gospodarowanie przez oddziały terenowe Agencji środkami transportu.

Wnioski wynikające z przeprowadzonych kontroli przedstawiane są w protokołach lub sprawozdaniach każdorazowo sporządzanych przez kontrolujących. Ustalenia kontroli stanowią podstawę do formułowania w uzasadnionych przypadkach określonych zaleceń pokontrolnych pod adresem dyrektorów oddziałów terenowych. Wybrane kwestie wynikające z przeprowadzonych kontroli omawiane były również na naradach dyrektorów oddziałów terenowych Agencji oraz na szkoleniach dla pracowników oddziałów terenowych AWRSP odpowiedzialnych za sprawowanie nadzoru właścicielskiego.

Do zadań Zespołu Kontroli Wewnętrznej należy badanie spraw wynikających ze skarg i wniosków oraz listów osób fizycznych i prawnych napływających do Biura Prezesa Agencji. W 1997 r. Zespół rozpatrzył łącznie 152 sprawy i skargi adresowane lub przekazane do Biura Prezesa (w 1995 r. ZKW zbadał 156 skarg, a w 1996 r. - 205 spraw i skarg).

Zespół Kontroli Wewnętrznej, oprócz planowej działalności kontrolnej, przeprowadził w 1997 r. również kilka innych badań kontrolnych, a w tym:

- badanie wybranych aspektów organizowania i przeprowadzania przetargów, w kontekście obowiązujących przepisów i procedur;
- badanie częstotliwości wystąpień OT do organów ścigania, w związku z przestępstwami popełnionymi w stosunku do mienia Zasobu WRSP;
- badanie, w jaki sposób oddziały terenowe Agencji kontrolują zgodność wykorzystania ze stosownymi umowami mienia przekazanego nieodpłatnie gminom lub państwowym jednostkom organizacyjnym nie posiadającym osobowości prawnej;

9. Działania Agencji na rzecz usuwania skutków powodzi

W lipcu 1997 r., w wyniku powodzi, która dotknęła Polskę została zniszczona lub uszkodzona część mienia Zasobu WRSP na obszarze działania 8 oddziałów terenowych Agencji. Stosunkowo duże straty ponieśli dzierżawcy nieruchomości Zasobu (61 gospodarstw), jednoosobowe spółki Agencji (16) oraz gospodarstwa w administrowaniu (5).

Z informacji zebranych w oddziałach terenowych Agencji o skutkach powodzi wynika¹⁸, że zniszczona została produkcja rolna na powierzchni 59,2 tys. ha gruntów Zasobu WRSP, w tym na 40,6 tys. ha gruntów ornych i 16,5 tys. ha użytków zielonych. Powódź spowodowała też straty w produkcji sadowniczej (64 ha), szklarniowej (2 ha) oraz w produkcji ryb w stawach (2 tys. ha). Z zalanych wodą gruntów 8,0 tys. ha zakwalifikowano jako wymagające rekultywacji. Straty w produkcji zwierzęcej wyniosły: 52 tys. szt. drobiu, 475 szt. trzody chlewnej, 18 szt. bydła, oraz 268 ton ryb, w tym 1 tonę narybku.

Na skutek powodzi uszkodzonych zostało 707 budynków i budowli (w tym 6 obiektów wpisanych do rejestru zabytków), z czego 47 - z uwagi na dużą skalę zniszczeń - zakwalifikowano do fizycznej likwidacji. Uszkodzeniu uległy także 424 lokale mieszkalne. Do remontu lub odbudowy zakwalifikowano 660 obiektów, w tym 135 budynków inwentarskich, 177 budynków mieszkalnych, 263 obiekty infrastruktury, 73 stawy i 12 szklarni.

Wyszacowane straty finansowe wyniosły ponad 76 mln zł, z czego w majątku obrotowym - 64 mln zł (w tym w zasiewach - 61 mln zł, w produkcji zwierzęcej - 2 mln zł, w zapasach - 0,6 mln zł i w wyposażeniu - 0,2 mln zł), w budynkach i budowlach - 12 mln zł, w ruchomych środkach trwałych - 0,2 mln zł. Ponadto w wyniku powodzi utracono 68 miejsc pracy, z tego 63 w gospodarstwach dzierżawców nieruchomości Zasobu. Największe straty wystąpiły na terenie działania oddziałów terenowych Agencji w: Opolu (32,5 mln zł), Wrocławiu (18,2 mln zł), Warszawie (9,3 mln zł), Zielonej Górze (7,5 mln zł) i Gorzowie (5,1 mln zł).

---

¹⁸ Informacja o skutkach powodzi na nieruchomościach Zasobu WRSP w marcu 1998 r. została zweryfikowana (wg stanu na 31 grudnia 1997 r.)

W związku ze znaczną skalą skutków powodzi dotyczących kontrahentów Agencji podjęte zostały liczne działania, mające na celu restytucję majątku Skarbu Państwa oraz pomoc rzeczową i materialną przeznaczoną dla użytkowników mienia Zasobu WRSP, a także dla innych osób. Wśród ważniejszych działań Agencji należy wymienić:

- wprowadzenie uproszczonej procedury postępowania dotyczącej fizycznej likwidacji nieumorzonych obiektów budowlanych, zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku powodzi, których remont lub odbudowa nie jest ekonomicznie uzasadniona;
- wystąpienie do Fundacji Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA o podjęcie decyzji wspólnie z Komisją Unii Europejskiej, umożliwiającej wykorzystanie części środków Funduszu Aktywizacji Bezrobotnych na pomoc w odtworzeniu miejsc pracy na obszarach gmin dotkniętych powodzią;
- rozszerzenie uprawnień dyrektorów oddziałów terenowych AWRSP do umarzania i udzielania ulg w spłacie należności przysługujących Agencji od osób, których mienie ucierpiało na skutek powodzi, na podstawie § 9 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 września 1982 r. *w sprawie zasad umarzania i udzielania ulg w spłacaniu należności państwowych*;
- upoważnienie dyrektorów oddziałów terenowych Agencji do podejmowania decyzji o rozłożeniu na raty ceny sprzedaży, odstąpieniu od oprocentowania ceny rozłożonej na raty, udzielaniu bonifikaty od ceny, a także umarzania zobowiązań z tytułu nabycia nieruchomości położonych na terenach powodziowych przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe dla osób, których lokale lub budynki mieszkalne uległy zniszczeniu;
- wprowadzenie uproszczonej procedury rozpatrywania wniosków dzierżawców dotkniętych skutkami powodzi o obniżenie czynszu dzierżawnego za rok 1997, na podstawie art. 700 Kodeksu Cywilnego;

Dla łagodzenia skutków powodzi oddziały terenowe Agencji nawiązały szybką, bieżącą współpracę z administratorami gospodarstw rolnych SP oraz przedstawicielami administracji rządowej i samorządowej przy zaopatrzeniu w pasze dla inwen-

tarza i zapewnieniu materiału siewnego dla gospodarstw rolnych dotkniętych powodzią. Oddziały terenowe Agencji włączały się także do prac komisji powołanych przez wojewodów do określenia zakresu powstałych szkód, organizowały zaopatrzenie w ziemniaki, żywność, odzież, transport. Ponadto Agencja zorganizowała kolonie letnie dla 366 dzieci z rodzin dotkniętych powodzią. Oddziały terenowe Agencji poinformowały także pełnomocników, administratorów, dzierżawców, zarządców i innych kontrahentów Agencji o możliwościach ubiegania się o umorzenia, odroczenia i inne ulgi w spłacie należności wobec Agencji.

Prezes Agencji przekazał Pełnomocnikowi Rządu ds. usuwania skutków powodzi 500 tys. zł i Komitetowi Opieki Społecznej 100 tys. zł.

Do końca grudnia 1997 r. na nieruchomościach Zasobu WRSP wdrożono znaczny zakres prac na rzecz usuwania skutków powodzi. Rekultywacją objęto 4,6 tys. ha gruntów, tj. 58% gruntów zakwalifikowanych do rekultywacji. Wyremontowano lub odbudowano łącznie 213 obiektów budowlanych, tj. 32% obiektów uszkodzonych, w tym 37 budynków inwentarskich, 60 budynków mieszkalnych, 96 obiektów infrastruktury i 20 stawów. Ponadto 6 obiektów budowlanych uszkodzonych w wyniku powodzi fizycznie zlikwidowano.

Nakłady finansowe poniesione do końca grudnia 1997 r. na likwidację skutków powodzi wyniosły ogółem 4,9 mln zł. Na remonty lub odbudowę budynków i budowli wydatkowano 2,4 mln zł. Na likwidację skutków powodzi w ruchomych środkach trwałych wydatkowano 52 tys. zł, a w majątku obrotowym ogółem - 2,5 mln zł (w tym na zasiewy - 2,3 mln zł, na odtworzenie produkcji zwierzęcej - 39 tys. zł oraz na odtworzenie zapasów i wyposażenia - 146 tys. zł).

Według rodzaju podmiotów użytkujących mienie Zasobu WRSP największe nakłady finansowe na likwidację skutków powodzi poniesione zostały w gospodarstwach dzierżawców (1,7 mln zł), w jednoosobowych spółkach Agencji (1,4 mln zł), a także w jednostkach zorganizowanych w celu rozdysponowania mienia Zasobu WRSP (1,2 mln zł) oraz w gospodarstwach w administrowaniu (0,6 mln zł). Nieza-

leżnie od tego oddziały terenowe Agencji umorzyły i obniżyły należności na kwotę 11 766 tys. zł, a także odroczyły spłatę lub złagodziły warunki ratalnej spłaty należności na kwotę 7 578 tys. zł. Największych kwotowo umorzeń, odroczeń i innych ulg w spłacie należności Agencji dokonano w OT we Wrocławiu (8 597 tys. zł), w Opolu (5 953 tys. zł), w Warszawie (1 533 tys. zł) i w Gorzowie (1 478 tys. zł).

10.   Zadania Agencji, a społeczno-ekonomiczne warunki przekształceń rolnictwa państwowego

Rok 1997 praktycznie zamknął okres, w którym główne działania Agencji koncentrowały się na przejmowaniu do Zasobu WRSP i rozdysponowywaniu nieruchomości i innego mienia Skarbu Państwa. Jakkolwiek do przejęcia, zrestrukturyzowania i rozdysponowania pozostaną jeszcze nieruchomości dotychczas nie przekazane przez organy administracji rządowej z PFZ i innych tytułów, to skala tego zadania nie jest duża. Ważnym zadaniem będzie rozdysponowanie nieruchomości i innego mienia Skarbu Państwa (aktualnie 650 tys. ha), z uwagi na ich niższą wartość „komercyjną” (rozdrobienie, rozproszenie, gorszy jakościowo stan techniczny budynków i budowli itp.).

Przeprowadzenie przez Agencję restrukturyzacji i rozdysponowanie większości mienia implikuje nowe zjawiska w rolnictwie i jego otoczeniu. Należy do nich zaliczyć upowszechnienie formy dzierżawy nieruchomości rolnych SP rolnikom i podmiotom prawnym, prowadzącym prywatne gospodarstwa rolnicze. Aktywizacja produkcyjna dużej grupy przedsiębiorców rolnych zmienia status i miejsce rolnictwa indywidualnego w polskim systemie gospodarczym. Kształtuje się także - w dużym stopniu pod wpływem tych zmian - nowoczesny rynek produktów rolnych i środków do produkcji rolniczej. W procesie zbliżającej się integracji z gospodarkami krajów Europy Zachodniej daje to polskiemu rolnictwu wielką szansę przyspieszonego rozwoju. Przemiany te niosą jednak ze sobą również określone problemy, czekające na

rozwiązanie (m.in. przez projektowane zmiany legislacyjne w ustawie o *gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa ...*).

Do głównych zadań stojących przed Agencją w 1998 r. będzie należało:

1. Kontynuowanie procesu restrukturyzacji Zasobu w sposób dostosowany do aktualnego stanu zagospodarowania gruntów i wynikający z obecnego etapu przekształceń strukturalnych, a także planowanych zmian legislacyjnych poprzez:
  - restrukturyzację nieruchomości wydierżawionych w związku z przygotowaniem ich do sprzedaży w ramach prawa pierwokupu;
  - wyłączenie gruntów z aktualnie obowiązujących umów dzierżawy w celu udostępnienia ich na powiększenie istniejących gospodarstw rodzinnych;
  - kontynuowanie przekształceń gospodarstw skarbowych w administrowaniu;
  - restrukturyzacja nieruchomości zwracanych z dzierżaw;
  - występowanie do urzędów rejonowych o podejmowanie prac scaleniowo-wymiennych;
  - rozdysponowanie nieruchomości Zasobu przeznaczonych na cele alternatywne.
2. Przygotowanie nowych procedur przetargowych w przypadku nowelizacji ustawy przewidującej wprowadzenie przetargów ograniczonych dla rolników powiększających gospodarstwa rodzinne, pracowników zlikwidowanych ppgr zamierzających utworzyć gospodarstwo rodzinne, repatriantów lub rolników, którzy sprzedali nieruchomość na cele publiczne.
3. Wypracowanie w porozumieniu z Ministerstwem Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej oraz Ministerstwem Skarbu Państwa strategii i procedury dalszych przekształceń organizacyjnych oraz własnościowych spółek hodowlanych.
4. Realizacja dotychczas zawartych ugód bankowych oraz układów ratalnych oraz monitorowanie poziomu zadłużenia gospodarstw Skarbu Państwa.

5. Przygotowanie procedur do realizacji postanowień ustawy „o świadectwach rekompensacyjnych”, w części dotyczącej kompensowania zobowiązań wobec ZUS przy użyciu tych świadectw, które będą przedstawione Agencji jako zapłata za mienie Zasobu WRSP.
6. Współudział w programie budowy rynków hurtowych produktów rolnych i żywnościowych.
7. Uczestnictwo w przedsięwzięciach służących aktywizacji zawodowej byłych pracowników ppgr, organizowanych przez instytucje i organizacje zajmujące się tą problematyką.
8. Tworzenie informatycznej bazy danych o nieruchomościach wchodzących w skład Zasobu WRSP, zawierającej dane geodezyjne o gruntach oraz naniesieniach (budynkach, budowlach, infrastrukturze technicznej itp.). Baza ta służyć będzie nie tylko usprawnieniu prac związanych ze sprzedażą i dzierżawą, ale także pozwoli na zintensyfikowanie prac scaleniowych i wymiennych gruntów, utworzenie rezerwy nieruchomości na cele związane z „reprywatyzacją”, oraz na racjonalną gospodarkę gruntami czasowo wyłączonymi z produkcji rolnej itp.
9. Przygotowanie kolejnych ofert sprzedaży mieszkań najemcom, a także kontynuowanie nieodpłatnego przekazywania infrastruktury mieszkaniowej spółdzielniom założonym przez nabywców mieszkań oraz nieodpłatnego przekazywania zainteresowanym gminom nie sprzedanych mieszkań, wraz z przynależną infrastrukturą.
10. Rozdysponowanie lub zagospodarowanie w innej formie nierozdysponowanych jeszcze gruntów marginalnych Zasobu, które nie nadają się do produkcji rolniczej. W miarę możliwości, kontynuowane będzie przekazywanie takich gruntów pod zalesienia, infrastrukturę, tereny rekreacyjne, a także wykorzystywanie jako elementy ekologiczne zagospodarowania terenu, strefy ochronne, etc.

11. Kontynuowanie programu osadnictwa rolniczego, którego realizacja będzie jednak uzależniona od rzeczywistego zainteresowania rolników oraz od dostępnych na ten cel środków finansowych dla potencjalnych osadników.
12. Kontynuowanie działań związanych z rozwojem pozarolniczych funkcji na obszarze wsi. Przedsięwzięcia te poprawiają infrastrukturę rolnictwa i jego bezpośredniego otoczenia oraz tworzą warunki sprzyjające racjonalnemu wykorzystaniu potencjału produkcyjnego Zasobu WRSP.

Opracowano
w Zespole Ewidencji i Analiz

Zatwierdził
Prezes
Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa

Adam Tański

Warszawa, maj 1998 r.

Hodowla i postęp biologiczny w jednoosobowych spółkach Agencji

Agencja realizuje program rozwoju hodowli zwierząt i roślin oraz nasiennictwa, przede wszystkim w utworzonych w tym celu spółkach „hodowlanych”. Do końca 1997 r. utworzono 107 takich spółek (38 spółek hodowli roślin i 69 spółek hodowli zwierząt), z czego 1 spółkę hodowli zwierząt utworzono w 1997 r.

W wyniku konsolidacji spółek (połączenia kapitałów), przeniesienia własności udziałów lub ich wniesienia do innych spółek, na koniec 1997 r. Agencja wykonywała 100% prawa własności udziałów w stosunku do 101 spółek hodowlanych (hodowli roślin - 34, hodowli zwierząt - 66 oraz Służewiec - TWK w Warszawie, Sp. z o.o.)

Restrukturyzacja byłych ppgr, zajmujących się hodowlą roślin i zwierząt oraz organizacja spółek hodowlanych już na majątku gospodarstw Skarbu Państwa odbywała się ściśle pod kątem zachowania niezbędnego potencjału hodowlanego i reprodukcyjnego w hodowli roślin i nasiennictwie oraz tak, aby w gospodarstwach hodowli zwierząt zachowany został najcenniejszy materiał zarodowy. Dokonano również uszczegółowienia zadań postawionych przed spółkami i określono środki przekazane do ich dyspozycji. W ten sposób areal gruntów wniesionych aportem i dzierzawionych przez spółki jak i przekazane im środki trwałe i obrotowe dostosowane zostały do wyznaczonych zadań hodowlanych.

W 1997 r. hodowlę twórczą roślin rolniczych prowadziły 23 spółki, roślin warzywnych - 11 spółek i roślin ozdobnych - 5 spółek. Obejmowała ona 42 taksony roślin rolniczych, 42 taksony roślin warzywnych i 32 taksony roślin ozdobnych. Łącznie hodowano 116 taksonów. W porównaniu z rokiem ubiegłym liczba taksonów zmniejszyła się o 18, głównie roślin ozdobnych. Jest to związane ze zmianami zasad dotowania hodowli a także z dostosowywaniem działalności hodowlanej do warunków gospodarki rynkowej.

W 1997 r. spółki uzyskały wpisanie do Rejestru Odmian 79 odmian, w tym:

- 29 odmian roślin rolniczych,
- 28 odmian roślin warzywnych,
- 22 odmiany roślin ozdobnych.

Dla porównania w roku 1996 zarejestrowano 71 odmian. Największy wzrost liczby zarejestrowanych odmian dotyczy roślin warzywnych (wzrost o 13 odmian), natomiast w trzecim roku z kolei nastąpił spadek liczby zarejestrowanych odmian roślin ozdobnych (wynika to ze świadomej polityki hodowlanej spółek).

W okresie 4 lat (1994-1997) spółki zarejestrowały łącznie 295 odmian, w tym:

- 100 odmian roślin rolniczych,
- 93 odmiany roślin warzywnych,
- 102 odmiany roślin ozdobnych.

W efektywności hodowli (mierzonej liczbą rejestrowanych odmian) utrzymuje się duże zróżnicowanie pomiędzy spółkami. W spółkach zajmujących się hodowlą roślin rolniczych, dwie spółki (Borów i Sobiejuchy) nie zarejestrowały w ostatnich czterech latach żadnej odmiany, a pięć innych spółek zarejestrowało po jednej odmianie. Ponad połowa (57%) wszystkich odmian zarejestrowana została przez 5 spółek, przy czym największą liczbę odmian (20) zarejestrowała Poznańska Hodowla Roślin Sp. z o.o.

Podobne zróżnicowanie występuje w spółkach zajmujących się hodowlą roślin warzywnych. Spółka w Bąkowie nie zarejestrowała żadnej odmiany. Pięć (spośród 11) spółek zarejestrowało ponad 80% wszystkich odmian wpisanych do rejestru w ostatnim czteroleciu. Największą liczbę odmian zarejestrowały spółki w Świętosławiu (19), w Krakowie (18) i w Zielonkach (16).

W 1997 r. skreślone zostało z rejestru 13 odmian roślin rolniczych, 13 odmian roślin warzywnych i 171 odmian roślin ozdobnych. Jednakże liczba nowozarejestrowanych odmian roślin rolniczych i warzywnych znacznie przewyższa liczbę odmian

skreślonych z Rejestru Odmian. Duża liczba skreślonych odmian roślin ozdobnych wynika z potrzeby dostosowywania się do wymagań rynku i brania pod uwagę kosztów utrzymania odmian w Rejestrze.

W 1997 r. w badaniach rejestrowych znajdowały się 434 rody, w tym: 264 rody roślin rolniczych, 118 rodzajów roślin warzywnych i 52 rody roślin ozdobnych. W porównaniu do 1996 r. wzrosła o 34 liczba rodzajów roślin rolniczych, natomiast zmniejszyła się o 5 liczba rodzajów roślin warzywnych i o 61 liczba rodzajów roślin ozdobnych.

W spółkach hodowli roślin prowadzona jest także tzw. hodowla zachowawcza. W 1997 r. obejmowała ona 131 taksonów, w tym: 62 taksony roślin rolniczych, 37 taksonów roślin warzywnych i 32 taksony roślin ozdobnych.

Własnością spółek było 985 odmian. W porównaniu z 1996 r. liczba odmian zmniejszyła się o 20 ze względu na skreślenie z Rejestru dużej liczby odmian roślin ozdobnych. Wzrosła natomiast liczba odmian roślin rolniczych i warzywnych. Mimo rosnącej liczby odmian rejestrowanych przez spółki, ich udział w Rejestrze Odmian maleje na skutek coraz większej liczby odmian rejestrowanych przez firmy zagraniczne. W 1997 r. odmiany roślin rolniczych, należące do spółek, stanowiły 53% wszystkich odmian w Rejestrze, w tym 71% odmian krajowych. W 1996 r. liczby te wynosiły odpowiednio: 59% i 76%. W przypadku roślin warzywnych odmiany należące do spółek stanowiły 40% wszystkich odmian wpisanych do Rejestru Odmian, w tym - 83% odmian krajowych (w roku 1996 - 41% i 80%).

W porównaniu do roku 1996 zwiększyła się o 28 liczba rejestracji odmian za granicą i wynosi 199. Świadczy to o tym, że spółki starają się wychodzić z materiałem siewnym własnych odmian za granicę, zwłaszcza na rynki wschodnie. Potwierdza to liczba 290 badań przedrejestracyjnych prowadzonych za granicą, o 78 więcej niż w 1996 r.

W 1997 r. spółki prowadziły produkcję nasienną na powierzchni 40 320 ha, co oznacza spadek w stosunku do 1996 r. o 5 427 ha, tj. o 12%. Zmniejszenie powierzchni upraw nasiennych dotyczy głównie roślin pastewnych (strączkowych, motylkowych i traw).

Plantacje nasienne zbóż w spółkach stanowiły 15,9% wszystkich zakwalifikowanych plantacji nasiennych w kraju, a plantacje nasienne ziemniaków - 17,9%. W porównaniu z rokiem 1996 zmniejszył się udział zakwalifikowanych plantacji nasiennych zbóż w areale zakwalifikowanych plantacji nasiennych zbóż w kraju.

W 1997 r. spółki sprzedały 61,4 tys. ton zbóż, tj. o 3,3 tys. ton mniej, niż w 1996 r. oraz 17,8 tys. ton sadzeniaków ziemniaka, tj. o 2,3 tys. ton więcej w porównaniu z rokiem 1996. Udział kwalifikatów zbóż sprzedanych przez spółki wyniósł 25% całego materiału siewnego sprzedanego w kraju, a sadzeniaków - 24,7%; oznacza to spadek o 1 pp. w stosunku do roku ubiegłego.

Wartość sprzedanego przez spółki materiału siewnego ogółem w 1997 r. wyniosła 128 mln zł i była wyższa w porównaniu do 1996 r. o 2,4%. W spółkach rolniczych nastąpił spadek sprzedaży (o 4,3%), natomiast w spółkach ogrodniczych - wzrost sprzedaży (o 27,3%).

W warunkach gospodarki rynkowej jednym z mierników efektywności ekonomicznej hodowli roślin i nasiennictwa jest stosunek wpływów (ze sprzedaży materiału siewnego oraz z opłat hodowlanych i licencyjnych) do kosztów hodowli. W spółkach rolniczych wskaźnik ten w roku 1997 pogorszył się i wynosił 134,3% (w 1996 r. - 146%), przy czym w 18 spółkach wpływy były niższe od kosztów hodowli. Relacja wpływów do kwoty dotacji też uległa zmniejszeniu z 201,2% w 1996 r. do 185,1% w 1997 r.

Natomiast w spółkach ogrodniczych nastąpiła poprawa efektywności ekonomicznej hodowli. Relacja wpływów do kosztów hodowli zwiększyła się ze 168% w 1996 r. do 178% w 1997 r. a relacja wpływów do dotacji wzrosła z 262,2% do 296,6%.

Hodowla zwierząt prowadzona jest w 69 spółkach Agencji. Spółki te dostarczają na rynek ponad 80% ogierów na remont Stad Ogierów, 60% buhajów do Zakładów Unasienniania oraz liczące się ilości wysokiej wartości genetycznej knurków i tryków, a także cenny materiał żeński tych gatunków zwierząt. Spółki Agencji w znacznym stopniu zaspakajają więc potrzeby kraju w zakresie materiału hodowlanego. Dobre rezultaty spółek hodowli zwierząt wynikają przede wszystkim z wielkości oraz dużej stabilności utrzymywanych stad zwierząt. Stwarza to większe możliwości selekcyjne, większą łatwość doboru zwierząt do kojarzeń oraz wiarygodność wyników produkcyjnych i hodowlanych.

Spółki Agencji prowadzą hodowlę i produkcję wszystkich gatunków zwierząt. Z punktu widzenia skali i wagi działalności hodowlanej główny nacisk kładzie się na hodowlę bydła, trzody chlewnej, owiec i koni.

W spółkach Agencji stan pogłowia krów mlecznych na koniec grudnia 1997 r. wynosił 26 647 sztuk. W stosunku do 1996 r. pogłowie to zmniejszyło się o 1 351 sztuk, tj. o 4,8%. Zmniejszanie się od kilku lat pogłowia krów mlecznych spowodowane jest wieloma czynnikami. Poza intensywną walką z białaczką, brakowaniem krów o niskiej wydajności oraz zmianami (głównie w związku z modernizacją obór) zmniejszenie się pogłowia krów ma również związek z intensywną pracą hodowlaną i poprawiającą się systematycznie ekonomiką produkcji (od mniejszej liczby krów uzyskuje się globalnie większą produkcję mleka).

W 1997 r. kontrolą użytkowości mlecznej objętych było ogółem w kraju 344 988 krów z czego 7,7% stanowiły krowy utrzymywane w oborach agencyjnych. Średnia wydajność krów w 1997 r. pochodzących z obór spółek Agencji wynosiła 5 610 kg mleka, 235 kg tłuszczu, 183 kg białka, przy zawartości 4,19% tłuszczu i 3,27% białka. Średnia wydajność wszystkich krów pod kontrolą wyniosła 4 631 kg mleka, 190 kg tłuszczu, 151 kg białka przy zawartości 4,11% tłuszczu i 3,25 % białka.

Wzrost wydajności mlecznej jest wyższy u krów w stadach agencyjnych, niż średnio w kraju. W okresie ostatnich dwóch lat wyniósł on dla stad Agencji 577 kg mleka, a w skali całego kraju - 344 kg mleka.

Czynnikiem mającym duży wpływ na wydajność mleka jest płodność krów. Z punktu widzenia ekonomiki produkcji powinno dążyć się do tego, aby okres wycieleniowy krów wynosił około 365 dni oraz wiek pierwszego ocielenia 780-870 dni. Średni okres międzywycieleniowy dla krów utrzymanych w stadach agencyjnych wyniósł 400 dni, a wiek pierwszego ocielenia 888 dni. Oba wskaźniki są zbliżone do optymalnych.

W stadach dużych, skupiających wartościowy materiał genetyczny, z punktu widzenia realizacji programu hodowlanego są największe możliwości selekcji i doboru najbardziej wartościowych osobników na rodziców przyszłego pokolenia. W 1997 r. ogólna liczba matek buhajów w Polsce wynosiła 1 690 sztuk z tego 766 (45%) matek utrzymywano w oborach Agencji. Tak wysoki odsetek matek buhajów ze stad agencyjnych, utrzymujący się zresztą od szeregu lat, pochodzi z populacji, która stanowi jedynie ok. 8% wszystkich krów objętych kontrolą użytkowości. Generalnie jednak obserwuje się od kilku lat stały spadek liczby matek buhajów, zarówno w całym kraju jak i w oborach agencyjnych. Spowodowany jest on m.in. zaostreniem kryteriów wyboru, nową metodyką szacowania wartości hodowlanej oraz wprowadzaniem na coraz większą skalę transplantacji zarodków.

W 1997 r. do wychowalni wstawiono ogółem 740 młodych buhajów, w tym 367 (50%) pochodziło z gospodarstw Agencji. Do Stacji Hodowli i Unasienniania Zwierząt sprzedano ogółem 370 buhajów w tym 180 (49%) pochodziło ze stad agencyjnych.

W 1997 r. sprzedano 1 672 sztuki jałówek cielných, o 577 sztuk więcej, niż w 1996 r. Ma to związek ze zwiększonym zapotrzebowaniem na dobry materiał hodowlany, oraz uznaniem coraz większej liczby obór agencyjnych za wolne od białaczki.

Walka z białaczką była jednym z najważniejszych zadań, jakie postawiono hodowcom bydła w spółkach Agencji, od czasu ich powołania. Szacuje się, że w 1993 r. jedynie ok. 20% stad wolnych było od tego schorzenia. Na koniec 1997 r. 17 653 krowy, tj. ponad 66% utrzymywane były w oborach wolnych od białaczki.

Bydło mięsne hodowane jest w 12 spółkach Agencji. Główne rasy to: Limusine, Welsch Black, Charolaise oraz mieszańce międzyrasowe. Stan pogłowia krów mięsnych w roku 1997 wynosił 708 sztuk, z czego 646 krów, tj. 91% objętych było oceną.

Wykorzystanie metody transplantacyjnej zarodków stwarza możliwość intensywnego rozmnażania wartościowego materiału genetycznego. Jest to metoda stosunkowo kosztowna, dlatego też stosowana jest w nielicznych przedsiębiorstwach. Na szerszą skalę przenoszenie zarodków prowadzone jest w centrach hodowlanych i ośrodkach wytypowanych do współpracy przy realizacji programów hodowlanych. Ośrodki hodowlane pozyskują zarodki od własnych, najlepszych matek buhajów oraz korzystają z importowanych zarodków, o najwyższych wartościach hodowlanych (głównie ze Stanów Zjednoczonych, Kanady i Krajów Europy Zachodniej).

W 1997 r. transplantację zarodków prowadziło 19 przedsiębiorstw Agencji. Superowulacji poddano ogółem 121 dawczyń, od których uzyskano 724 zarodki przydatne do transplantacji. W 1997 r. po transplantacji urodziło się ogółem 280 cieląt, w tym 103 buhajki, 97 jałówek i 10 martwo urodzonych.

Ze względu na niskie ceny zbóż i relatywnie wysokie ceny żywca wieprzowego rok 1997 był stosunkowo korzystny dla chowu i hodowli trzody chlewnej w Polsce. Opłacalność trzody oraz duża wartość hodowlana zwierząt utrzymywanych w chlewniach Agencji, spowodowała wzrost zapotrzebowania na materiał hodowlany (tj. kwalifikowane knurki i loszki).

W chlewniach spółek Agencji w grudniu 1997 r. utrzymywano ogółem 3 966 macior hodowlanych, tj. o 118 sztuk więcej, niż w grudniu 1996 r. W strukturze ra-

sowej stada w 1997 r. dominowała rasa pbz i wbp (89%). Dość stabilny stan macior hodowlanych w spółkach Agencji, przy równoczesnym wzroście ogólnej liczby macior ocenianych w Polsce spowodował, że w ogólnej liczbie ocenianych macior, maciory hodowlane spółek Agencji stanowiły w 1997 r. 16%, wobec 18% w roku 1996 i 18,5% w roku 1995.

Pracę hodowlaną w stadach trzody chlewnej prowadzi się w dwóch podstawowych kierunkach, tj. poprawy użytkowości rozplodowej loch oraz poprawy mięsności. Wyniki oceny użytkowości rozplodowej loch zgromadzonych w chlewniach Agencji na tle średniej krajowej są poniżej oczekiwań, jednak bez większych inwestycji modernizacyjnych w porodówkach trudno będzie poprawić wyniki płodności macior i inne wskaźniki użytkowości rozplodowej. Niższa średnia użytkowość rozplodowa loch utrzymywanych w chlewniach Agencji w pewnym stopniu wynika też z tego, że chlewnie te są na ogół większe od innych chlewni hodowlanych w Polsce (średnie stado hodowlane w Polsce liczy 17,2 lochy, gdy średnia stada w chlewniach Agencji wynosi 52 lochy). Mimo to, z porównania wyników oceny użytkowości rozplodowej loch publikowanych przez CSHZ z lat 1994-1997 wynika, że nastąpił wzrost liczby odchowanych prosiąt od jednej maciory, zarówno w kraju, jak i w chlewniach Agencji. W okresie tych trzech lat liczba odchowanych prosiąt w miocie od jednej maciory wzrosła w kraju średnio o 0,82 prosięcia, a w chlewniach Agencji - o 1,11 prosięcia.

Jednym z głównych celów prac hodowlanych realizowanych w stadach trzody jest poprawa cech mięsnych. Cechy te oceniane są m.in. „przyżyciowo” na knurkach i loszkach, a uzyskane wyniki umożliwiają typowanie najlepszych zwierząt przeznaczonych do dalszej reprodukcji. W spółkach hodowlanych Agencji praktycznie nie spotyka się już stad uzyskujących średni wynik zawartości mięsa w tuszy poniżej 54,5%, a większość stad osiąga już mięsność powyżej 56%. Wynik ten można uznać za dobry, tym bardziej, że zgodnie z *Programem Hodowli Trzody Chlewnej do roku 2010* uzyskanie właśnie takiej procentowej zawartości mięsa w tuszy dla całej populacji przewidywane było dopiero w roku 2010.

Dobra koniunktura dla chowu trzody w 1997 r., wyraźna poprawa w spółkach działań promocyjnych oraz wysoka jakość zwierząt spowodowały wzrost sprzedaży materiału hodowlanego z poziomu 11 607 sztuk w 1996 r. do 15 711 sztuk w 1997 r. W 1997 r. miał miejsce w szczególności zdecydowany wzrost sprzedaży loszek krzyżówkowych; sprzedaż ta wzrosła do 28,5% ogółu sprzedanych loszek z chlewni Agencji, wobec 9,2% - w roku 1996.

W listopadzie 1997 r. została zarejestrowana spółka „Polhybryd”, do której wniosło udziały 8 spółek Agencji - Walewice, Dobrzyniewo, Garzyn, Osiecin, Posadowo, Głogówek, Dębołęka i Łąck. Zadaniem tej spółki jest promocja i sprzedaż materiału wyhodowanego w chlewniach spółek hodowlanych oraz koordynowanie działań na rzecz doskonalenia materiału krzyżówkowego przeznaczonego do produkcji tuczników hybrydowych.

Rok 1997 charakteryzował się dalszym spadkiem pogłowia owiec w Polsce, jak również w owczarniach Agencji. O ile w 1994 r. pogłowie owiec w Polsce wynosiło jeszcze 870 tys. sztuk, to w 1997 r. nie przekraczało 490 tys. sztuk (56%). Pogłowie matek owczych zmniejszyło się w tych samych latach z 76 tys. sztuk do 36 tys. sztuk (o 53%), w tym w owczarniach Agencji - z 25 tys. sztuk do 9,3 tys. sztuk (o 63%).

Pomimo wzrostu cen jagniąt oraz bardzo wysokiej dotacji z funduszu postępu biologicznego chów owiec pozostaje nadal kierunkiem nisko opłacalnym. Owce utrzymywane są w 25 spółkach Agencji, a przeciętna wielkość stada wynosi 322 sztuki. Dominują następujące rasy owiec: merynos, berrichon, czarnogłówka, suffolk, il de france, texel, leine, a w grupie ras owiec długowiełnistych - owca pomorska i kamieniecka. Spadek pogłowia dotyczy w głównej mierze owiec rasy merynos i długowiełnistych, natomiast pogłowie ras mięsnych utrzymuje się na prawie nie zmienionym poziomie.

Program doskonalenia pogłowia owiec do roku 2010 przewiduje konieczność corocznego licencjonowania w stadzie 10 tryków od 100 matek w rasach merynosowych i 15 tryków w rasach mięsnych. Większości spółek nie udało się jednak sprze-

dać wszystkich wyprodukowanych tryków. W 1997 r. spółki Agencji sprzedały 591 tryków, tj. o 289 tryków mniej, niż w roku 1996.

W roku 1997 zaznaczył się pewien wzrost zainteresowania zakupem jarek hodowlanych; ogółem spółki sprzedały 389 jarek wobec 120 sprzedanych w roku 1996.

Tak jak w latach poprzednich hodowcom zwierząt, za wykonanie określonych zadań hodowlanych w 1997 r. przysługiwała dotacja z funduszu postępu biologicznego. Dotacja ta stanowiła 1,72% ogólnych wpływów ze sprzedaży produkcji bydłowej, 3,86% ze sprzedaży trzody, 0,97% ze sprzedaży zwierząt futerkowych, 3,45% ze sprzedaży drobiu oraz 42,13% wpływów z produkcji owczarskiej. Porównanie kwot dotacji i ogólnych wpływów z produkcji zwierzęcej dla stad hodowlanych w latach 1996 i 1997 wskazuje, że ogólne wpływy z produkcji rosły szybciej, niż wpływy z dotacji. Wpływy z dotacji w roku 1997 wzrosły o 8,5%, a wpływy z produkcji zwierzęcej (tylko dla gospodarstw prowadzących hodowlę i otrzymujących dotację) wzrosły o 11,91%.

W stadninach koni Agencji prowadzi się hodowlę koni ras czystych - pełnej krwi angielskiej (11 stadnin) i czystej krwi arabskiej (4), ras regionalnych - koni wielkopolskich i szlachetnej półkrwi (12), małopolskich (8) i śląskich (1), a także koni zimnokrwistych (1) oraz ras zachowawczych - huculów i koników polskich (4).

Według stanu na 31 grudnia 1997 r. w skład stada zarodowego wchodziło: 528 klaczy pełnej krwi angielskiej, 227 klaczy czystej krwi arabskiej, 363 klacze rasy małopolskiej, 792 klacze rasy wielkopolskiej, 30 klaczy rasy śląskiej, 87 klaczy koni zimnokrwistych, 73 klacze koników polskich oraz 55 klaczy huculów. Struktura stada klaczy hodowlanych w spółkach Agencji dostosowana jest do potrzeb odchowu wymaganej liczby ogierów, użytkowanych do reprodukcji koni znajdujących się u rolników, w celu utrzymania globalnego pogłowia koni w pożądanej kondycji, zgodnie z kierunkami użytkowania w poszczególnych rejonach kraju. Jedynie koniki polskie i hucule traktowane są jako hodowla zachowawcza.

Konie ras czystych hodowane są praktycznie wyłącznie do celów rekreacyjno-sportowych. Sprawdzają się one na torach wyścigowych i choć próby dzielności w zasadzie nie przesądzają o kwalifikacji do hodowli, są jednak ważnym etapem selekcji. Wyselekcjonowane konie znajdują nabywców krajowych i zagranicznych. W 1997 r. stadniny Agencji sprzedały na aukcjach 27 koni pełnej krwi i 43 konie czystej krwi, uzyskując za nie - odpowiednio - równowartość 3 151 USD i 23,4 tys. zł (średnio za konia).

Letnia aukcja w Janowie Podlaskim okazała się dla stadnin dużym sukcesem finansowym, gdyż wylicytowane na niej ceny były rekordowe. W sumie sprzedano 40 koni za kwotę 4 201 tys. zł, tj. - średnio - po 105 tys. zł za konia. W stosunku do wyników aukcji w 1996 r. uzyskane ceny były wyższe o 170%. Rekordowa cena - 450 tys. USD została wylicytowana za ogiera Batyskaf, hodowli SK w Janowie Podlaskim.

W 1997 r. dotacja ze środków budżetowych udzielana na wspieranie postępu biologicznego, przekazana spółkom Agencji w związku z hodowlą koni wyniosła ogółem 9 418 tys. zł. Stosunkowo wysoka kwota tej dotacji wynika z utrzymywania dopłat dla stad ogierów na krycie klaczy w terenie oraz dopłat do zakładów treningowych.

Wyniki produkcyjne gospodarstw rolnych Skarbu Państwa w 1997 r.

Informacja o poziomie produkcji rolnej w gospodarstwach rolnych Skarbu Państwa wymaga zastrzeżenia, że w przypadku porównań międzyokresowych uwzględnić należy wpływ, jaki na uzyskiwane dane miała równoległość procesów przejmowania i rozdysponowania nieruchomości rolnych i całych gospodarstw Skarbu Państwa. Zamieszczane w publikacjach GUS oraz raportach Agencji dane o wynikach produkcyjnych i ekonomicznych gospodarstw Skarbu Państwa odnoszą się w poszczególnych latach do różnych zbiorowości jednostek gospodarczych. Wynika to zarówno z tego, że w okresach sprawozdawczych jedne jednostki były przejmowane do Zasobu WRSP i powiększały badaną populację statystyczną, a inne, w wyniku procesów restrukturyzacyjnych (sprzedaż, dzierżawa itp.) populację tę opuszczały, jak również z tego, że proces restrukturyzacji bardzo często radykalnie zmieniał parametry produkcyjno-ekonomiczne tych jednostek (np. spadek pogłowia zwierząt w wyniku wydzierżawienia części gruntów z budynkami inwentarskimi). Należy też zauważyć, a dotyczy to również danych za rok 1997, że duża zmienność struktury formalnej i produkcyjnej gospodarstw Skarbu Państwa, będąca wynikiem trwających nadal procesów przekształceń powoduje, że ograniczona jest nie tylko porównywalność wyników, lecz także - niejednokrotnie - adekwatność wyników do nakładów. Można to zauważyć na przykład w sytuacjach, gdy gospodarstwo Skarbu Państwa w trakcie roku gospodarczego zostaje zlikwidowane (sprzedane lub wydzierżawione). Dostępna statystyka nie obejmuje wtedy całego procesu produkcyjnego.¹⁹ Tym niemniej, prezentowane informacje o poziomie i strukturze produkcji rolnej, dotyczące ogółu gospodarstw Skarbu Państwa i jednoosobowych spółek Agencji pozwalają na przybliżoną ocenę efektów wdrożenia programów restrukturyzacji w byłych ppgr.

¹⁹ Z uwagi na bardzo dużą skalę zmian zachodzących w ciągu roku w jednostkach gospodarczych Agencji do względnie stabilnych można aktualnie zaliczyć jedynie jednoosobowe spółki Agencji. Brak bezpośredniej porównywalności gospodarstw Skarbu Państwa można także zauważyć w tabelach nr 27-29 w Aneksie. Informacje statystyczne zamieszczone w tych tabelach zostały zebrane z gospodarstw SP i spółek Agencji prowadzących dany kierunek gospodarowania.

Struktura zasiewów na uprawianych gruntach ornych gospodarstw Skarbu Państwa w 1997 r. nie różniła się istotnie od struktury zasiewów w 1996 r., choć należy zauważyć pewien wzrost udziału rzepaku i rzepiku - o około 3 pp. Na ten wzrost miała wpływ m.in. dość wysoka cena, a także względnie niska pracochłonność tej uprawy. Utrzymał się także wysoki udział zasiewów zbóż, pomimo, że cena zbóż w 1997 r. kształtowała się na poziomie zbliżonym do roku 1996. W porównaniu do całego rolnictwa, w tym do sektora prywatnego, gospodarstwa SP uprawiały (relatywnie) pięciokrotnie więcej rzepaku i rzepiku, natomiast w znikomym stopniu prowadzona była uprawa ziemniaków.

W jednoosobowych spółkach Agencji, w strukturze zasiewów zboża miały mniejszy udział (57%) niż gospodarstwa Skarbu Państwa (65,1%) i mniejszy, niż wynosił on w całym rolnictwie (70,7%), zaś udział rzepaku i rzepiku, który wynosił 11,2%, był niższy, niż w gospodarstwach SP, ale wyższy, niż w rolnictwie ogółem (tab. A. 27).

Plony zbóż w gospodarstwach podległych Agencji w 1997 r. utrzymały się na poziomie zbliżonym do osiągniętych w 1996 r., ale były przeciętnie o 8 dt wyższe niż średnio w rolnictwie i wyższe niż w sektorze prywatnym. W spółkach Agencji plony zbóż wzrosły w porównaniu z wynikami 1996 r. o ponad 3 dt.

W gospodarstwach Skarbu Państwa odnotowano także wzrost plonów rzepaku i rzepiku (o 10%), a także buraków cukrowych (o 6%), ale równocześnie spadek plonów ziemniaków (o 6%). W porównaniu do ubiegłego roku w spółkach Agencji wzrosły plony buraków cukrowych (o 38%) i ziemniaków (o 5%), ale były niższe w uprawach rzepaku i rzepiku (o 8%).

W relacji do całego rolnictwa, a także do sektora prywatnego, we wszystkich tych uprawach gospodarstwa Skarbu Państwa i jednoosobowe spółki Agencji osiągnęły w 1997 r. plony wyższe (tab. A. 28).

Na tle gospodarstw sektora prywatnego ogół gospodarstw rolnych Skarbu Państwa charakteryzował się niższą obsadą zwierząt gospodarskich na 100 ha UR. Szczególnie duże różnice występują w bydło, którego w gospodarstwach SP było 27 sztuk na 100 ha UR, a w rolnictwie ogółem i w sektorze gospodarstw prywatnych - około 40 sztuk na

100 ha UR (tab. A. 29). Stosunkowo wysoka obsada bydła występuje w spółkach Agencji (52 sztuki na 100 ha UR), ale też ponad połowa liczby tych spółek zajmuje się hodowlą zwierząt i produkcją zwierzęcą.

W 1997 r. najwyższą obsadę krów posiadał sektor prywatny rolnictwa (20 sztuk na 100 ha UR) i niewiele niższą - spółki Agencji (19 sztuk na 100 ha UR). Gospodarstwa Skarbu Państwa utrzymywały 9 krów na 100 ha UR.

W zakresie trzody chlewnej również sektor prywatny rolnictwa utrzymywał najwyższą obsadę - 103 sztuki na 100 ha UR, w tym 10 sztuk loch na 100 ha UR.

Agencja jest żywotnie zainteresowana śledzeniem procesów produkcyjnych, a zwłaszcza ekonomicznych, jakie zachodzą w gospodarstwach Skarbu Państwa, jako rezultat przekształceń własnościowych lub zmian form zarządzania. O ile jednak informacje z gospodarstw nadzorowanych przez Agencję mogą być uzyskane w ramach sprawowanego nadzoru właścicielskiego, to źródłem danych o sytuacji gospodarstw wydierżawionych lub sprzedanych mogą być prawie wyłącznie badania reprezentacyjne, prowadzone przez niezależne ośrodki naukowe. Takim ośrodkiem jest m.in. Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z Warszawy, który od wielu lat badał gospodarstwa państwowego sektora rolnego, a obecnie gromadzi i analizuje dane o podmiotach powstałych na bazie majątku tamtych gospodarstw.

W 1997 r., w badanej przez IERiGŻ populacji gospodarstw dzierżawionych (65), administrowanych (20), sprzedanych (16) oraz w jednoosobowych spółkach Agencji (30) zaobserwowano szereg zjawisk i tendencji, które mogą świadczyć o pozytywnych następstwach prowadzonego przez Agencję procesu restrukturyzacji byłych ppgr, ale równocześnie wskazują na trudną sytuację ekonomiczną tych podmiotów. W wyniku przeprowadzonych badań²⁰ stwierdzono m.in.:

- znaczne pogorszenie sytuacji ekonomiczno-finansowej we wszystkich grupach badanych gospodarstw. Spadek wskaźnika rentowności z 5,8% w 1996 r. do 3,3,% w 1997 r. świadczy o tym wyraźnie. Natomiast niski poziom wskaźników

²⁰ W. Guzewicz, M. Zdzieborska, A. Żarska: Wyniki produkcyjno - ekonomiczne wielkoobszarowych gospodarstw powstałych z majątku byłych PGR (lata 1991 - 1997 i zamierzenia do roku 1999) IERiGŻ, Warszawa, kwiecień 1997 r.

płynności finansowej (bieżący - 1,76, szybki - 0,43) wskazuje na pojawienie się trudności z utrzymaniem równowagi finansowej. Stan ten dotyczy ok. 1/3 badanych gospodarstw. Pogorszenie sytuacji ekonomiczno-finansowej wynikało głównie z niekorzystnych dla rolnictwa uwarunkowań rynkowych. W 1997 r. były one jeszcze mniej korzystne niż w dwóch poprzednich latach. Produkty rolnicze relatywnie staniały zarówno w stosunku do środków produkcji nabywanych przez rolników, jak i do poziomu inflacji. Ceny skupu produktów rolniczych wzrosły w 1997 r. zaledwie o 8,4%, podczas gdy środki do produkcji rolniczej zdrożały aż o 14,0%, inflacja zaś wynosiła 14,9%. W przypadku zbóż, bardzo istotnie rzutujących na ekonomikę gospodarstw wielkoobszarowych, wystąpił nawet spadek cen oraz pojawiły się trudności z ich sprzedażą. (Pogorszenie rynkowych uwarunkowań produkcji rolniczej odbiło się również niekorzystnie na wynikach ekonomiczno-finansowych gospodarstw rolników indywidualnych);

- uzyskanie w 1997 r. dodatniego wyniku finansowego, choć niższego niż w poprzednich dwóch latach, należy uznać za sukces gospodarstw nowych form. Wynik ten osiągnięto bowiem w warunkach klimatycznych wyjątkowo niekorzystnych dla rozwoju rolnictwa. Podobnie jak w roku poprzednim, wystąpiła potrzeba dokonania znacznych przesiewów roślin ozimych, co dodatkowo zwiększyło koszty produkcji;
- dalsze zmiany dostosowawcze do zaostrzających się wymagań rynku. Zmiany te dotyczą organizacji i zarządzania, systemu motywacyjnego, czynników oraz kierunków produkcji;
- podział dużych gospodarstw na mniejsze, co świadczy o upraszczaniu struktur organizacyjnych. Z faktem tym związane jest zmniejszenie średniego obszaru gospodarstwa;
- ograniczenie zainteresowania inwestowaniem zwłaszcza w ruchomą część majątku trwałego. W stosunku do dwu poprzednich lat nakłady inwestycyjne uległy zmniejszeniu, zwłaszcza u dzierżawców. Zapewniały jednak reprodukcję rozszerzoną, gdyż przewyższały poziom amortyzacji ponad dwukrotnie. Natomiast

większe ograniczenia w inwestowaniu występują w planach gospodarstw na 1998 r.;

- dalszy spadek zatrudnienia stałej siły roboczej z 6,1 do 5,8 osoby na 100 ha UR, przy jednoczesnym wzroście wydajności pracy mierzonej wartością dodaną. W przeliczeniu na 1 zatrudnionego wartość ta wzrosła z 25,2 tys. zł w 1996 r. do 30,6 tys. zł w 1997 r., tj. o 21,4%. Wysoki i wzrastający poziom wydajności pracy w tych gospodarstwach należy uznać za zjawisko pozytywne;
- intensyfikację poszukiwań możliwości wzrostu opłacalności produkcji poprzez obniżkę kosztów własnych w sferze produkcji jak również zaopatrzenia i zbytu. W sferze produkcji wiąże się to z wprowadzaniem nowych technologii produkcji m.in. bezorkowego siewu, postępu biologicznego i organizacyjnego, nowych systemów chowu i żywienia zwierząt;
- ograniczanie rozmiarów produkcji pozarolniczej, przetwórstwa rolnego i usług, mimo że są to działy umożliwiające powiększenie dochodów gospodarstwa. Jest to efekt zaostrażającej się konkurencji na rynku;
- wzrost znaczenia działu roślinnego w ekonomice gospodarstw wielkoobszarowych, a zwłaszcza bardziej opłacalnych gałęzi tj. pszenicy, kukurydzy na ziarno, rzepaku, buraków cukrowych i roślin nasiennych. W gospodarstwach mniejszych obszarowo związane jest to często z procesem upraszczania, a nawet specjalizacji produkcji;
- osiągnięcie relatywnie wysokich plonów głównych ziemiopłodów: zbóż 38,8 dt, ziemniaków 205 dt, buraków cukrowych 462 dt i rzepaku 21,9 dt. Plony te były na znacznie wyższym poziomie niż - średnio - w gospodarstwach indywidualnych;
- pogorszenie nastawienia producentów do rozwijania produkcji zwierzęcej. Po trzech latach jej wzrostu, w 1997 r. nastąpiło w badanych gospodarstwach lekkie jej załamanie, jest to reakcja na pogorszenie koniunktury w tym dziale produkcji. Wystąpiły również przypadki całkowitej likwidacji produkcji zwierzęcej, szczególnie w gospodarstwach osiągających słabsze wyniki jednostkowe.

Pogorszenie w 1997 r. sytuacji ekonomiczno-finansowej w gospodarstwach nowych form przyhamowało, ale nie zatrzymało procesu dalszych zmian własnościowych. Z badań wynika, iż w poprzednich dwóch latach 1/3 gospodarstw administrowanych zmieniło formę własności, głównie w kierunku dzierżawy, 17% dzierżawców nabyło część lub całość dzierżawionych gospodarstw. Natomiast w 1997 r. w grupie gospodarstw administrowanych zaledwie 1 gospodarstwo zmieniło formę własności w kierunku dzierżawy, zaś 4 dzierżawców tj. 6,3% badanej zbiorowości wykupiło dzierżawione gospodarstwa. W jednoosobowych spółkach Agencji nie zaobserwowano żadnych zmian w tym zakresie.

Wśród użytkowników gospodarstw obserwuje się w dalszym ciągu znaczne zainteresowanie zmianami własnościowymi zmierzającymi w kierunku form o wyższym stopniu prywatyzacji. W stosunku do badań z roku ubiegłego daje się zauważyć jedynie przesunięcie terminu planowanego rozpoczęcia dalszych przemian własnościowych.

Potrzebę i chęć udziału w dalszych zmianach własnościowych wyraziło 16 administratorów, tj. 80% badanej zbiorowości. Trzech z nich chciałoby gospodarstwa administrowane przekształcić w jednoosobowe spółki, a pozostali wydzierżawić, w większości jako spółki pracownicze z ewentualnym udziałem inwestora zewnętrznego.

W przypadku jednoosobowych spółek Agencji potrzebę zmiany formy organizacyjno-prawnej w kierunku spółki „wieloosobowej” dostrzega 70% prezesów zarządów. W większości spółek kierownictwo i załogi opowiadają się za takimi formami prawnymi, jak: „państwowo-pracowniczą z inwestorem zewnętrznym” i „pracowniczą z inwestorem zewnętrznym”. Natomiast 73% prezesów badanych spółek uważa, że koncepcja powołania Spółek Inwestycyjnych (na wzór NFI) w celu uwłaszczenia byłych pracowników ppgr, nie jest korzystna dla rozwoju ekonomiczno-produkcyjnego tych spółek, gdyż pozbawia możliwości dopływu kapitału z zewnątrz i jednocześnie komplikuje proces zarządzania.

Utrzymuje się duże zainteresowanie dzierżawców zakupem użytkowanych gospodarstw; chęć zakupu wyraziło 90% z nich. W stosunku do roku ubiegłego zma-

łało jednak zainteresowanie zakupem całości gospodarstw, a wzrosło zainteresowanie nabyciem części użytkowanej ziemi, zwłaszcza w gospodarstwach większych obszarowo, oraz zakupem jedynie części budynków. W 10% przypadków planuje się zakup ziemi bez budynków. W zdecydowanej większości dzierżawcy nadal zamierzają nabyć gospodarstwa poprzez zakup ratałny w oparciu o kapitał własny.

Załącznik 3

Wykaz gospodarstw Skarbu Państwa w administrowaniu

stan na 31 grudnia 1997 r.

		Data ustanowienia			Data ustanowienia
Województwo warszawskie			Województwo gdańskie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Elblągu		
Leszno	R	02.01.1995	Piotrowo	Y	24.02.1995
Nowy Modlin	R	01.01.1996	Trutnowy	R	18.02.1993
Parzniew	R	01.01.1996	Oddział Terenowy w Warszawie		
Piaseczno	R	01.10.1996	Starogard Gdański	N	01.06.1994
Strzykuły	R	01.01.1995	Województwo gorzowskie		
Warszawa-Bródno	R	01.01.1993	Oddział Terenowy w Gorzowie		
Warszawa DH	P	01.05.1996	Wlkp.		
Województwo białkopodlaskie			Barnówko	Y	29.12.1995
Oddział Terenowy w Lublinie			Dobiegniew	Y	29.12.1995
Siemień	Y	01.04.1994	Międzyrzecz I	Y	29.12.1995
Województwo bielskie			Przekolno	R	29.12.1995
Oddział Terenowy w Opolu			Strzelce Krajeńskie	R	29.12.1995
Łodygowice	R	01.01.1994	Województwo kaliskie		
Województwo bydgoskie			Oddział Terenowy w Poznaniu		
Oddział Terenowy w Bydgoszczy			Lewków	R	11.06.1993
Lubostroń	R	01.10.1997	Lubczyna	R	01.04.1995
Strzelno	R	01.10.1997	Przygodzice	Y	30.06.1993
Złotniki	R	01.01.1994	Raszewy	R	10.05.1994
Województwo chełmskie			Województwo katowickie		
Oddział Terenowy w Lublinie			Oddział Terenowy w Opolu		
Staw	R	21.01.1994	Poniszowice	R	01.04.1995
Województwo ciechanowskie			Województwo kieleckie		
Oddział Terenowy w Olsztynie			Oddział Terenowy w Rzeszowie		
Nacpolsk	R	25.05.1993	Górki	Y	01.04.1994
Poświętne-Płońsk	R	05.02.1993	Włoszczowa	Y	01.10.1994
Województwo elbląskie			Wójcza	Y	01.10.1994
Oddział Terenowy w Elblągu			Województwo konińskie		
Malbork	P	01.03.1996	Oddział Terenowy w Poznaniu		
Sztum	Y	01.09.1993	Gosławice	Y	30.06.1993
Oddział Terenowy w Warszawie			Województwo koszalińskie		
Kadyny	N	02.01.1995	Oddział Terenowy w Koszalinie		
Kwidzyn	N	01.06.1994	Bobolice	R	01.11.1994
Sztum	N	31.12.1995	Drzonowo	R	12.01.1995
Województwo krakowskie			Smardzko	F	01.07.1995
Oddział Terenowy w Opolu			Oddział Terenowy w Warszawie		
Wieliczka z/s Bilczyce	R	01.04.1995	Biały Bór	N	01.06.1994

		Data ustanowienia			Data ustanowienia
Województwo krośnieńskie			Województwo opolskie		
Oddział Terenowy w Rzeszowie			Oddział Terenowy w Opolu		
Iwonicz	R	28.06.1996	Nowa Wieś Mała	R	01.07.1994
			Polanowice	R	01.07.1994
Województwo leszczyńskie			Ptakowice	R	01.07.1994
Oddział Terenowy w Poznaniu			Stary Grodków	R	01.07.1994
Gołaszyn	R	14.10.1993	Stebłów	R	01.01.1994
Karolew	R	30.06.1993	Ujazd	R	01.01.1994
Naratów	R	01.05.1995	Urbanowice	R	01.01.1994
Osieczna	Y	30.06.1993	Więcmierzycze	R	01.01.1994
			Wołczyn	R	01.01.1994
			Wronów	R	01.01.1994
Województwo lubelskie			Województwo piłskie		
Oddział Terenowy w Lublinie			Oddział Terenowy w Pile		
Leonów	S	25.01.1995	Brzeźno	R	01.07.1995
Lublin	Y	01.04.1994	Niezychowo	R	01.07.1993
Szczekarków	R	01.04.1994			
Województwo łódzkie			Województwo poznańskie		
ZZ w Łodzi d/s ZM			Oddział Terenowy w Poznaniu		
Łódź	P	25.08.1995	Bogucin	Y	30.06.1993
Województwo olsztyńskie			Chocicza	R	11.06.1993
Oddział Terenowy w Olsztynie			Działyn	R	31.12.1993
Barciany	R	30.04.1994	Karłowice	R	31.12.1993
Bartężek	R	01.12.1994	Kobylniki	U	01.06.1993
Garbno	R	30.04.1994	Lutom	Y	30.06.1993
Ilawa	Y	02.01.1995	Łabiszynek	R	15.03.1995
Korsze	R	31.03.1994	Michorzewo	R	01.07.1994
Lubomino	R	13.01.1994	Miłostaw	Y	30.06.1993
Łankiejmy	R	07.05.1994	Pniewy	R	30.06.1993
Rasząg	R	01.12.1994	Popowo Kościelne	R	21.11.1994
Sępól	R	01.07.1995	Ptaszkowo	R	30.06.1993
Zabrodzie	R	22.03.1994	Skoki	Y	30.06.1993
Oddział Terenowy w Warszawie			Szreniawa	R	30.06.1993
Kętrzyn PN	N	01.07.1993	Uzarszewo	R	11.06.1993
Kętrzyn	N	01.06.1994	Wolica Nowa	R	11.06.1993
Lidzbark Warmiński	N	01.07.1993	Oddział Terenowy w Warszawie		
Morąg	N	01.07.1993	Gniezno	N	01.06.1994
Województwo opolskie			Województwo przemyskie		
Oddział Terenowy w Opolu			Oddział Terenowy w Rzeszowie		
Biechów	R	01.04.1995	Korytniki	R	01.08.1991
Błaziejowice	R	01.07.1994	Medyka	R	01.04.1994
Brzezina	R	01.07.1994	Ruda Różaniecka	Y	01.08.1994
Byczyna	R	01.03.1996	Sieniawa	P	01.04.1997
Chróścina Nyska	S	01.02.1996	Surochów	R	01.03.1995
Czarnolas	R	01.07.1994			
Frączków	R	01.04.1995	Województwo radomskie		
Goświnowice	R	01.04.1995	Oddział Terenowy w Lublinie		
Jankowice Wielkie	R	01.07.1994	Boguszkówka	R	20.01.1994
Jasienica Dolna	R	01.04.1995	Piastów	Y	31.03.1996
Kańków	R	01.01.1994	Rykały	R	25.01.1995
Kępica	R	01.01.1994			
Kijów	R	01.01.1994			
Nieradowice	R	01.07.1994			

		Data ustanowienia		Data ustanowienia
Województwo rzeszowskie			Województwo walbrzyskie	
Oddział Terenowy w Rzeszowie			Oddział Terenowy w Poznaniu	
Boguchwała	R	01.07.1995	Łądek Zdrój OWP	U 01.10.1993
Góra Ropczycka	R	01.03.1993	Oddział Terenowy we Wrocławiu	
Trzebownisko	S	01.03.1993	Bobolice	R 01.07.1994
Województwo siedleckie			Jęglowa	R 01.03.1997
Oddział Terenowy w Lublinie			Przeworno	R 01.07.1994
Gołębiówka	Y	20.01.1994	Oddział Terenowy w Warszawie	
Jeleniec	R	01.07.1993	Książ	N 01.10.1994
Leśniczówka	R	20.01.1994	Województwo wrocławskie	
Województwo śląskie			Oddział Terenowy we Wrocławiu	
Oddział Terenowy w Koszalinie			Dobrzeń	R 01.07.1994
Bytów	R	14.07.1995	Gniechowice	R 01.01.1995
Człuchów	R	01.11.1994	Leśnica	R 01.01.1995
Rędzikowo	R	01.07.1994	Wrocław	R 01.07.1994
Ślupsk z/s w Siemianicach	Y	01.01.1995	Nadolice Wielkie	R 01.04.1995
Suchorze	R	14.07.1995	Województwo zamojskie	
Województwo suwalskie			Oddział Terenowy w Lublinie	
Oddział Terenowy w Suwałkach			Dołhobyczów	R 28.01.1993
Chełchy „Lega Inn”	U	30.04.1993	Dyniska Nowe	R 01.07.1993
Woźnice	R	01.07.1993	Dziekanów	R 01.07.1994
Województwo szczecińskie			Majdan	R 21.01.1994
Oddział Terenowy w Szczecinie			Przewodów	R 25.01.1995
Płoty	R	01.01.1994	Tarnogród	R 19.01.1993
Stargard Łobeski	R	30.12.1993	Żurawce	R 01.04.1994
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Warszawie	
Łobez	N	01.10.1994	Tomaszów Lub.	N 01.07.1993
Województwo tarnobrzeskie			Zamość	N 01.04.1993
Oddział Terenowy w Rzeszowie			Województwo zielonogórskie	
Buda Stalowska	Y	01.07.1996	Oddział Terenowy w Zielonej	
Województwo tarnowskie			Górze	
Oddział Terenowy w Warszawie			Osiecznica	Y 01.01.1996
Klikowa	N	01.06.1994	Siecieboryce	R 01.01.1994
Województwo toruńskie			Sława	Y 01.01.1996
Oddział Terenowy w Bydgoszczy			Sława I	R 01.06.1994
Dźwierzno	R	01.07.1993	Zbąszyń	Y 01.01.1996
Linowiec	R	01.07.1996	Objaśnienie skrótów:	
Linowo	R	01.10.1994	<i>R - ogólnorołnicze</i>	
Mileszewo	R	01.08.1994	<i>S - szklarniowe</i>	
Montowo	R	01.12.1994	<i>F - ferma</i>	
Nielub	R	15.01.1997	<i>Y - rybactwo</i>	
Piątkowo	R	01.10.1997	<i>N - usługi rolnictwa</i>	
Radzyń Chełmiński	R	01.10.1997	<i>L - łowieckie</i>	
Salno	R	01.07.1993	<i>U - usługowe</i>	
Sokołowo	L	01.03.1994	<i>P - pozostałe</i>	

Załącznik 4

Wykaz jednoosobowych spółek z o.o.
ze 100% udziałem AWRSP

stan na 31 grudnia 1997 r.

		Data rejestracji			Data rejestracji
Województwo warszawskie			Województwo gdańskie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Bronisze	HR	24.03.1994	Gdańsk	HR	01.10.1994
Warszawa	TWK	24.05.1994	Prusiewo	HZ	20.07.1994
Zielonki	HR	04.12.1992			
Województwo białkopodlaskie			Województwo gorzowskie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Janów Podlaski	HZ	29.12.1994	Lubiana	HZ	01.08.1994
Województwo białostockie			Województwo kaliskie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Poznaniu		
Knyszyn	HZ	01.09.1994	Taczanów	K	01.08.1995
Województwo bielskie			Rusko	K	01.07.1996
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Osiek	HZ	04.05.1995	Sobótka	HR	03.01.1994
Ochaby (Pruchna)	HZ	31.12.1994			
Zaborze	HR	03.06.1993	Województwo katowickie		
Województwo bydgoskie			Oddział Terenowy w Opolu		
Oddział Terenowy w Warszawie			Księży Las	K	11.04.1995
Łagiewniki	HR	01.06.1993	Oddział Terenowy w Warszawie		
Polanowice	HZ	21.06.1993	Modzurów	HR	20.07.1994
Sobiejuhy	HR	02.08.1993	Udórz	HZ	06.09.1995
Województwo chełmskie			Województwo kieleckie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Białka	HZ	31.01.1995	Michałów	HZ	30.06.1994
Województwo ciechanowskie			Województwo konińskie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Krasne	HZ	30.12.1994	Mieczownica	HZ	25.10.1993
Województwo częstochowskie			Województwo koszalińskie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Koszalinie		
Nieznanice	HR	13.07.1994	Mielno	K	02.10.1995
Skrzydłów	HZ	12.01.1995	Tymień	K	30.06.1994
Województwo elbląskie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Kłanino	HZ	01.09.1993
Gajewo	HZ	09.06.1995	Mścice	HZ	15.07.1994
Nowa Wioska	HZ	28.01.1995	Ostrowiec	HZ	14.06.1995
Rzeczna	HZ	01.06.1993	Strzekęcín	HR	25.07.1994
Stare Pole	HZ	04.05.1995	Województwo krakowskie		
Susz	HZ	29.12.1994	Oddział Terenowy w Opolu		
Waplewo	HZ	20.10.1995	Kraków	K	23.09.1994
			Oddział Terenowy w Warszawie		
			Kraków „Polan”	HR	13.07.1994
			Kraków	HR	13.07.1994
			Krzeszowice	HR	31.12.1993

		Data rejestracji		Data rejestracji
Województwo krosnieńskie			Województwo opolskie	
Oddział Terenowy w Rzeszowie			Oddział Terenowy w Warszawie	
Jasło	K	01.01.1997	Bąków	HR 30.06.1994
Oddział Terenowy w Warszawie			Głogówek	HZ 13.01.1995
Pakoszówka	HZ	30.09.1996	Moszna	HZ 03.01.1995
			Prudnik	HZ 19.01.1994
Województwo legnickie			Województwo piłskie	
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Pile	
Jaroszówka	HZ	16.08.1993	Piła	K 27.04.1990*
Krzywa	HZ	16.08.1993	Złotów	K 13.03.1992
Lubiatów	HZ	30.08.1993	Oddział Terenowy w Warszawie	
			Dobrzyniewo	HZ 30.04.1993
Województwo leszczyńskie			Scholastykowo	HR 23.02.1994
Oddział Terenowy w Poznaniu			Województwo piotrkowskie	
Długie Stare	K	01.08.1995	ZZ w Łodzi d/s ZM	
Oddział Terenowy w Warszawie			Dziewięć	K 28.09.1994
Choryń Danko	HR	01.07.1993	Moszczenica	K 01.09.1994
Garzyn	HZ	21.09.1993	Niechcice	K 08.09.1994
Golejewko	HZ	01.07.1993	Oddział Terenowy w Warszawie	
Osowa Sień	HZ	06.07.1995	Bogusławice	HZ 28.02.1994
Pępowo	HZ	28.09.1994	Województwo płockie	
Racot	HZ	08.08.1995	ZZ w Łodzi d/s ZM	
Szelejewo	HR	16.03.1993	Głogowa	K 11.07.1994
Żołędnica	HZ	01.07.1993	Oddział Terenowy w Warszawie	
Województwo lubelskie			Gołębiew	HR 27.11.1992
Oddział Terenowy w Warszawie			Kutno	HR 22.04.1993
Lublin	HR	26.06.1993	Łąck	HZ 06.12.1994
Województwo łomżyńskie			Województwo poznańskie	
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Poznaniu	
Grabowo	HZ	01.09.1993	Czarniejewo	K 28.09.1993
Województwo łódzkie			Gałowo	K 01.08.1995
ZZ w Łodzi d/s ZM			Kaźmierz	K 07.12.1993
Rszew	K	06.01.1994	Kórnik	K 01.08.1995
Województwo nowosądeckie			Ptaszkowo	K 03.07.1996
Oddział Terenowy w Warszawie			Sokołowo	K 07.12.1993
Gładyszów	HZ	17.11.1993	Żydowo	K 28.09.1993
Województwo olsztyńskie			Oddział Terenowy w Warszawie	
Oddział Terenowy w Olsztynie			Iwno	HZ 26.05.1995
Łęgajny	K	31.12.1993	Nochowo	HR 22.08.1994
Olsztyn	K	25.10.1989	Posadowo	HZ 03.08.1995
Skandawa	K	24.05.1994	Sieraków	HZ 26.03.1997
Oddział Terenowy w Warszawie			Tulce k/Poznania	HR 31.08.1994
Liski	HZ	08.08.1995	Województwo przemyskie	
Olsztyn	HR	11.08.1993	Oddział Terenowy w Rzeszowie	
Płękity	HZ	01.10.1996	Starzawa	K 22.08.1997
Szyldak	HR	05.10.1993	Oddział Terenowy w Warszawie	
Województwo opolskie			Kalników	HZ 10.01.1995
Oddział Terenowy w Opolu			Stubno	HZ 29.04.1995
Głubczyce	K	31.12.1993	Województwo radomskie	
Kietrz	K	30.08.1993	Oddział Terenowy w Warszawie	
Zalesie	K	28.12.1994	Kozienice	HZ 10.05.1993

		Data rejestracji			Data rejestracji
Województwo siedleckie			Województwo tarnowskie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Mienia	HZ	28.05.1993	Przyborów	HR	01.10.1993
Podzámce	HZ	15.09.1993			
Województwo sieradzkie			Województwo toruńskie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Dębołka	HZ	22.06.1993	Kowróż	HR	15.06.1993
Kalinowa	HR	01.07.1993	Nowe Jankowice	HZ	27.01.1995
Województwo skierniewickie			Województwo wałbrzyskie		
ZZ w Łodzi d/s ZM			Oddział Terenowy we Wrocławiu		
Łyszkowice	K	01.10.1995	Ratno Dolne	K	30.12.1994
Oddział Terenowy w Warszawie			Stary Jaworów	K	01.10.1994
Borów	HR	01.03.1993	Świdnica	K	31.08.1994
Walewice	HZ	01.09.1993	Oddział Terenowy w Warszawie		
			Kamieniec Ząbkowicki	HZ	28.02.1994
			Przerzeczyn Zdrój	HZ	30.12.1994
			Strzegom	HZ	15.05.1995
Województwo śląskie			Województwo wrocławskie		
Oddział Terenowy w Koszalinie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Miastko	K	30.09.1994	Chodeczek	HZ	29.09.1995
Oddział Terenowy w Warszawie			Izbica Kujawska	HZ	27.09.1995
Bobrowniki	HZ	25.07.1994	Osięciny	HZ	08.10.1993
Jezierzyce	HR	21.06.1995	Świętosław	HR	30.06.1993
Województwo suwalskie			Województwo wrocławskie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy we Wrocławiu		
Wiertel	HZ	30.06.1994	Karszów	K	01.10.1994
Województwo szczecińskie			Kondratowice	K	01.10.1994
Oddział Terenowy w Szczecinie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Íńsko	K	09.01.1996	Kobierzyce	HR	19.10.1993
Oddział Terenowy w Warszawie					
Bielin	HZ	24.10.1995	Województwo zamojskie		
Cerkwica	HZ	22.06.1995	Oddział Terenowy w Warszawie		
Nowielice	HZ	11.03.1994	Tarnawatka	HZ	01.09.1995
Szczecin	HR	18.05.1995			
Województwo tarnobrzskie			Województwo zielonogórskie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Kurozwęki	HZ	07.11.1995	Kosieczyn	HR	10.01.1995
			Pasterzowice	HR	26.01.1995

Oznaczenie skrótów:

HR - hodowla roślin
 HZ - hodowla zwierząt
 K - komercyjne
 TWK - Tory Wyścigów Konnych

*) Agencja nie była założycielem spółki, lecz wykupiła wszystkie udziały

Aneks tabelaryczny

Spis tabel

- A.1   Powierzchnia gruntów przejętych do Zasobu WRSP ze zlikwidowanych ppgr
- A.2   Grunty przejęte do Zasobu WRSP z Państwowego Funduszu Ziemi oraz z innych tytułów
- A.3   Grunty przejęte do Zasobu WRSP z Państwowego Funduszu Ziemi wg województw
- A.4   Grunty przejęte do Zasobu WRSP wg województw
- A.5   Niektóre dane o przetargach organizowanych przez oddziały terenowe Agencji
- A.6   Sprzedaż gruntów z Zasobu WRSP
- A.7   Grunty sprzedane z Zasobu WRSP wg grup obszarowych i województw
- A.8   Ceny sprzedaży gruntów Zasobu WRSP wg grup obszarowych i województw
- A.9   Grunty wydierżawione z Zasobu WRSP
- A.10   Grunty Zasobu WRSP w dzierżawie wg grup obszarowych
- A.11   Grunty wydierżawione z Zasobu WRSP wg grup obszarowych i województw
- A.12   Czynsz za grunty wydierżawione z Zasobu WRSP wg grup obszarowych i województw
- A.13   Liczba mieszkań przejętych do Zasobu WRSP i ich zagospodarowanie
- A.14   Zagospodarowanie gruntów Zasobu WRSP
- A.15   Przewidywane kierunki rozdysponowania gruntów Zasobu WRSP
- A.16   Rozdysponowanie gruntów Zasobu WRSP znajdujących się w granicach parków narodowych, rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych
- A.17   Zagospodarowanie jezior i stawów przejętych do Zasobu WRSP
- A.18   Zagospodarowanie obiektów rolno-przemysłowych, usługowych i zabytków Zasobu WRSP
- A.19   Obiekty ujemnie oddziałujące na środowisko, znajdujące się w Zasobie WRSP
- A.20   Zatrudnienie w gospodarstwach zorganizowanych na gruntach Zasobu WRSP
- A.21   Wpływy z działalności statutowej Agencji WRSP w 1997 r.
- A.22   Realizacja należności z tytułu czynszu dzierżawnego i rat za wykupiony majątek Zasobu WRSP w 1997 r.
- A.23   Wydatki statutowe i koszty funkcjonowania Agencji WRSP w 1997 r.
- A.24   Kredyty długoterminowe oraz poręczenia i gwarancje
- A.25   Zadłużenie przejęte wraz z mieniem zlikwidowanych ppgr oraz jego restrukturyzacja
- A.26   Wyniki finansowe gospodarstw Skarbu Państwa za 1997 r.
- A.27   Struktura zasiewów podstawowych upraw
- A.28   Plony podstawowych ziemiopłodów
- A.29   Zwierzęta gospodarskie w gospodarstwach Skarbu Państwa

Tabela A.1

Powierzchnia gruntów przejętych do Zasobu WRSP ze zlikwidowanych ppgr
(w ha)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Do 31.12.1997	W tym					
			1996	1997	z tego			
					I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.
1.	Warszawa	186 389	1 277	31	10	-	-	21
2.	Bydgoszcz	235 610	289	-	-	-	-	-
3.	Elbląg	280 863	-	-	-	-	-	-
4.	Gorzów	186 054	-	16	-	-	-	16
5.	Koszalin	443 877	1 398	33	14	-	19	-
6.	Lublin	109 243	33	1	-	-	-	1
7.	Łódź	43 256	76	53	-	-	53	-
8.	Olsztyn	389 953	4 548	41	-	-	-	41
9.	Opole	206 725	-	-	-	-	-	-
10.	Piła	159 220	6	31	14	16	-	1
11.	Poznań	307 462	2	35	-	-	35	-
12.	Rzeszów	117 268	40	126	25	101	-	-
13.	Suwałki	256 441	376	1 067	324	262	115	366
14.	Szczecin	318 121	-	-	-	-	-	-
15.	Wrocław	353 628	-	-	-	-	-	-
16.	Zielona Góra	157 363	2 247	646	646	-	-	-
RAZEM		3 751 473	10 292	2 080	1 033	379	222	446

Tabela A.2

Grunty przejęte do Zasobu WRSP z Państwowego Funduszu Ziemi oraz z innych tytułów

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Grunty PFZ stan na 31.12.1991 *	Grunty PFZ przejęte do Zasobu WRSP		Udział gruntów przejętych do 31.12.1997 w gruntach PFZ wg stanu na 31.12.1991	Grunty pochodzące z innych tytułów** przejęte do Zasobu WRSP		W tym z mocy ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników	
			do 31.12.1997	w 1997		do 31.12.1997	w 1997	do 31.12.1997	w 1997
1.	Warszawa	3 270	1 895	398	58,0	3 505	156	8	8
2.	Bydgoszcz	21 887	17 054	92	77,9	27 491	2 509	173	-
3.	Elbląg	28 270	24 145	42	85,4	6 908	587	112	27
4.	Gorzów	23 828	21 373	18	89,7	15 178	573	878	103
5.	Koszalin	40 296	33 357	391	82,8	20 794	2 998	1 410	254
6.	Lublin	123 054	81 193	6 056	66,0	18 002	3 604	302	193
7.	Łódź	46 047	29 764	5 016	64,6	12 811	2 522	234	20
8.	Olsztyn	59 213	48 439	1 165	81,8	18 932	6 655	1 994	313
9.	Opole	64 913	39 195	5 846	60,4	15 057	8 464	342	20
10.	Piła	11 502	7 858	24	68,3	8 008	482	803	22
11.	Poznań	48 084	22 288	1 809	46,4	14 345	8 054	33	-
12.	Rzeszów	81 219	57 850	3 060	71,2	21 923	2 755	356	53
13.	Suwałki	79 651	65 697	2 852	82,5	26 378	3 141	1 953	224
14.	Szczecin	38 160	32 735	268	85,8	19 885	5 521	1 433	94
15.	Wrocław	93 879	56 472	1 381	60,2	22 014	8 301	2 578	133
16.	Zielona Góra	47 134	39 360	1 245	83,5	10 392	745	2 049	330
	RAZEM	810 407	578 675	29 663	71,4	261 623	57 067	14 658	1 794

* Po weryfikacji przez wojewodów w marcu 1997 r.

** Grunty przejęte od państwowych jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej, państwowych osób prawnych, z mocy ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, w wieczystym użytkowaniu

Tabela A.3

Grunty przejęte do Zasobu WRSP z Państwowego Funduszu Ziemi
wg województw
(w ha)

Lp.	Województwo	Grunty PFZ stan na 31.12.1991*	Przejęte do 31.12.1997	Udział gruntów przejętych do 31.12.1997 w gruntach PFZ wg stanu na 31.12.1991
1.	Warszawskie	3 270	1 895	58,0
2.	Białkopodlaskie	18 065	11 775	65,2
3.	Białostockie	44 267	35 646	80,5
4.	Bielskie	2 368	1 472	62,2
5.	Bydgoskie	11 274	9 575	84,9
6.	Chełmskie	40 046	31 677	79,1
7.	Ciechanowskie	9 654	7 185	74,4
8.	Częstochowskie	25 126	15 573	62,0
9.	Elbląskie	21 473	18 388	85,6
10.	Gdańskie	6 797	5 757	84,7
11.	Gorzowskie	23 828	21 373	89,7
12.	Jelcniogórskie	32 571	29 075	89,3
13.	Kaliskie	9 534	3 283	34,4
14.	Katowickie	15 275	6 748	44,2
15.	Kieleckie	20 468	15 852	77,4
16.	Konińskie	10 007	6 766	67,6
17.	Koszalińskie	24 420	19 953	81,7
18.	Krakowskie	4 710	2 652	56,3
19.	Krośnieńskie	12 238	8 642	70,6
20.	Legnickie	14 296	10 594	74,1
21.	Leszczyńskie	14 143	5 790	40,9
22.	Lubelskie	10 977	8 203	74,7
23.	Łomżyńskie	2 377	1 332	56,0
24.	Łódzkie	1 870	1 146	61,3
25.	Nowosądeckie	2 840	1 411	49,7
26.	Olsztyńskie	46 006	38 847	84,4
27.	Opolskie	17 434	12 750	73,1
28.	Ostrołęckie	3 553	2 407	67,7
29.	Pilskie	11 502	7 858	68,3
30.	Piotrkowskie	23 699	16 315	68,8
31.	Płockie	6 052	4 035	66,7
32.	Poznańskie	14 400	6 449	44,8
33.	Przemyskie	17 425	12 101	69,4
34.	Radomskie	15 490	10 759	69,5
35.	Rzeszowskie	12 793	10 080	78,8
36.	Siedleckie	16 691	8 276	49,6
37.	Sieradzkie	6 427	4 113	64,0
38.	Skierniewickie	7 999	4 155	51,9
39.	Ślupskie	15 876	13 404	84,4
40.	Suwałskie	33 007	28 719	87,0
41.	Szczecińskie	38 160	32 735	85,8
42.	Tarnobrzeskie	9 502	6 389	67,2
43.	Tarnowskie	5 953	3 375	56,7
44.	Toruńskie	5 997	4 149	69,2
45.	Wałbrzyskie	25 891	348	1,3
46.	Włocławskie	4 616	3 330	72,1
47.	Wrocławskie	21 121	16 455	77,9
48.	Zamojskie	21 785	10 503	48,2
49.	Zielonogórskie	47 134	39 360	83,5
RAZEM		810 407	578 675	71,4

* Po weryfikacji przez wojewodów w marcu 1997 r.

Tabela A.4

Grunty przejęte do Zasobu WRSP wg województw
(w ha)

stan na 31.12.1997

Lp.	Województwo	Ogółem	Z tego z		
			ppgr	PFZ	innych tytułów
1.	Warszawskie	16 620	11 220	1 895	3 505
2.	Białkopodlaskie	36 755	21 981	11 775	2 999
3.	Białostockie	82 091	28 832	35 646	17 613
4.	Bielskie	7 701	5 935	1 472	294
5.	Bydgoskie	187 421	157 725	9 575	20 121
6.	Chełmskie	66 174	28 010	31 677	6 487
7.	Ciechanowskie	49 664	40 331	7 185	2 148
8.	Częstochowskie	34 179	15 795	15 573	2 811
9.	Elbląskie	219 859	194 632	18 388	6 839
10.	Gdańskie	110 344	104 518	5 757	69
11.	Gorzowskie	226 261	189 710	21 373	15 178
12.	Jeleniogórskie	87 472	53 082	29 075	5 315
13.	Kaliskie	52 123	46 631	3 283	2 209
14.	Katowickie	50 685	41 322	6 748	2 615
15.	Kieleckie	35 514	15 189	15 852	4 473
16.	Konińskie	37 392	28 971	6 766	1 655
17.	Koszalińskie	290 219	256 336	19 953	13 930
18.	Krakowskie	15 295	12 394	2 652	249
19.	Krośnińskie	50 581	35 799	8 642	6 140
20.	Legnickie	115 648	99 979	10 594	5 075
21.	Leszczyńskie	98 304	87 172	5 790	5 342
22.	Lubelskie	24 268	13 375	8 203	2 690
23.	Łomżyńskie	12 008	10 019	1 332	657
24.	Łódzkie	7 335	4 906	1 146	1 283
25.	Nowosądeckie	7 963	5 486	1 411	1 066
26.	Olsztyńskie	409 033	353 873	38 847	16 313
27.	Opolskie	169 769	147 931	12 750	9 088
28.	Ostrołęckie	7 591	4 713	2 407	471
29.	Piłskie	178 742	162 876	7 858	8 008
30.	Piotrkowski	28 534	9 128	16 315	3 091
31.	Płockie	25 978	19 970	4 035	1 973
32.	Poznańskie	189 497	177 909	6 449	5 139
33.	Przemyskie	61 422	44 980	12 101	4 341
34.	Radomskie	20 725	8 345	10 759	1 621
35.	Rzeszowskie	21 742	8 503	10 080	3 159
36.	Siedleckie	19 829	9 247	8 276	2 306
37.	Sieradzkie	12 871	6 308	4 113	2 450
38.	Skierniewickie	17 996	9 827	4 155	4 014
39.	Słupskie	220 578	200 310	13 404	6 864
40.	Suwalskie	259 061	222 234	28 719	8 108
41.	Szczecińskie	386 060	333 440	32 735	19 885
42.	Tarnobrzskie	17 967	9 180	6 389	2 398
43.	Tarnowskie	9 765	6 044	3 375	346
44.	Toruńskie	76 269	69 625	4 149	2 495
45.	Wałbrzyskie	72 455	71 816	348	291
46.	Włocławskie	31 273	23 068	3 330	4 875
47.	Wrocławskie	175 329	147 541	16 455	11 333
48.	Zamojskie	48 317	35 915	10 503	1 899
49.	Zielonogórskie	209 092	159 340	39 360	10 392
RAZEM		4 591 771	3 751 473	578 675	261 623

Tabela A.5

Niektóre dane o przetargach organizowanych przez oddziały terenowe Agencji

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Liczba odbytych przetargów		Powierzchnia gruntów w tys. ha					
				oferowanych		na które ustalono			
		do 31.12.1997	w tym 1996	1997	do 31.12.1997	1996	1997	do 31.12.1997	1996
1.	Warszawa	1 324	289	71	283,4	40,8	8,3	119,1	9,6
2.	Bydgoszcz**	2 847	384	397	317,8	29,5	19,2	243,7	7,8
3.	Elbląg	1 482	420	354	357,6	53,4	39,7	281,0	37,7
4.	Gorzów	1 588	401	330	367,9	42,8	18,0	199,4	24,8
5.	Koszalin	2 447	659	638	745,7	85,4	47,8	383,3	42,9
6.	Lublin	6 908	134	1 288	162,1	8,7	19,5	131,4	4,3
7.	Łódź	464	102	120	81,5	2,7	7,1	72,7	1,2
8.	Olsztyn**	4 415	803	505	787,6	72,3	35,3	333,6	37,2
9.	Opole	1 187	94	377	271,6	12,1	5,0	182,8	14,7
10.	Piła	4 574	883	403	259,0	14,9	9,7	177,5	7,5
11.	Poznań	2 434	269	958	325,3	27,3	15,5	220,5	13,2
12.	Rzeszów**	12 780	4 690	2 106	256,5	66,6	24,8	122,3	24,2
13.	Suwałki	9 989	322	2 104	533,1	66,7	49,5	307,8	25,0
14.	Szczecin	3 911	1 073	877	478,2	47,3	32,0	342,6	41,2
15.	Wrocław	6 262	2 050	1 517	517,3	76,5	36,6	336,3	44,7
16.	Zielona Góra**	2 323	713	992	323,0	73,8	52,3	156,2	29,9
RAZEM		64 935	13 286	13 037	6 067,6	720,8	420,4	3 610,1	365,9
									230,4

* Część gruntów była oferowana więcej niż jeden raz

** Razem z przetargami organizowanymi przez gminy

Tabela A.6

Sprzedaż gruntów z Zasobu WRSP
(w ha)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Do 31.12.1997			1996			1997		
		ogółem	w tym z		razem	w tym z		razem	w tym z	
			ppgr	PFZ		ppgr	PFZ		ppgr	PFZ
1.	Warszawa	4 966	4 497	386	7 013	6 886	98	1 705	1 637	45
2.	Bydgoszcz	32 485	28 322	2 025	8 603	7 213	565	11 010	10 378	148
3.	Elbląg	77 440	73 351	3 971	16 689	16 306	365	18 753	18 031	622
4.	Gorzów	14 423	10 710	3 375	5 586	4 811	717	2 777	2 053	410
5.	Koszalin	56 299	52 858	2 174	20 921	20 161	371	15 913	14 875	603
6.	Lublin	35 556	19 367	16 143	6 418	1 768	4 650	7 822	3 814	4 008
7.	Łódź	23 645	12 783	10 618	6 288	3 104	3 090	6 037	3 054	2 906
8.	Olsztyn	55 043	46 830	6 861	19 298	16 575	2 314	17 429	14 992	1 994
9.	Opole	22 023	16 503	4 886	5 842	4 136	1 706	3 996	2 761	1 235
10.	Piła	52 179	50 639	324	19 900	19 334	58	15 110	14 729	110
11.	Poznań	36 577	32 958	3 619	6 511	5 290	1 221	5 562	4 781	781
12.	Rzeszów	30 025	19 699	7 857	10 783	7 564	2 429	7 743	4 865	2 028
13.	Suwałki	40 877	32 937	6 458	22 106	20 670	969	7 903	6 418	1 185
14.	Szczecin	36 352	32 622	2 638	15 476	14 691	374	6 612	5 642	474
15.	Wrocław	46 220	37 962	6 451	16 756	14 519	1 578	14 868	12 907	1 441
16.	Zielona Góra	17 204	14 696	1 958	4 447	3 769	499	6 124	5 596	335
RAZEM		581 314	486 734	79 744	192 637	166 797	21 004	149 364	126 533	18 325

Tabela A.7

Grunty sprzedane* z Zasobu WRSP
wg grup obszarowych i województw
(do 31.12.1997)

Lp.	Województwo	Powierzchnia gruntów w ha					Liczba umów				
		razem	w tym w grupie obszarowej				razem	w tym w grupie obszarowej			
			do 1,00	1,01 - 9,99	10,00 - 99,99	100,00 i więcej		do 1,00	1,01 - 9,99	10,00 - 99,99	100,00 i więcej
1.	Warszawskie	2 993	90	603	1 340	960	485	243	174	63	5
2.	Białkopodlaskie	3 435	323	1 913	1 197	-	1 509	774	679	56	-
3.	Białostockie	8 236	401	2 723	2 365	2 747	1 895	885	911	89	10
4.	Bielskie	365	86	215	64	-	331	250	76	5	-
5.	Bydgoskie	19 363	268	3 059	7 912	8 124	1 586	543	673	340	30
6.	Chełmskie	12 411	489	2 959	3 010	5 953	2 278	1 095	1 051	122	10
7.	Ciechanowskie	6 109	191	1 621	2 386	1 912	1 060	449	504	100	7
8.	Częstochowskie	2 217	347	1 097	772	-	1 081	620	426	35	-
9.	Elbląskie	47 178	64	3 206	12 690	31 220	1 415	209	608	545	53
10.	Gdańskie	26 579	145	3 062	9 694	13 678	1 500	340	707	412	41
11.	Gorzowskie	13 580	579	2 834	6 109	4 058	2 673	1 561	843	259	10
12.	Jeleniogórskie	7 102	597	1 830	3 253	1 421	2 139	1 373	632	126	8
13.	Kaliskie	4 857	108	1 138	2 691	921	673	261	298	108	6
14.	Katowickie	2 203	122	449	1 632	-	439	237	142	60	-
15.	Kieleckie	4 432	613	1 661	1 808	350	2 120	1 364	682	72	2
16.	Konińskie	4 681	84	1 400	2 151	1 046	536	141	296	93	6
17.	Koszalińskie	34 119	248	2 067	7 635	24 167	1 463	582	567	270	44
18.	Krakowskie	443	32	119	177	116	123	82	34	6	1
19.	Krośniewskie	9 865	442	1 430	4 122	3 872	1 769	1 161	447	151	10
20.	Legnickie	7 035	219	709	2 749	3 358	871	534	229	97	11
21.	Leszczyńskie	5 492	59	951	3 135	1 348	476	143	199	129	5
22.	Lubelskie	3 195	540	1 155	1 015	486	1 991	1 440	509	39	3
23.	Łomżyńskie	1 627	43	516	890	179	240	97	110	32	1
24.	Łódzkie	1 726	51	675	376	625	332	140	172	17	3
25.	Nowosądeckie	2 168	104	757	837	470	501	198	268	33	2
26.	Olsztyńskie	46 675	519	3 848	11 327	30 980	3 018	1 416	1 114	422	66
27.	Opolskie	13 591	496	3 268	8 217	1 609	2 462	1 247	849	363	3
28.	Ostrołęckie	827	24	398	406	-	183	73	94	16	-
29.	Piłskie	49 980	161	3 604	18 347	27 867	1 849	380	725	683	61
30.	Piotrkowskie	5 906	705	2 506	1 435	1 262	2 445	1 380	1 000	58	7
31.	Płockie	6 152	196	1 141	2 425	2 390	862	447	299	104	12
32.	Poznańskie	20 706	223	3 860	10 413	6 210	2 021	674	869	448	30
33.	Przemyskie	6 824	349	1 045	2 895	2 535	1 516	993	403	112	8
34.	Radomskie	4 693	454	1 729	1 262	1 248	1 799	1 035	699	58	7
35.	Rzeszowskie	1 933	609	832	491	-	1 881	1 513	344	24	-
36.	Siedleckie	4 240	412	1 362	1 285	1 183	1 532	942	544	41	5
37.	Sieradzkie	3 228	173	1 149	1 234	673	829	391	378	55	5
38.	Skierniewickie	6 404	276	1 772	1 590	2 767	1 255	600	588	57	10
39.	Ślupskie	18 425	188	1 736	7 348	9 154	1 236	455	500	256	25
40.	Suwałskie	30 883	214	2 803	10 406	17 459	1 625	531	645	404	45
41.	Szczecińskie	31 262	619	1 937	9 134	19 572	4 087	3 086	613	327	61
42.	Tarnobrzeskie	2 193	206	692	942	353	767	476	245	44	2
43.	Tarnowskie	1 336	211	563	562	-	690	452	220	18	-
44.	Toruńskie	11 144	137	1 938	4 828	4 241	1 054	380	421	236	17
45.	Wałbrzyskie	7 999	38	963	4 390	2 607	510	114	206	179	11
46.	Włocławskie	3 235	32	1 086	1 320	796	355	68	228	56	3
47.	Wrocławskie	22 206	472	1 891	7 907	11 937	2 135	1 181	601	311	42
48.	Zamojskie	6 608	676	2 230	1 241	2 461	2 887	1 951	872	57	7
49.	Zielonogórskie	16 862	452	1 843	5 562	9 006	1 908	1 099	567	217	25
RAZEM		554 725	14 084	82 347	194 976	263 319	68 392	35 606	24 261	7 805	720

* Bez gruntów pod budynkami (również mieszkalnymi), wyodrębnionymi obiektami, wodami itp.

Tabela A.8

Ceny sprzedaży gruntów* Zasobu WRSP
wg grup obszarowych i województw
(w zł/ha)

Lp.	Województwo	W 1996					W 1997				
		średnio	w tym w grupie obszarowej				średnio	w tym w grupie obszarowej			
			do 1,00	1,01 - 9,99	10,00 - 99,99	100,00 i więcej		do 1,00	1,01 - 9,99	10,00 - 99,99	100,00 i więcej
1.	Warszawskie	17 020	16 225	14 163	18 960	-	14 027	18 976	21 603	10 726	-
2.	Białkopodlaskie	935	1 334	826	1 007	-	1 163	1 660	1 063	1 216	-
3.	Białostockie	1 015	1 276	1 219	906	985	1 100	1 626	971	1 114	1 342
4.	Bielskie	6 392	9 459	5 718	3 684	-	8 330	9 068	2 958	14 428	-
5.	Bydgoskie	1 885	1 772	1 328	1 695	2 266	2 690	5 598	3 970	3 179	2 313
6.	Chelmskie	901	1 176	988	809	719	1 278	1 445	1 302	912	1 625
7.	Ciechanowskie	1 914	1 177	1 478	2 465	682	3 230	1 744	2 044	3 893	3 395
8.	Częstochowskie	1 209	1 679	1 225	926	-	1 824	2 467	1 981	1 504	-
9.	Elbląskie	2 045	1 636	2 443	1 885	2 088	2 572	3 335	3 416	3 012	2 285
10.	Gdańskie	1 925	5 481	2 465	1 809	1 872	2 536	4 931	3 149	3 078	2 311
11.	Gorzowskie	1 547	2 311	1 285	1 492	1 600	1 591	3 089	1 595	1 867	1 124
12.	Jelcnogórskie	1 234	1 569	1 257	1 072	1 580	2 519	2 045	1 651	1 678	4 022
13.	Kaliskie	2 004	2 678	1 893	1 931	2 245	2 803	3 058	3 215	2 417	3 039
14.	Katowickie	4 126	7 253	3 622	4 053	-	8 398	14 639	22 815	4 533	-
15.	Kieleckie	1 148	1 621	1 144	960	1 259	2 070	3 038	1 551	2 260	-
16.	Konińskie	1 282	1 578	1 057	789	2 095	2 790	3 675	2 433	3 285	-
17.	Koszalińskie	1 151	1 781	957	997	1 184	1 249	1 719	2 205	1 373	1 123
18.	Krakowskie	3 834	8 792	5 754	4 112	2 151	9 297	7 212	17 128	5 779	-
19.	Krośnieńskie	1 021	2 013	1 131	715	1 323	1 407	1 995	1 556	1 246	1 542
20.	Legnickie	1 966	1 421	1 579	1 929	2 106	3 110	1 865	1 994	2 911	3 274
21.	Leszczyńskie	2 645	5 690	1 213	2 882	-	3 158	2 074	2 826	2 595	4 279
22.	Lubelskie	2 084	1 334	1 239	2 589	3 644	2 887	2 058	1 865	3 848	-
23.	Łomżyńskie	3 440	2 272	5 067	2 598	-	6 069	11 259	2 371	-	-
24.	Łódzkie	2 056	5 205	1 683	1 743	2 126	5 997	5 419	6 500	3 871	-
25.	Nowosądeckie	2 077	5 315	1 948	1 944	-	1 887	5 585	2 268	979	1 261
26.	Olsztyńskie	1 448	2 307	1 385	1 616	1 396	1 981	3 993	1 831	2 007	1 963
27.	Opolskie	3 070	2 577	2 308	2 583	4 921	3 086	4 738	2 262	3 260	-
28.	Ostrolęckie	2 023	2 719	1 345	2 861	-	1 984	1 214	2 152	1 901	-
29.	Piłskie	2 100	4 540	2 086	2 436	1 989	2 663	3 402	2 225	2 390	2 807
30.	Piotrkowskie	1 139	1 239	1 117	1 258	542	1 422	1 472	1 409	1 548	999
31.	Płockie	1 877	2 351	1 711	2 470	1 748	2 936	2 459	2 252	2 832	3 054
32.	Poznańskie	2 801	2 631	2 830	3 218	2 115	5 381	3 491	3 040	8 216	3 727
33.	Przemyskie	1 466	2 394	1 328	1 241	1 641	1 361	2 069	1 867	1 962	724
34.	Radomskie	1 569	1 082	1 267	1 760	2 151	2 472	1 305	1 641	3 781	3 594
35.	Rzeszowskie	1 602	1 406	2 312	1 067	-	2 059	2 694	2 050	1 265	-
36.	Siedleckie	1 413	1 223	937	1 697	1 776	1 685	1 316	1 244	2 083	-
37.	Sieradzkie	1 642	1 930	1 429	1 607	1 837	2 173	2 293	1 625	3 008	2 031
38.	Skierniewickie	1 782	1 841	1 966	1 681	1 713	2 245	2 294	2 885	2 330	1 881
39.	Słupskie	1 333	1 256	1 016	1 214	1 550	2 040	7 159	1 813	1 572	2 320
40.	Suwalskie	1 074	5 603	1 433	1 032	1 045	1 558	5 104	2 554	1 633	1 127
41.	Szczecińskie	3 231	3 782	5 700	3 344	3 058	3 556	21 822	5 329	4 894	2 473
42.	Tarnobrzskie	1 699	1 500	1 550	2 000	-	3 773	5 203	2 363	4 290	-
43.	Tarnowskie	1 851	1 414	2 126	1 611	-	3 926	2 531	1 842	6 600	-
44.	Toruńskie	2 173	2 097	1 491	1 956	2 388	3 135	3 133	3 238	3 297	2 997
45.	Wałbrzyskie	2 485	2 618	2 342	2 192	2 858	3 165	3 184	2 810	3 043	3 572
46.	Włocławskie	1 501	1 722	959	1 141	2 437	3 861	6 965	4 134	6 227	1 756
47.	Wrocławskie	2 830	2 157	2 222	2 409	3 129	2 931	3 071	2 789	3 262	2 746
48.	Zamojskie	3 793	1 345	2 733	6 655	3 228	3 547	1 800	2 308	4 021	4 944
49.	Zielonogórskie	1 239	1 874	1 301	1 372	1 087	1 817	2 285	1 709	2 757	1 597
ŚREDNIO		1 874	2 236	1 845	1 934	1 834	2 444	3 325	2 472	2 673	2 267

* Bez gruntów pod budynkami (również mieszkalnymi), wyodrębnionymi obiektami, wodami itp.

Tabela A.9

Grunty wydzielone z Zasobu WRSP
(w ha)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Do 31.12.1997			1996			1997		
		ogółem	w tym z		razem	w tym z		razem	w tym z	
			ppgr	PFZ		ppgr	PFZ		ppgr	PFZ
1.	Warszawa	187 284	186 034	987	24 914	24 700	187	9 396	9 193	170
2.	Bydgoszcz	261 659	231 159	16 888	24 452	20 038	1 829	16 520	11 502	3 019
3.	Elbląg	219 900	216 225	2 921	20 414	18 824	1 569	14 795	13 740	622
4.	Gorzów	179 748	161 517	15 080	27 935	25 734	1 047	7 010	6 049	751
5.	Koszalin	453 685	424 126	20 799	54 120	46 540	5 467	27 817	20 388	4 117
6.	Lublin	114 686	78 374	36 312	11 742	5 485	6 257	6 357	2 749	3 608
7.	Łódź	48 950	40 487	8 107	1 880	138	1 742	4 517	334	4 165
8.	Olsztyn	339 824	304 610	30 403	23 554	21 735	1 607	14 280	11 887	709
9.	Opole	177 601	165 730	11 871	15 036	12 087	2 949	2 106	2 106	-
10.	Piła	179 689	172 113	4 627	16 299	13 418	908	5 990	4 856	666
11.	Poznań	228 704	218 859	9 260	17 670	17 087	521	5 649	4 572	1 077
12.	Rzeszów	113 671	95 550	13 170	19 210	15 551	2 034	6 389	4 580	1 314
13.	Suwałki	304 267	257 376	32 172	30 866	22 831	4 807	22 635	17 443	3 531
14.	Szczecin	338 614	311 611	18 292	45 951	37 506	5 173	21 157	14 892	3 169
15.	Wrocław	336 408	303 054	26 597	46 366	36 313	5 681	18 437	12 858	4 220
16.	Zielona Góra	148 567	124 884	22 497	30 323	28 365	1 951	16 826	15 562	1 027
RAZEM		3 633 257	3 291 709	269 983	410 732	346 352	43 729	199 881	152 711	32 165

Tabela A.10

Grunty Zasobu WRSP w dzierżawie*
wg grup obszarowych
(stan na 31.12.1997 r.)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	razem	Powierzchnia gruntów w ha											
			w tym w grupie obszarowej										500,00 - 999,99	1 000,00 i więcej
			do 1,00	1,01 - 1,99	2,00 - 4,99	5,00 - 9,99	10,00 - 19,99	20,00 - 49,99	50,00 - 99,99	100,00 - 499,99	500,00 - 999,99	1 000,00 i więcej		
1.	Warszawa	170 634	74	105	123	135	195	512	990	6 586	26 545	135 369		
2.	Bydgoszcz	188 614	1 440	1 250	4 002	4 348	6 051	6 869	3 770	36 859	78 797	45 228		
3.	Elbląg	173 276	243	331	1 643	3 769	5 421	9 796	10 552	58 635	56 127	26 758		
4.	Gorzów	150 583	2 946	2 040	2 923	2 337	3 332	7 125	6 082	28 575	43 813	51 410		
5.	Koszalin	350 051	1 837	2 860	6 331	7 864	11 329	24 701	32 415	116 401	82 870	63 443		
6.	Lublin	84 819	5 735	10 815	7 167	2 097	1 873	4 182	5 391	18 389	21 827	7 343		
7.	Łódź	38 245	1 224	827	2 286	1 771	1 447	1 831	2 303	22 577	2 721	1 258		
8.	Olsztyn	261 668	1 172	2 909	6 663	7 618	6 985	12 240	11 740	76 971	71 100	64 270		
9.	Opole	165 738	3 265	2 626	2 351	2 144	2 726	4 711	5 215	33 216	56 437	53 047		
10.	Piła	89 423	375	426	436	1 144	3 378	5 078	5 680	25 750	31 181	15 975		
11.	Poznań	196 287	1 458	1 560	1 616	2 140	1 397	3 214	3 241	48 929	38 676	94 057		
12.	Rzeszów	84 561	5 998	3 662	2 958	2 708	3 293	7 242	6 251	41 508	8 692	2 249		
13.	Suwałki	234 260	2 233	2 956	8 069	10 688	12 438	19 335	27 227	42 238	27 359	81 716		
14.	Szczecin	270 065	1 480	1 865	4 368	5 348	7 313	15 642	29 500	55 375	111 028	38 147		
15.	Wrocław	305 393	5 459	4 449	7 892	7 851	12 953	24 996	18 094	95 579	78 286	49 834		
16.	Zielona Góra	125 887	5 754	3 966	5 611	3 347	3 483	6 945	5 876	31 805	32 368	26 732		
	RAZEM	2 889 504	40 694	42 647	64 437	65 310	83 614	154 420	174 327	739 392	767 826	756 836		

* Grunty wydzielone pomniejszone o grunty, które "powróciły" z dzierżawy w wyniku wygaśnięcia lub rozwiązania umowy jak również wyłączenia części gruntów

Tabela A.11

Grunty wydzierżawione* z Zasobu WRSP
wg grup obszarowych i województw
(do 31.12.1997)

Lp.	Województwo	Powierzchnia gruntów w ha					Liczba umów				
		razem	w tym w grupie obszarowej				razem	w tym w grupie obszarowej			
			do 1,00	1,01 - 9,99	10,00 - 99,99	100,00 i więcej		do 1,00	1,01 - 9,99	10,00 - 99,99	100,00 i więcej
1.	Warszawskie	5 971	306	819	1 957	2 889	950	594	291	55	10
2.	Białkopodlaskie	25 157	596	3 585	3 366	17 610	2 706	1 134	1 426	117	29
3.	Białostockie	43 900	878	5 727	7 915	29 380	4 197	1 789	2 081	246	81
4.	Bielskie	4 262	415	295	202	3 350	705	499	192	8	6
5.	Bydgoskie	154 055	1 595	12 533	25 971	113 956	8 806	3 942	3 556	1 116	192
6.	Chelmskie	42 244	1 516	11 372	4 199	25 156	8 769	2 686	5 895	143	45
7.	Ciechanowskie	46 582	793	6 242	7 857	31 690	3 599	1 275	1 980	271	73
8.	Częstochowskie	18 800	1 518	3 114	1 724	12 444	4 036	2 389	1 553	58	36
9.	Elbląskie	166 995	212	5 957	23 382	137 444	2 914	461	1 266	936	251
10.	Gdańskie	59 915	29	422	2 056	57 409	332	50	99	63	120
11.	Gorzowskie	183 047	3 080	10 360	20 118	149 489	10 715	6 168	3 665	651	231
12.	Jeleniogórskie	61 090	1 863	7 238	17 968	34 021	7 738	4 452	2 565	604	117
13.	Kaliskie	36 395	301	915	1 383	33 796	1 302	780	411	45	66
14.	Katowickie	41 193	722	801	4 816	34 853	1 900	1 380	290	137	93
15.	Kielce	19 249	1 773	4 181	4 447	8 849	4 728	2 724	1 804	165	35
16.	Konińskie	21 289	182	1 122	1 533	18 453	882	374	411	61	36
17.	Koszalińskie	238 834	2 616	13 623	33 624	188 971	10 120	4 534	4 170	1 082	334
18.	Krakowskie	6 758	265	356	684	5 454	695	485	171	26	13
19.	Krośnieńskie	22 870	765	1 274	4 389	16 442	2 378	1 746	423	148	61
20.	Legnickie	102 093	2 278	5 523	15 190	79 103	6 901	4 400	1 774	566	161
21.	Leszczyńskie	74 446	406	1 547	3 978	68 515	1 897	1 005	679	127	86
22.	Lubelskie	10 340	1 402	1 567	2 523	4 848	3 141	2 159	895	68	19
23.	Łomżyńskie	13 054	9	6 233	3 171	3 641	1 001	15	778	199	9
24.	Łódzkie	5 192	47	539	632	3 974	299	90	156	34	19
25.	Nowosądeckie	4 501	177	735	777	2 812	551	282	230	27	12
26.	Olsztyńskie	296 141	804	16 835	42 732	235 770	10 196	2 556	5 506	1 682	452
27.	Opolskie	114 918	1 126	2 998	6 373	104 421	3 972	2 307	1 322	221	122
28.	Ostrołęckie	5 918	131	1 272	308	4 206	665	247	391	11	16
29.	Piłskie	181 026	1 015	10 120	23 764	146 128	5 745	1 992	2 504	830	419
30.	Piotrkowskie	10 970	500	2 007	1 444	7 019	1 882	968	821	60	33
31.	Płockie	23 801	237	1 720	4 305	17 540	1 056	369	492	141	54
32.	Poznańskie	127 343	152	1 096	3 471	122 624	1 176	463	462	111	140
33.	Przemyskie	39 762	1 805	2 468	8 253	27 236	4 425	2 996	1 085	252	92
34.	Radomskie	11 765	1 284	2 944	1 366	6 171	3 586	1 922	1 604	34	26
35.	Rzeszowskie	11 947	1 077	1 641	4 440	4 789	2 834	2 024	624	163	23
36.	Siedleckie	9 442	550	1 942	1 385	5 564	2 052	881	1 112	32	27
37.	Sieradzkie	7 585	153	1 098	1 267	5 068	750	291	419	25	15
38.	Skiermiewickie	9 463	89	634	895	7 844	355	122	172	35	26
39.	Ślupskie	194 945	1 116	10 110	37 098	146 620	7 698	2 409	3 672	1 244	373
40.	Suwańskie	161 874	276	8 896	38 104	114 599	4 261	666	1 946	1 418	231
41.	Szczecińskie	315 069	2 087	14 573	44 823	253 586	12 103	5 301	4 733	1 553	516
42.	Tarnobrzskie	12 191	554	1 000	1 320	9 317	1 504	964	470	30	40
43.	Tarnowskie	6 706	716	957	782	4 251	1 820	1 311	468	24	17
44.	Toruńskie	56 264	584	3 381	5 356	46 942	2 952	1 627	993	226	106
45.	Wałbrzyskie	52 211	49	1 235	7 275	43 652	725	124	285	242	74
46.	Wrocławskie	23 607	346	4 771	4 164	14 326	2 209	800	1 151	226	32
47.	Wrocławskie	138 316	1 660	6 808	21 223	108 624	7 031	3 732	2 325	724	250
48.	Zamojskie	24 438	1 556	2 119	2 019	18 744	3 653	2 398	1 161	60	34
49.	Zielonogórskie	150 040	5 197	15 773	21 341	107 729	18 215	10 980	6 288	720	227
RAZEM		3 393 976	46 809	222 475	477 373	2 647 318	192 127	92 863	76 767	17 017	5 480

* Bez gruntów pod budynkami (również mieszkalnymi), wyodrębnionymi obiektami, wodami itp.

Tabela A.12

Czynsz za grunty* wydierżawione z Zasobu WRSP
wg grup obszarowych i województw
(w dt pszenicy/ha)

Lp.	Województwo	1996					1997				
		średnio	w tym w grupie obszarowej				średnio	w tym w grupie obszarowej			
			do 1,00	1,01 - 9,99	10,00 - 99,99	100,00 i więcej		do 1,00	1,01 - 9,99	10,00 - 99,99	100,00 i więcej
1.	Warszawskie	5,3	0,6	2,9	8,5	-	3,3	0,8	3,2	3,7	-
2.	Białkopodlaskie	1,0	0,7	0,6	1,8	1,4	0,7	0,8	0,8	1,0	0,6
3.	Białostockie	0,6	0,7	0,6	0,4	0,6	0,4	0,5	0,5	0,5	0,3
4.	Bielskie	5,2	1,0	1,1	5,0	8,7	1,9	-	3,4	1,7	-
5.	Bydgoskie	3,0	1,9	1,8	2,5	3,8	2,6	1,6	1,9	2,3	3,7
6.	Chełmskie	0,9	0,8	0,8	0,7	0,9	0,8	1,1	1,0	0,7	0,6
7.	Ciechanowskie	0,9	0,6	0,5	1,4	1,0	2,9	1,3	0,6	2,0	3,4
8.	Częstochowskie	1,6	0,7	0,9	2,5	2,6	4,5	1,5	1,0	5,5	-
9.	Elbląskie	2,1	2,0	1,6	2,1	2,2	2,2	1,8	2,1	1,9	2,4
10.	Gdańskie	2,5	-	1,0	0,6	2,5	1,5	1,6	1,5	3,3	1,3
11.	Gorzowskie	1,5	1,1	1,7	1,1	1,6	1,5	1,4	1,0	1,4	1,6
12.	Jeleniogórskie	1,6	1,1	1,2	1,3	2,1	1,0	1,2	1,2	1,2	0,8
13.	Kaliskie	2,1	0,6	1,7	1,2	2,1	2,1	0,5	0,8	1,5	2,6
14.	Katowickie	2,6	1,0	2,6	2,1	2,7	4,0	-	2,7	4,5	3,9
15.	Kieleckie	0,9	0,6	0,8	0,9	1,1	0,7	0,7	0,8	0,4	1,0
16.	Konińskie	1,0	0,4	0,5	1,6	-	1,2	-	-	1,2	-
17.	Koszalińskie	1,2	0,9	0,8	1,0	1,4	1,1	1,2	0,9	0,8	1,3
18.	Krakowskie	3,9	1,3	1,3	2,3	4,4	-	-	-	-	-
19.	Krośnieńskie	0,7	0,9	1,3	0,7	0,7	0,9	0,9	0,9	0,7	1,8
20.	Legnickie	2,9	1,3	1,8	2,0	3,2	4,3	1,2	2,8	3,2	6,9
21.	Leszczyńskie	1,7	0,3	0,8	0,8	1,7	2,4	1,2	2,0	7,5	2,4
22.	Lubelskie	1,6	1,4	1,0	1,0	1,8	2,4	1,0	0,8	3,4	-
23.	Łomżyńskie	2,1	1,8	2,5	2,6	1,5	2,0	-	1,6	2,4	2,2
24.	Łódzkie	2,8	0,8	1,9	3,6	-	1,1	1,5	1,0	-	-
25.	Nowosądeckie	1,4	0,9	1,6	1,3	1,4	1,7	0,5	2,5	1,3	-
26.	Olsztyńskie	1,5	0,9	1,2	1,5	1,5	1,7	1,2	1,5	1,4	1,8
27.	Opolskie	3,1	1,7	1,8	2,6	3,3	2,4	1,2	1,4	1,0	3,1
28.	Ostrołęckie	2,1	0,5	0,4	-	3,1	1,6	0,5	0,4	-	1,8
29.	Piłskie	1,4	0,8	0,9	1,3	1,5	1,1	1,0	0,9	1,0	1,2
30.	Piotrkowskie	1,6	0,7	1,3	1,4	2,3	0,6	0,5	0,5	0,8	0,6
31.	Płockie	1,3	1,8	1,3	1,1	-	2,4	0,9	0,6	1,0	3,4
32.	Poznańskie	3,0	3,4	1,5	1,1	3,1	2,0	-	1,8	1,3	2,2
33.	Przemyskie	1,5	0,4	1,1	0,9	1,8	1,9	1,3	1,3	1,3	2,3
34.	Radomskie	1,4	0,6	0,6	0,9	1,7	0,7	0,6	0,6	2,3	-
35.	Rzeszowskie	1,3	0,9	1,7	1,2	1,5	2,3	1,1	1,6	3,5	-
36.	Siedleckie	1,1	0,4	0,4	0,9	1,3	1,5	0,8	1,0	2,1	1,1
37.	Sieradzkie	1,4	3,0	2,6	1,1	-	0,9	0,9	0,7	0,4	2,5
38.	Skierniewickie	3,0	1,4	0,7	1,1	4,6	5,3	1,4	0,6	2,2	8,0
39.	Ślupskie	1,3	0,9	0,9	1,4	1,3	1,2	1,1	0,9	1,3	1,3
40.	Suwalskie	0,8	1,3	1,0	0,8	0,8	1,0	1,3	0,9	1,0	1,1
41.	Szczecińskie	1,9	2,8	1,6	1,5	2,1	2,2	3,2	3,3	1,7	2,2
42.	Tarnobrzесьkie	1,2	2,1	2,5	3,2	0,9	2,7	1,1	2,0	5,0	-
43.	Tarnowskie	0,9	0,9	0,9	0,5	-	1,8	0,8	0,9	2,3	2,7
44.	Toruńskie	2,9	1,9	1,5	2,3	3,7	4,5	1,7	1,1	2,1	5,3
45.	Wałbrzyskie	1,8	3,7	2,8	2,3	1,7	2,7	0,9	1,0	2,0	2,9
46.	Włocławskie	4,4	2,7	2,6	4,1	6,2	2,6	1,4	2,1	3,9	1,2
47.	Wrocławskie	3,1	2,3	1,3	2,1	4,2	2,1	1,4	2,0	2,1	2,6
48.	Zamojskie	2,0	1,4	1,5	4,1	-	1,5	1,7	1,7	1,4	1,1
49.	Zielonogórskie	1,5	1,1	0,9	1,2	1,5	1,6	1,0	1,1	1,1	1,8
ŚREDNIO		1,8	1,2	1,3	1,6	1,9	1,8	1,2	1,4	1,5	2,1

* Bez gruntów pod budynkami (również mieszkalnymi), wyodrębnionymi obiektami, wodami itp.

Tabela A.13

Liczba mieszkań przejętych do Zasobu WRSP i ich zagospodarowanie

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Przejęte				Sprzedane				Prze- zane nieod- płatnie*	Pozosta- jące w Zasobie**
		do 31.12.1997	w tym		% <u>1997</u> 1996	do 31.12.1997	w tym		% <u>1997</u> 1996		
			1996	1997			1996	1997			
1.	Warszawa	5 468	-	25	x	2 511	4 630	408	8,8	1 502	1 455
2.	Bydgoszcz	26 568	115	4	x	16 527	4 062	2 280	56,1	2	10 039
3.	Elbląg	26 654	157	33	21,0	19 001	1 680	1 154	68,7	143	7 510
4.	Gorzów	14 840	-	66	x	10 241	1 197	629	52,5	155	4 444
5.	Koszalin	33 794	-	-	x	27 802	3 118	1 935	62,1	77	5 916
6.	Lublin	11 455	60	1	1,7	8 800	390	889	227,9	56	2 599
7.	Łódź	7 412	-	-	-	4 866	609	430	70,6	75	2 471
8.	Olsztyn	28 363	22	50	227,3	20 424	2 208	1 579	71,5	224	7 715
9.	Opole	24 319	-	691	x	13 516	2 452	2 380	97,1	9	10 794
10.	Piła	13 313	111	2	1,8	10 039	1 768	943	53,3	22	3 252
11.	Poznań	40 995	3	-	-	20 000	3 517	3 215	91,4	28	20 967
12.	Rzeszów	9 864	210	47	22,4	8 480	910	638	70,1	80	1 276
13.	Suwałki	14 016	-	-	-	10 580	756	539	71,3	6	3 430
14.	Szczecin	25 432	-	-	-	21 122	2 285	1 615	70,7	61	4 249
15.	Wrocław	37 136	6	29	483,3	25 454	3 230	2 889	89,4	717	11 085
16.	Zielona Góra	12 378	-	-	x	9 622	873	527	60,4	32	2 724
RAZEM		332 007	684	948	138,6	228 985	33 685	22 050	65,5	3 189	99 926

* W tym 1 564 mieszkania wniesiono do spółek jako aport

** Po uwzględnieniu adaptacji pomieszczeń na mieszkania oraz połączenia lub likwidacji lokali

Tabela A.14

Zagospodarowanie gruntów Zasobu WRSP
(w ha)

Grunty Zasobu WRSP według stanu na 31.12.1997														
Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Grunty przejęte do Zasobu WRSP	Grunty			razem	przekazane w			z tego			do rozdysponowania	
			sprzedane	przekazane nieodpłatnie	wniesione do spółek jako aport		dzierzawę	admini- strowanie*	zarząd i wieczyste użytkowanie	użytkowanie Agencji Budowy i Eksploatacji Autostrad	razem	gminom	w tym powierzone do rozdysponowania innym podmiotom zewnętrznym	
1.	Warszawa	191 789	4 966	845	5 694	180 284	170 634	4 469	2 311	-	2 870	-	-	
2.	Bydgoszcz	280 155	32 485	15 337	128	232 205	188 614	13 321	10 721	-	19 549	-	-	
3.	Elbląg	311 916	77 440	5 767	57	228 652	173 276	5 959	2 737	-	46 680	8 513	3 665	
4.	Gorzów	222 605	14 423	3 128	-	205 054	150 583	12 740	5 235	4	36 492	12 175	-	
5.	Koszalin	498 028	56 299	12 456	138	429 135	350 051	18 213	4 537	-	56 334	-	-	
6.	Lublin	208 438	35 556	3 367	-	169 515	84 819	27 768	6 025	-	50 903	41 590	-	
7.	Łódź	85 831	23 645	918	106	61 162	38 245	-	3 936	-	18 981	14 596	349	
8.	Olsztyn	457 324	55 043	12 522	42	389 717	261 668	39 117	13 766	-	75 166	15 918	4 113	
9.	Opole	260 977	22 023	2 042	81	236 831	165 738	27 704	7 917	-	35 472	14 221	20 417	
10.	Piła	175 086	52 179	8 444	-	114 463	89 423	3 662	122	-	21 256	4 979	-	
11.	Poznań	344 095	36 577	15 415	2 695	289 408	196 287	58 797	8 619	32	25 673	7 608	615	
12.	Rzeszów	197 041	30 025	7 576	62	159 378	84 561	7 873	11 778	-	55 166	30 306	712	
13.	Suwałki	348 516	40 877	5 760	-	301 879	234 260	3 510	4 775	-	59 334	28 284	-	
14.	Szczecin	370 741	36 352	7 266	14	327 109	270 065	6 046	6 302	-	44 696	-	-	
15.	Wrocław	432 114	46 220	3 873	291	381 730	305 393	10 656	17 009	-	48 672	20 769	7 804	
16.	Zielona Góra	207 115	17 204	2 043	-	187 868	125 887	8 648	1 015	-	52 318	10 027	-	
RAZEM		4 591 771	581 314	106 759	9 308	3 894 390	2 889 504	248 483	106 805	36	649 562	208 986	37 675	

* zgodnie z art. 25 ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa

Tabela A.15

Grunty Zasobu WRSP pozostające do rozdysponowania oraz proponowane
kierunki ich zagospodarowania według stanu na 31.12.1997 r.

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Powierzchnia gruntów pozostających do zagospodarowania					Kierunki zagospodarowania gruntów do rozdysponowania					
		ogółem	użytkowane dotychczas rolniczo	w tym			na cele rolnicze	na cele nierolnicze			grunty nie nadające się do zagospo- darowania	
				nieużytki	odłóg	inne grunty nie nadające się do produkcji rolnej		pod zalesienia i zadrze- wienia	przekazane pod budownictwo i działalność usługową	inne cele (rekreacja, ochrona przyrody itp.)		
1.	Warszawa	2 870	845	155	1 167	703	1 429	320	202	108	778	33
2.	Bydgoszcz	19 549	12 794	1 609	-	5 146	12 443	990	1 294	79	-	4 743
3.	Elbląg	46 680	36 615	1 640	5 829	2 596	36 307	6 070	513	436	-	3 354
4.	Gorzów	36 492	13 488	2 623	14 300	6 081	9 200	4 460	258	930	-	21 644
5.	Koszalin	56 334	3 061	3 230	37 151	12 892	19 766	22 620	930	740	4 090	8 188
6.	Lublin	50 903	24 930	1 165	19 017	5 791	15 692	5 586	458	1 540	18 538	9 089
7.	Łódź	18 981	13 179	288	4 754	760	13 870	1 226	286	57	3 067	475
8.	Olsztyn	75 166	14 698	4 128	46 216	10 124	40 100	2 640	130	515	25 882	5 899
9.	Opole	35 472	24 225	476	9 505	1 266	26 297	5 613	167	872	1 402	1 121
10.	Piła	21 256	11 931	818	4 800	3 707	14 049	1 300	100	100	2 350	3 357
11.	Poznań	25 673	19 098	1 645	-	4 930	19 270	1 295	200	99	-	4 809
12.	Rzeszów	55 166	37 200	527	7 375	10 064	33 770	3 010	70	170	-	18 146
13.	Suwałki	59 334	9 546	2 421	40 404	6 963	24 721	6 000	36	1 737	15 170	11 670
14.	Szczecin	44 696	20 210	3 218	13 803	7 465	24 846	7 801	1 314	2 438	5 651	2 646
15.	Wrocław	48 672	15 673	2 170	26 229	4 600	26 148	14 250	1 005	625	1 450	5 194
16.	Zielona Góra	52 318	27 365	659	18 298	5 996	28 442	2 500	886	149	17 354	2 987
RAZEM		649 562	284 858	26 772	248 848	89 084	346 350	85 681	7 849	10 595	95 732	103 355

Uwaga: w stosunku do danych na dzień 31.12.1996 r. nastąpił wzrost powierzchni odlogów o około 95 tys. ha.
Wzrost ten nastąpił w wyniku:

- 1) powrotu gruntów odlogowanych z dzierżaw,
- 2) przejścia do Zasobu gruntów odlogowanych z PFZ,
- 3) zaliczenia do odlogów użytków zielonych, okresowo zalewanych, od wielu lat nie użytkowanych rolniczo.

Tabela A.16

Rozdysponowanie gruntów Zasobu WRSP znajdujących się w granicach parków narodowych, rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych
(stan na 31.12.1997, w ha)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Grunt Zasobu WRSP w parkach narodowych					Grunt Zasobu WRSP w rezerwatach przyrody					Grunt Zasobu WRSP - użytki ekologiczne			
		ogółem	admini- strowanie	zarząd parkom naro- dowym	zarząd innym pod- miotom	grunty do rozdyso- nowania	ogółem	dzierzawę	zarząd parkom naro- dowym	zarząd innym pod- miotom	grunty do rozdyso- nowania	ogółem	dzierzawę	admini- strowanie	grunty do rozdyso- nowania
1.	Warszawa	575	-	-	-	-	2 652	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	Bydgoszcz	527	-	527	-	-	2 652	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	Elbląg	-	-	-	-	-	1 797	7	-	-	-	-	-	-	-
4.	Gorzów	328	-	328	-	-	1 148	275	-	580	50	95	-	95	-
5.	Koszalin	1 074	-	1 074	-	-	447	447	-	-	-	-	-	-	-
6.	Lublin	3 135	-	3 135	-	-	329	54	-	-	-	-	-	-	-
7.	Łódź	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8.	Olsztyn	-	-	-	-	-	1 553	1 313	-	153	87	586	557	-	9
9.	Opole	-	-	-	-	-	0	-	-	-	0	-	-	-	-
10.	Piła	-	-	-	-	-	4	4	-	-	-	8	8	-	-
11.	Poznań	935	103	830	2	-	30	-	-	-	-	110	10	100	-
12.	Rzeszów	4 080	-	3 130	-	950	395	301	-	3	11	101	-	24	-
13.	Suwałki	1 043	-	517	-	46	100	-	47	53	-	547	547	-	-
14.	Szczecin	173	-	173	-	-	13	-	-	13	-	6 749	6 013	-	13
15.	Wrocław	38	-	38	-	-	4 335	-	-	4 335	-	129	124	-	5
16.	Zielona Góra	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
RAZEM		11 908	103	9 752	2	996	12 804	5 053	47	5 137	148	8 325	7 259	219	27

Tabela A.17

Zagospodarowanie jezior i stawów przejętych do Zasobu WRSP*
(stan na 31.12.1997, w ha)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Powierzchnia jezior						Powierzchnia stawów							
		prze- jętych do Zasobu WRSP	sprze- danych	prze- kazanych nieod- płatnie	przekazanych w			prze- jętych do Zasobu WRSP	sprze- danych	prze- kazanych nieod- płatnie	przekazanych w				
					dzier- żawę	admini- strowanie	zarząd i wieczyste użytko- wanie				dzier- żawę	admini- strowanie	zarząd i wieczyste użytko- wanie		
1.	Warszawa	-	-	-	-	-	-	704	-	-	-	704	-	-	-
2.	Bydgoszcz	32 316	57	558	31 610	-	-	858	83	-	-	517	-	-	259
3.	Elbląg	17 251	382	5	11 537	4 912	415	120	-	-	-	59	61	-	-
4.	Gorzów	11 381	6	14	4 033	7 328	-	1 050	-	-	-	169	881	-	-
5.	Koszalin	34 551	105	-	34 314	9	123	374	1	-	-	276	97	-	-
6.	Lublin	1 173	-	-	-	1 173	-	7 762	441	23	2 065	5 233	-	-	-
7.	Łódź	-	-	-	-	-	-	1 700	382	-	1 283	-	-	-	-
8.	Olsztyn	45 822	-	-	32 703	6 722	5 599	987	-	-	839	63	37	-	35
9.	Opole	-	-	-	-	-	-	5 213	246	2	4 965	-	-	-	48
10.	Piła	8 624	225	630	7 299	461	9	1 105	711	-	197	197	-	-	-
11.	Poznań	14 856	-	49	226	14 581	-	2 869	7	-	12	2 850	-	-	-
12.	Rzeszów	-	-	-	-	-	-	7 383	41	85	5 079	2 175	3	-	-
13.	Suwałki	60 881	-	-	60 843	-	-	809	5	-	795	-	-	-	9
14.	Szczecin	15 284	3	-	14 888	-	186	1 080	-	-	1 059	-	-	-	21
15.	Wrocław	-	-	-	-	-	-	7 790	-	-	1 508	-	6 282	-	-
16.	Zielona Góra	6 072	-	117	895	4 818	-	741	11	-	227	466	-	-	37
RAZEM		248 211	778	1 373	198 348	40 004	6 332	40 545	1 928	110	19 754	12 023	6 322	-	409

* Dotyczy jezior i stawów przejętych z b. pgryb.

Tabela A.18

Zagospodarowanie obiektów rolno-przemysłowych, usługowych i zabytków Zasobu WRSP

Wyszczególnienie	Przejęto do Zasobu WRSP	Rozdysponowano			Obiekty w Zasobie WRSP według stanu na 31.12.1997				
		ogółem	w tym		razem	z tego			do rozdysponowania
			sprzedano	wniesiono do jednorodnych osobowych spółek		dzierżawę	przekazane w administrowanie	zarząd i wieczyste użytkowanie	
Gorzelnie, winiarnie, browary	857	207	141	62	650	585	59	-	6
Masarnie i rzeźnie	269	76	60	13	193	155	29	1	8
Mleczarnie	12	7	2	2	5	5	-	-	-
Przetwórnictwo owoców i warzyw	15	8	4	2	7	7	-	-	-
Młyny i kaszarnie	31	14	9	4	17	14	3	-	-
Suszarnie zbóż i zielonek	898	162	122	40	736	607	110	2	17
Mieszalnice pasz	716	173	105	66	543	445	78	2	18
Cegielnie	10	5	3	2	5	4	-	-	1
Tartaki	67	21	18	2	46	32	6	-	8
Chłodnie	75	19	10	6	56	37	15	-	4
Hotele i zajazdy	107	62	37	18	45	27	15	1	2
Restauracje i bary	40	12	10	2	28	21	6	-	1
Sklepy	415	285	236	43	130	99	30	-	1
Obiekty socjalne, kulturalne i sportowe	671	431	79	156	240	170	54	-	16
Zespoły dworskie i pałacowo-parkowe	2 107	510	325	150	1 597	1 227	298	9	63

Tabela A.19

Obiekty ujemnie oddziaływujące na środowisko, znajdujące się w Zasobie WRSP
(stan na 31.12.1997)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Rodzaj obiektu (liczba)										Kary za		Oplaty za gospo- darcze korzysta- nie ze środo- wiska	Nakłady na	
		osiedla mieszkaniowe		zakłady rolno-przemysłowe		przemysłowe fermy hodowli zwierząt		kotłownie wymaga- jące moderni- zacji	inne obiekty wymagające modernizacji lub budowy urządzeń ochrony środowiska	przekraczanie norm ochrony środowiska		urządzenia ochrony środowiska				
		z oczyszczal- niami ścieków wymagającymi modernizacji	wymagające budowy oczyszczalni ścieków	z oczyszczal- niami ścieków wymagającymi modernizacji	wymagające budowy oczyszczalni ścieków	ogółem	w tym nie uregulo- wane			ogółem	w tym środki własne					
w tys. zł (za 1997 r.)																
1.	Warszawa	7	7	5	10	-	4	71	21	272	14	1 136	3 056	2 262		
2.	Bydgoszcz	59	45	26	16	8	11	58	20	420	170	367	21 000	19 100		
3.	Elbląg	52	40	-	3	1	2	59	43	86	58	202	2 490	493		
4.	Gorzów	34	18	6	9	1	6	112	4	154	57	1 188	2 738	1 785		
5.	Koszlin	55	10	10	-	1	-	50	-	64	-	246	1 422	162		
6.	Lublin	30	32	1	3	1	1	55	11	97	80	228	1 427	55		
7.	Łódź	14	6	2	3	-	-	25	14	8	-	23	2 406	2 198		
8.	Olsztyn	25	17	9	7	4	4	22	10	55	-	74	3 883	2 043		
9.	Opole	25	24	27	7	4	4	62	13	716	131	377	1 063	628		
10.	Piła	11	6	1	-	-	-	15	7	-	-	897	1 728	1 391		
11.	Poznań	25	151	9	50	2	-	213	78	24	9	1 090	1 131	513		
12.	Rzeszów	25	8	-	1	-	-	11	5	9	-	34	503	131		
13.	Suwałki	25	57	7	1	5	5	24	4	67	1	149	4 057	3 108		
14.	Szczecin	12	18	5	4	3	-	10	11	128	-	52	1 172	1 095		
15.	Wrocław	27	20	5	8	4	4	45	25	207	-	8	1 777	1 257		
16.	Zielona Góra	8	7	1	-	1	-	20	2	77	6	379	669	184		
RAZEM		434	466	114	122	35	41	852	268	2 385	526	6 451	50 521	36 404		

Tabela A.20

Zatrudnienie w gospodarstwach zorganizowanych na gruntach Zasobu WRSP
(stan na 30.09.1997)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Pracujący ogółem	Z tego					jednoosobowe spółki Agencji	dzierżawcy
			gospodarstwa Skarbu Państwa			w innych jednostkach* administrowanych podległych Agencji			
			w tymczasowym zarządzie	w administrowaniu	w				
1.	Warszawa	15 562	-	845		50	14 431	236	
2.	Bydgoszcz	10 506	-	748		178	-	9 580	
3.	Elbląg	6 486	-	77		339	-	6 070	
4.	Gorzów	5 929	-	336		193	-	5 400	
5.	Koszalin	11 880	-	785		302	268	10 525	
6.	Lublin	5 103	-	1 609		141	-	3 353	
7.	Łódź	2 092	-	5		41	325	1 721	
8.	Olsztyn	13 975	-	1 496		476	454	11 549	
9.	Opole	7 792	-	1 710		36	2 155	3 891	
10.	Piła	3 838	-	207		151	110	3 370	
11.	Poznań	12 813	-	2 217		170	-	10 426	
12.	Rzeszów	5 146	-	585		148	2 233	2 180	
13.	Suwałki	8 829	42	117		217	846	7 607	
14.	Szczecin	7 365	-	183		131	49	7 002	
15.	Wrocław	12 390	-	480		202	616	11 092	
16.	Zielona Góra	5 603	-	212		243	-	5 148	
RAZEM		135 310	42	11 612		3 018	21 487	99 151	

* Administracja mieszkań i infrastruktury komunalnej oraz jednostki nadzoru i zagospodarowania nieruchomości Zasobu WRSP

Tabela A.21

Wpływy z działalności statutowej Agencji WRSP w 1997 r.
(w tys. zł)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Wpływy ogółem	Wpływy ze sprzedaży mienia Zasobu WRSP					Wpływy z tytułu odpłatnego korzystania z mienia Zasobu WRSP				Pozostałe wpływy
			razem	w tym				majątku obrotowego	razem	w tym z		
				gruntów	pozostałych nieruchomości*	ruchomych środków trwałych	umów dzierżawy i najmu			przekazania mienia w zarząd, użytkowanie wieczyste		
1.	Warszawa	34 600	21 017	11 931	5 632	156	1 858	9 809	9 789	20	3 774	
2.	Bydgoszcz	82 316	48 498	17 803	2 130	7 547	18 218	29 809	29 733	76	4 009	
3.	Elbląg	84 095	55 780	32 149	2 200	288	17 512	24 797	24 623	115	3 518	
4.	Gorzów	39 213	21 111	5 948	1 554	4 236	7 274	15 045	14 709	337	3 057	
5.	Koszalin	67 426	36 238	13 303	5 876	5 025	6 024	28 141	28 102	39	3 047	
6.	Lublin	35 539	21 426	10 489	2 173	2 610	3 364	9 987	9 984	-	4 126	
7.	Łódź	30 388	19 841	11 533	4 330	2 377	283	7 195	7 144	40	3 352	
8.	Olsztyn	70 382	42 013	22 986	2 728	10 096	2 630	23 748	23 732	16	4 621	
9.	Opole	74 730	49 705	24 743	-	-	19 708	18 950	18 911	40	6 075	
10.	Piła	42 015	28 033	5 702	15 295	1 523	3 235	12 584	12 584	-	1 398	
11.	Poznań	112 897	62 216	36 401	-	5 964	13 917	33 849	33 771	78	16 832	
12.	Rzeszów	44 134	30 725	18 494	5 750	2 222	1 290	9 596	8 767	828	3 813	
13.	Suwałki	38 879	24 965	12 093	4 710	2 839	3 689	11 197	11 148	48	2 717	
14.	Szczecin	83 032	47 703	26 184	-	7 089	11 542	32 524	32 431	93	2 805	
15.	Wrocław	122 974	79 331	30 795	4 948	13 490	6 824	39 877	39 752	125	3 766	
16.	Zielona Góra	40 271	30 475	15 632	-	4 304	7 994	8 961	8 842	119	835	
Biuro Prezesa		14 616	4	-	-	-	-	-	-	-	14 612	
RAZEM		1 017 507	619 081	296 186	57 326	69 766	125 362	316 069	314 022	1 974	82 357	
W 1996 r.		939 786	625 054	254 179	84 195	82 333	150 100	250 319	249 368	859	64 413	

* Bez mieszkań (wpływy ze sprzedaży mieszkań - 52 544 tys. zł)

Tabela A.22

Realizacja należności z tytułu czynszu dzierżawnego i rat za wykupiony majątek Zasobu WRSP w 1997 r.
(tys. zł)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Czynsz			Raty				
		wymagalny w okresie sprawo- zdawczym	uregulo- wany	prolongo- wany	umoz- rzony	wymagalne w okresie sprawo- zdawczym	uregulo- wane	prolongo- wane	umoz- rzone
1.	Warszawa	12 556	9 687	1 209	2 028	20 997	19 577	255	-
2.	Bydgoszcz	37 475	30 016	2 293	2 263	49 560	44 889	1 556	39
3.	Elbląg	33 993	24 797	2 775	989	63 271	52 150	9 647	-
4.	Gorzów	18 105	14 484	4 692	495	21 681	18 737	1 847	-
5.	Koszalin	34 692	28 141	8 182	384	38 218	36 237	7 020	-
6.	Lublin	12 257	9 237	1 805	369	22 910	19 703	2 772	-
7.	Łódź	8 784	6 962	504	255	16 757	15 659	527	-
8.	Olsztyn	36 020	22 965	7 499	1 557	44 207	36 884	3 024	-
9.	Opole	25 834	18 910	2 464	8 195	62 150	44 452	2 200	-
10.	Piła	14 338	12 466	391	25	27 054	25 670	8	-
11.	Poznań	53 176	33 353	1 116	2 301	63 129	50 448	2 564	-
12.	Rzeszów	14 328	7 224	2 435	337	27 124	23 192	631	197
13.	Suwałki	13 068	11 135	1 439	651	24 508	23 331	1 925	-
14.	Szczecin	42 267	32 524	711	1 411	57 201	47 703	404	-
15.	Wrocław	51 240	38 871	2 241	15 743	90 546	70 801	3 362	585
16.	Zielona Góra	19 202	8 668	6 824	1 403	32 665	27 300	1 367	42
RAZEM		427 335	309 440	46 580	38 406	661 978	556 733	39 109	863

Tabela A.23

Wydatki statutowe i koszty funkcjonowania Agencji WRSP w 1997 r.
(w tys. zł)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Wydatki statutowe Agencji							Koszty funkcjonowania Agencji	
		razem	w tym						razem	w tym wynagrodzenia pracowników
			z tytułu rozliczeń zobowiązań przejętych po zlikwidowanych ppgr	prace geodezyjne oraz czynności notarialne i prawne	wycena majątku oraz programy restrukturyzacyjne	obsługa zasobów mieszkaniowych	remont mienia oraz ochrona zabytków	bezwzględne zasilanie gospodarstw SP		
1.	Warszawa	23 396	7 128	332	591	2 096	557	1 487	6 035	2 989
2.	Bydgoszcz	75 076	20 541	626	7 448	21 646	3 642	2 666	5 223	2 385
3.	Elbląg	78 874	45 286	1 118	845	11 577	2 974	1 671	5 134	2 273
4.	Gorzów	35 884	15 575	409	373	4 408	502	5 667	2 871	1 476
5.	Koszalin	54 314	33 383	1 033	1 198	2 966	246	3 491	4 784	2 266
6.	Lublin	28 193	13 113	343	282	1 775	142	711	3 493	1 960
7.	Łódź	14 810	1 977	222	519	4 688	282	195	2 365	1 223
8.	Olsztyn	67 265	35 768	759	848	4 196	736	4 003	4 803	2 509
9.	Opole	58 066	31 017	1 492	1 093	3 509	1 169	4 990	4 947	2 506
10.	Piła	42 810	25 768	378	363	605	270	6 174	2 642	1 150
11.	Poznań	74 950	31 564	977	770	14 299	3 287	6 639	5 950	3 188
12.	Rzeszów	39 271	21 103	380	901	1 405	94	8 343	4 816	2 534
13.	Suwałki	36 239	17 644	557	480	6 721	752	1 933	3 468	1 951
14.	Szczecin	77 249	43 788	4 130	1 051	3 975	206	2 597	3 516	1 843
15.	Wrocław	96 546	54 933	2 351	2 405	7 589	4 276	3 888	5 148	2 227
16.	Zielona Góra	46 425	23 068	569	402	2 271	260	14 370	2 347	1 250
Biuro Prezesa		5 193	1 537	20	54	-	2	-	16 052	6 930
RAZEM		854 561	423 193	15 696	19 623	93 726	19 397	68 825	83 594	40 660
W 1996 r.		799 248	494 054	10 908	12 463	65 869	12 990	71 012	73 184	37 638

Tabela A.24

Kredyty długoterminowe oraz poręczenia i gwarancje
(stan na 31.12.1997 r., w tys. zł)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Zadłużenie wg stanu na 30.09.1997	Kredyty długoterminowe		Zadłużenie wg stanu na 31.12.1997	Poręczenia i gwarancje		
			zaciągnięte w IV kw. 1997	splacone w IV kw. 1997		wg stanu na 30.09.1997	udzielone w IV kw. 1997	wg stanu na 31.12.1997
1.	Warszawa	-	-	-	-	100	7 000	7 100
2.	Bydgoszcz	-	-	-	-	652	-	652
3.	Elbląg	2 792	-	128	2 664	125	-	125
4.	Gorzów	-	-	-	-	780	-	780
5.	Koszalin	99	-	-	99	6	-	6
6.	Lublin	-	-	-	-	-	-	-
7.	Łódź	-	-	-	-	487	-	368
8.	Olsztyn	487	-	237	250	1 968	710	2 566
9.	Opole	-	-	-	-	-	-	-
10.	Piła	-	-	-	-	-	-	-
11.	Poznań	2 568	120	8	2 680	716	-	716
12.	Rzeszów	-	-	-	-	-	-	-
13.	Suwałki	-	-	-	-	-	-	-
14.	Szczecin	225	-	-	225	21	-	21
15.	Wrocław	469	-	254	215	-	2 000	2 000
16.	Zielona Góra	350	-	50	300	-	-	-
RAZEM		6 990	120	677	6 433	4 855	9 710	14 334

Tabela A.25

Zadłużenie przejęte wraz z mieniem zlikwidowanych ppgr oraz jego restrukturyzacja
(wg stanu na 31.12.1997 r., w tys. zł)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Zadłużenie ogółem na 31.12.1997	Z tego						zadłużenie sporne oraz nie przedstawione do rozliczenia lub potrącenia
			zadłużenie objęte formami restrukturyzacji					umowy cywilno-prawne	
			bankowe postępowania ugodowe	układy ratalnej spłaty wobec ZUS	pozostałe układy ratalnej spłaty	porozumienia w sprawie rozliczenia przez potrącenie			
1.	Warszawa	55 250	49 106	3 569	1 392	690	77	416	
2.	Bydgoszcz	20 763	17 342	-	1 596	-	1 825	-	
3.	Elbląg	10 738	-	8 663	-	-	-	2 075	
4.	Gorzów	63 275	45 547	7 959	3 594	-	5 961	214	
5.	Koszalin	102 582	90 857	7 237	1 851	1 153	253	1 231	
6.	Lublin	11 093	9 897	-	524	-	-	672	
7.	Łódź	44	-	37	-	-	-	7	
8.	Olsztyn	23 152	10 154	4 771	2 483	5 066	74	604	
9.	Opole	26 195	15 633	5 410	1 340	-	1 450	2 362	
10.	Piła	30 194	17 188	3 707	1 392	5 884	1 064	959	
11.	Poznań	70 815	67 008	936	2 589	-	-	282	
12.	Rzeszów	52 419	34 197	4 729	821	10 358	1 089	1 225	
13.	Suwałki	13 715	10 587	2 775	-	-	176	177	
14.	Szczecin	7 503	3 297	-	2 756	968	308	174	
15.	Wrocław	54 577	31 568	39	200	2 155	-	20 615	
16.	Zielona Góra	73 281	65 542	2 624	436	3 415	1 257	7	
RAZEM		615 596	467 923	52 456	20 974	29 689	13 534	31 020	

Tabela A.26

Wyniki finansowe gospodarstw Skarbu Państwa za 1997 r.
(w tys. zł)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Przychody ogółem i zyski nadzwyczajne	Koszty ogółem i straty nadzwyczajne	Koszty rodzajowe ogółem	W tym				Odsetki do zapła- cenia	Wynik finan- sowy netto	W tym		Majątek obro- towy	Zobowiązania	
					amorty- zacja	zużycie mate- rialów, energii i usługi obce	wyna- gro- dzenia	składki na ubezpie- czenie społeczne i Fundusz Pracy			zysk netto	strata netto		ogółem	w tym kredyty bankowe
1.	Warszawa	64 159	65 290	34 548	1 689	13 867	10 732	3 844	504	-1 131	1 959	3 090	14 398	13 316	4 531
2.	Bydgoszcz	60 892	64 982	62 914	4 257	37 843	12 045	4 138	162	-4 090	2 357	6 447	28 923	13 952	2 322
3.	Elbląg	29 498	34 990	30 517	3 578	14 583	6 833	2 222	333	-5 492	733	6 225	22 521	21 002	824
4.	Gorzów	26 337	28 212	23 991	2 434	10 309	6 946	2 265	1 149	-1 875	1 289	3 164	11 023	73 617	31 980
5.	Koszalin	67 964	77 347	71 520	7 333	41 061	13 721	4 744	395	-9 383	1 484	10 867	32 095	42 070	17 509
6.	Lublin	97 162	90 614	83 899	5 693	44 625	19 372	6 780	50	6 548	8 458	1 910	45 881	9 213	2 017
7.	Łódź	8 872	8 425	8 178	119	5 832	1 492	302	-	447	488	41	2 134	1 158	-
8.	Olsztyn	108 499	116 874	111 440	13 119	54 734	24 080	8 316	797	-8 375	2 128	10 503	42 046	40 975	16 981
9.	Opole	95 691	101 820	92 990	6 884	49 615	19 963	6 764	1 803	-6 129	2 943	9 072	42 167	29 538	11 321
10.	Piła	26 033	28 297	26 193	2 607	12 115	5 142	1 888	190	-2 264	1 650	3 914	7 853	6 180	1 002
11.	Poznań	132 442	131 707	123 691	8 408	67 890	27 861	9 615	579	735	7 661	6 926	60 607	36 928	12 443
12.	Rzeszów	45 023	54 998	47 005	6 317	21 855	10 930	3 628	4 444	-9 975	1 633	11 608	15 891	71 168	30 717
13.	Suwałki	23 304	28 172	27 376	4 343	13 530	5 728	1 982	37	-4 868	-	4 868	7 628	3 580	26
14.	Szczecin	23 952	23 588	16 613	1 038	7 073	4 759	1 893	451	364	376	12	12 481	11 303	2 929
15.	Wrocław	40 565	47 910	44 745	4 460	23 060	9 778	3 349	103	-7 345	356	7 701	19 393	11 761	4 159
16.	Zielona Góra	30 042	33 209	23 484	1 691	10 233	6 499	2 293	1 642	-3 167	1 656	4 823	8 239	84 663	58 135
RAZEM AWRSP		880 435	936 435	829 104	73 970	428 245	185 881	64 023	12 639	-56 000	35 171	91 171	373 280	470 424	196 896
w tym: gsp w tym zarządzie		2 232	2 276	2 245	694	840	448	139	15	-44	-	44	834	414	-
gsp w administrowaniu		641 194	642 778	582 035	39 057	317 845	128 756	44 944	2 592	-1 584	25 528	27 112	288 466	144 953	57 417
Jednoosobowe spółki Agencji		1 169 723	1 158 145	999 415	-	-	-	-	4 458	10 910	29 203	18 293	542 616	331 835	173 478

Tabela A.27

Struktura zasiewów podstawowych upraw
(stan na 30.06, powierzchnia zasiewów = 100)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	1996				1997			
		zboża	rzepak i rzepik	buraki cukrowe	ziemniaki	zboża	rzepak i rzepik	buraki cukrowe	ziemniaki
1.	Warszawa	65,9	5,6	1,4	0,6	72,3	6,6	3,5	0,3
2.	Bydgoszcz	64,6	4,8	3,4	-	65,5	8,4	3,3	0,3
3.	Elbląg	81,4	5,7	1,4	-	52,7	15,9	5,7	-
4.	Gorzów	79,6	8,2	-	-	67,2	18,0	-	-
5.	Koszalin	70,5	6,1	0,3	0,1	75,5	7,7	-	0,4
6.	Lublin	63,4	13,9	5,9	0,2	66,2	11,8	5,2	0,4
7.	Łódź	-	-	-	-	-	-	-	-
8.	Olsztyn	72,9	12,5	0,4	-	61,6	21,5	0,6	0,1
9.	Opole	56,2	16,7	6,5	1,5	57,8	16,4	5,9	0,9
10.	Piła	80,8	4,8	0,2	-	76,8	15,0	-	-
11.	Poznań	61,4	2,4	4,6	0,2	65,0	6,1	5,1	0,4
12.	Rzeszów	59,7	20,8	3,3	0,1	57,0	22,7	6,1	-
13.	Suwałki	79,7	4,3	0,4	-	91,0	1,9	-	-
14.	Szczecin	72,6	3,4	0,8	2,3	67,3	15,8	0,8	1,8
15.	Wrocław	56,8	28,2	2,7	-	67,6	16,5	1,3	-
16.	Zielona Góra	74,3	1,6	0,5	2,1	65,9	8,7	1,6	4,2
RAZEM AWRSP		65,3	10,0	3,0	0,4	65,1	12,8	3,3	0,4
w tym: GRSP w tym. zarządzie		76,9	7,3	-	0,1	83,6	7,5	-	-
GRSP w administrowaniu		64,3	10,3	3,3	0,4	65,1	12,8	3,3	0,4
Jednoosobowe spółki Agencji		54,7	9,1	5,0	1,5	57,0	11,2	5,1	1,2
Ogółem rolnictwo		70,4	2,3	3,7	10,9	70,7	2,5	3,4	10,5
w tym: sektor prywatny		70,8	2,0	3,7	11,3	71,1	2,2	3,3	10,8

Tabela A.28

Plony podstawowych ziemiopłodów
(w dt/ha)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Zboża			Rzepak i rzepik			Buraki cukrowe			Ziemiaki		
		1996	1997	% 1997 1996	1996	1997	% 1997 1996	1996	1997	% 1997 1996	1996	1997	% 1997 1996
1.	Warszawa	23,8	27,5	115,4	17,1	13,1	76,7	392	368	93,9	94	200	212,8
2.	Bydgoszcz	38,8	37,9	97,7	16,0	22,5	140,6	335	376	112,3	89	-	-
3.	Elbląg	59,8	64,6	108,0	21,1	37,4	177,2	300	460	153,3	-	-	-
4.	Gorzów	29,5	29,2	99,0	11,7	17,1	145,8	-	-	-	-	-	-
5.	Koszalin	24,8	30,0	120,9	12,0	17,5	145,5	300	378	126,0	220	151	68,6
6.	Lublin	40,0	39,6	99,1	18,9	18,7	99,1	451	432	95,7	280	187	66,6
7.	Łódź	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8.	Olsztyn	39,9	41,1	102,9	19,7	24,8	126,1	479	440	91,8	285	133	46,6
9.	Opole	47,2	42,3	89,7	19,3	17,9	93,0	383	395	103,1	244	237	97,3
10.	Pila	31,6	30,1	95,2	17,8	19,1	107,4	439	-	-	-	-	-
11.	Poznań	36,4	33,9	93,1	17,6	20,5	116,4	378	427	113,0	213	237	111,1
12.	Rzeszów	31,7	35,6	112,3	17,7	19,1	108,1	396	361	91,1	-	-	-
13.	Suwałki	28,2	30,8	109,1	11,5	17,1	148,8	-	-	-	-	-	-
14.	Szczecin	32,5	35,4	108,9	10,9	22,9	210,2	320	365	114,2	300	231	76,9
15.	Wrocław	36,4	33,5	92,2	21,4	18,7	87,4	291	427	146,7	183	-	-
16.	Zielona Góra	24,1	26,7	110,7	14,3	22,6	157,7	456	478	104,7	298	295	99,1
RAZEM AWRSP		36,2	36,3	100,3	18,7	20,7	110,7	386	411	106,4	245	229	93,6
w tym: GRSP w tym. zarządzie		19,4	29,9	154,1	8,3	17,1	206,0	-	-	-	220	-	-
GRSP w administrowaniu		37,7	36,7	97,3	19,0	20,7	108,9	386	411	106,5	245	229	93,5
Jednoosobowe spółki Agencji		45,0	48,6	108,0	22,6	20,8	92,0	296	409	138,2	197	207	105,1
Ogółem rolnictwo		28,9	28,4	98,3	15,9	18,7	117,6	394	379	96,2	203	159	78,3
w tym: sektor prywatny		28,6	28,1	98,3	15,2	18,3	120,4	392	375	95,7	203	159	78,3

Liczba jednostek objętych sprawozdaniem w 1997 r.

- 1 gsp w tymczasowym zarządzie o pow. 3,8 tys. ha
- 139 gsp w administrowaniu o pow. 213,5 tys. ha
- 138 jednoosobowych spółek Agencji o pow. 273,3 tys. ha

Źródło: Informacje z oddziałów terenowych Agencji oraz "Produkcja podstawowych upraw rolnych w 1997 r.", GUS

Tabela A.29

Zwierzęta gospodarskie w gospodarstwach Skarbu Państwa
(w szt/100 ha użytków rolnych)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Bydło		w tym krowy		ogółem		Trzoda chlewna		
		ogółem		1996		1997		ogółem		w tym lochy
		1996	1997	1996	1997	1996	1997	1996	1997	
1.	Warszawa	27,5	48,9	10,4	17,7	12,7	10,1	1,5	1,1	1,1
2.	Bydgoszcz	33,3	34,1	12,1	12,8	212,0	202,4	20,3	20,9	20,9
3.	Elbląg	17,3	88,1	7,0	34,9	29,0	134,9	1,7	10,3	10,3
4.	Gorzów	4,6	2,4	0,5	0,7	3,7	4,0	0,4	0,3	0,3
5.	Koszalin	14,6	18,6	4,8	6,1	186,6	313,3	17,8	30,6	30,6
6.	Lublin	17,2	18,2	3,8	3,9	95,6	84,9	8,0	7,9	7,9
7.	Łódź	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8.	Olsztyn	20,3	23,9	7,2	8,5	100,6	91,8	9,5	9,9	9,9
9.	Opole	39,1	41,8	13,5	13,8	76,6	80,6	7,3	7,5	7,5
10.	Pila	16,6	17,4	5,9	6,7	122,3	134,2	8,1	11,5	11,5
11.	Poznań	53,8	49,5	18,6	17,4	117,8	118,6	10,9	11,5	11,5
12.	Rzeszów	32,0	46,1	9,2	12,6	73,9	23,5	6,7	3,1	3,1
13.	Suwałki	6,4	16,5	2,4	6,0	110,8	14,2	10,7	1,6	1,6
14.	Szczecin	37,2	36,1	13,6	12,6	71,0	62,8	8,4	5,9	5,9
15.	Wrocław	33,9	28,0	11,7	10,9	136,8	70,5	12,2	6,6	6,6
16.	Zielona Góra	4,2	7,4	1,7	2,8	27,5	2,6	3,8	0,5	0,5
RAZEM AWRSP		23,3	26,7	7,9	9,1	90,5	97,4	8,6	9,6	9,6
w tym: GRSP w tym. zarządzie		2,9	6,4	1,4	2,8	19,8	30,8	1,9	3,6	3,6
GRSP w administrowaniu		34,3	27,0	11,5	9,2	128,7	98,2	12,3	9,7	9,7
Jednoosobowe spółki Agencji		57,8	51,6	18,8	18,9	99,6	87,4	9,9	8,3	8,3
Ogółem rolnictwo		38,6	39,6	18,7	18,9	97,2	98,3	9,1	9,5	9,5
w tym: sektor prywatny		40,9	41,7	20,0	20,1	102,4	103,2	9,6	10,0	10,0

Liczba jednostek objętych sprawozdaniem w 1997 r.

- 1 gsp w tymczasowym zarządzie o pow. 3,8 tys. ha
- 137 gsp w administrowaniu o pow. 234,0 tys. ha
- 115 jednoosobowych spółek Agencji o pow. 258,5 tys. ha

Źródło: wg sprawozdań GUS (R-09) sporządzonych na 30 czerwca oraz "Wyniki spisu rolnego 1997 - użytkowanie gruntów, powierzczenia zasiewów i zwierzęta gospodarskie według grup obszarowych i skali chowu zwierząt", GUS